

**Skonsolidowane
Sprawozdanie Finansowe
Grupy Kapitałowej
Banku Pekao S.A.
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2015**

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	3	34. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	113
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4	35. Wartości niematerialne	114
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	5	36. Rzeczowe aktywa trwałe	116
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6	37. Nieruchomości inwestycyjne	119
Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	8	38. Inne aktywa	120
Noty objaśniające	10	39. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	121
1. Informacje ogólne	10	40. Zobowiązania wobec innych banków	122
2. Skład Grupy	10	41. Zobowiązania wobec klientów	122
3. Połączenia jednostek gospodarczych	12	42. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	123
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13	43. Rezerwy	123
5. Istotne zasady rachunkowości	13	44. Pozostałe zobowiązania	124
6. Zarządzanie ryzykiem	37	45. Programy określonych świadczeń	125
7. Działalność powiernicza	76	46. Płatności na bazie akcji	126
8. Działalność maklerska	76	47. Leasing operacyjny	130
9. Informacje dotyczące segmentów działalności	79	48. Zobowiązania warunkowe	132
10. Przychody i koszty z tytułu odsetek	82	49. Kapitał zakładowy	137
11. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	82	50. Pozostałe kapitały, zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego ..	138
12. Przychody z tytułu dywidend	83	51. Udziały niedające kontroli	139
13. Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	83	52. Informacje dodatkowe do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	140
14. Zyski (straty) na sprzedaży	83	53. Transakcje z jednostkami powiązanymi	140
15. Ogólne koszty administracyjne	84	54. Transakcje repo oraz reverse repo	155
16. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	84	55. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	156
17. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	85	56. Zdarzenia po dacie bilansu	156
18. Utrata wartości	86	Słowniczek	I
19. Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	88		
20. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	88		
21. Podatek dochodowy	88		
22. Zysk netto przypadający na jedną akcję	92		
23. Dywidendy zaproponowane do wypłaty	93		
24. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	93		
25. Należności od banków	94		
26. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	95		
27. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	96		
28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	101		
29. Należności z tytułu leasingu finansowego	103		
30. Rachunkowość zabezpieczeń	105		
31. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	109		
32. Reklasyfikacja papierów wartościowych	111		
33. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	112		

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

(w tys. zł)

	NOTA	2015	2014
Przychody z tytułu odsetek	10	5 456 369	6 225 290
Koszty z tytułu odsetek	10	-1 289 799	-1 763 996
Wynik z tytułu odsetek		4 166 570	4 461 294
Przychody z tytułu prowizji i opłat	11	2 388 523	2 536 281
Koszty z tytułu prowizji i opłat	11	-382 997	-492 546
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 005 526	2 043 735
Przychody z tytułu dywidend	12	13 635	8 298
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	13	428 048	443 301
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	30	5 547	-17 247
Zyski (straty) na sprzedaży:	14	229 601	272 055
kredytów i innych należności finansowych		534	18 579
aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu wymagalności		229 551	253 500
zobowiązań finansowych		-484	-24
Dochody z działalności operacyjnej		6 848 927	7 211 436
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	18	-517 558	-559 575
kredytów i innych należności finansowych		-500 355	-571 830
zobowiązań pozabilansowych		-17 203	12 255
Wynik z działalności finansowej		6 331 369	6 651 861
Ogólne koszty administracyjne	15	-3 426 592	-3 102 134
wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze		-1 908 519	-1 905 070
pozostałe koszty administracyjne		-1 518 073	-1 197 064
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	16	-331 465	-326 679
Wynik z tytułu pozostałych rezerw		-28 766	-2 702
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	17	160 996	74 336
Koszty z działalności operacyjnej		-3 625 827	-3 357 179
Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	19	113 203	63 210
Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	20	12 373	1 797
Zysk brutto		2 831 118	3 359 689
Podatek dochodowy	21	-537 640	-634 573
Zysk netto		2 293 478	2 725 116
1. Przypadający na akcjonariuszy Banku		2 292 459	2 714 714
2. Przypadający na udziały niedające kontroli	51	1 019	10 402
Zysk na akcję (w złotych na akcję)			
podstawowy za okres	22	8,73	10,34
rozwodniony za okres	22	8,73	10,34

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. zł)

	NOTA	2015	2014
Zysk netto		2 293 478	2 725 116
1. Przypadający na akcjonariuszy Banku		2 292 459	2 714 714
2. Przypadający na udziały niedające kontroli	51	1 019	10 402
Inne składniki całkowitych dochodów			
Pozycje, które są lub mogą zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:			
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		-1 169	-69
Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		-237 124	482 066
Skutki wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	30	-93 341	168 109
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	21	62 789	-123 534
Pozycje, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:			
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	45	12 900	-44 338
Udział w skutkach przeszacowania zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych jednostek stowarzyszonych		18	-38
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	21	-2 451	8 424
Inne składniki całkowitych dochodów (netto)		-258 378	490 620
Całkowite dochody razem		2 035 100	3 215 736
1. Przypadające na akcjonariuszy Banku		2 034 081	3 205 334
2. Przypadające na udziały niedające kontroli	51	1 019	10 402

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. zł)

	NOTA	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA			
Kasa, należności od Banku Centralnego	24	7 881 607	9 226 254
Weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym		70	165
Należności od banków	25	7 314 724	7 169 872
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	26	1 126 792	448 453
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	27	3 206 447	4 447 975
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	28	118 555 199	111 871 948
Należności z tytułu leasingu finansowego	29	3 503 979	3 112 048
Instrumenty zabezpieczające	30	421 640	470 822
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	31	21 181 723	24 712 776
1. Dostępne do sprzedaży		17 813 299	23 111 208
2. Utrzymywane do terminu wymagalności		3 368 424	1 601 568
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	33	45 302	37 102
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	34	148 965	184 228
Wartości niematerialne	35	636 717	627 032
Rzeczowe aktywa trwałe	36	1 460 652	1 544 139
Nieruchomości inwestycyjne	37	30 221	35 295
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		991 804	879 991
1. Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		76 600	2 572
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	21	915 204	877 419
Inne aktywa	38	2 279 725	2 856 928
AKTYWA RAZEM		168 785 567	167 625 028
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	24	914	971
Zobowiązania wobec innych banków	40	5 958 449	5 344 702
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	26	611 442	591 311
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	27	3 204 328	4 417 706
Zobowiązania wobec klientów	41	128 867 691	125 609 000
Instrumenty zabezpieczające	30	1 702 759	1 484 428
Różnice z zabezpieczenia wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej przypadające na pozycje zabezpieczane		-	-
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	42	2 903 233	3 857 043
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		6 649	70 257
1. Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego		1 713	68 164
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	21	4 936	2 093
Rezerwy	43	425 374	442 456
Pozostałe zobowiązania	44	1 680 535	1 761 422
ZOBOWIĄZANIA RAZEM		145 361 374	143 579 296
Kapitały			
Kapitał zakładowy	49	262 470	262 470
Pozostałe kapitały	50	20 869 976	20 990 344
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego	50	2 275 783	2 764 875
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Banku)		23 408 229	24 017 689
Udziały niedające kontroli	51	15 964	28 043
KAPITAŁY RAZEM		23 424 193	24 045 732
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		168 785 567	167 625 028

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU											KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY							WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	RÓŻNICE KURSOWE Z PRZELICZENIA JEDNOSTEK DZIAŁAJĄCYCH ZA GRANICĄ	POZOSTAŁE				
Nota	49	50							50		51	
Kapitał na 1.01.2015	262 470	20 990 344	9 137 221	1 937 850	9 002 629	540 806	1 169	370 669	2 764 875	24 017 689	28 043	24 045 732
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Całkowite dochody	-	-258 378	-	-	-	-257 209	-1 169	-	2 292 459	2 034 081	1 019	2 035 100
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	10 467	-	-	-	10 467	-	-	-	10 467	-	10 467
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	-192 070	-	-	-	-192 070	-	-	-	-192 070	-	-192 070
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-75 606	-	-	-	-75 606	-	-	-	-75 606	-	-75 606
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	-	-1 169	-	-	-	-	-1 169	-	-	-1 169	-	-1 169
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	-	2 292 459	2 292 459	1 019	2 293 478
Podział wyniku za rok ubiegły	-	161 860	-	37 565	113 961	-	-	10 334	-2 781 551	-2 619 691	-13 098	-2 632 789
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-2 624 701	-2 624 701	-8 088	-2 632 789
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały, z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	161 860	-	37 565	113 961	-	-	10 334	-156 850	5 010	-5 010	-
Pozostałe	-	-23 850	-	-	-23 850	-	-	-	-	-23 850	-	-23 850
Nabycie Pekao Investment Banking S.A.	-	-23 850	-	-	-23 850	-	-	-	-	-23 850	-	-23 850
Kapitał na 31.12.2015	262 470	20 869 976	9 137 221	1 975 415	9 092 740	283 597	-	381 003	2 275 783	23 408 229	15 964	23 424 193

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)

(w tys. zł)

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU											
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY							WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM		PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	RÓŻNICE KURSORWE Z PRZELICZENIA JEDNOSTEK DZIAŁAJĄCYCH ZA GRANICĄ	POZOSTAŁE					
Nota	49	50							50		51	
Kapitał na 1.01.2014	262 470	20 564 611	9 137 221	1 937 850	9 070 200	50 117	1 238	367 985	2 592 802	23 419 883	94 288	23 514 171
Opcje menadżerskie	-	-697	-	-	-	-	-	-697	-	-697	-	-697
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-697	-	-	-	-	-	-697	-	-697	-	-697
Całkowite dochody	-	490 620	-	-	-	490 689	-69	-	2 714 714	3 205 334	10 402	3 215 736
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-35 952	-	-	-	-35 952	-	-	-	-35 952	-	-35 952
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	390 473	-	-	-	390 473	-	-	-	390 473	-	390 473
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	136 168	-	-	-	136 168	-	-	-	136 168	-	136 168
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	-	-69	-	-	-	-	-69	-	-	-69	-	-69
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	-	2 714 714	2 714 714	10 402	2 725 116
Podział wyniku za rok ubiegły	-	-71 614	-	-	-74 995	-	-	3 381	-2 542 641	-2 614 255	-4 823	-2 619 078
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-	-2 614 202	-2 614 202	-4 823	-2 619 025
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych,	-	-71 614	-	-	-74 995	-	-	3 381	71 561	-53	-	-53
Pozostałe	-	7 424	-	-	7 424	-	-	-	-	7 424	-71 824	-64 400
Nabycie udziałów niedających kontroli	-	7 424	-	-	7 424	-	-	-	-	7 424	-71 824	-64 400
Kapitał na 31.12.2014	262 470	20 990 344	9 137 221	1 937 850	9 002 629	540 806	1 169	370 669	2 764 875	24 017 689	28 043	24 045 732

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

(w tys. zł)

	NOTA	2015	2014
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia			
Zysk netto		2 292 459	2 714 714
Korekty razem:		-3 592 611	-7 953 110
Amortyzacja	16	331 465	326 679
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych		-52 146	-63 210
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-241 559	-255 130
Wynik z tytułu odsetek	10	-4 166 570	-4 461 294
Wynik z tytułu dywidend	12	-13 635	-8 298
Odsetki otrzymane		5 228 593	6 231 689
Odsetki zapłacone		-1 266 247	-1 765 173
Podatek dochodowy		550 623	528 404
Podatek dochodowy zapłacony		-607 365	-577 671
Zmiana stanu należności od banków		174 433	257 414
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		-677 498	-261 239
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		1 241 528	-2 451 041
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz weksli uprawnionych do redyskonta w Banku Centralnym		-6 507 423	-10 855 537
Zmiana stanu należności z tytułu leasingu finansowego		-391 931	-180 800
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		-830 115	-1 313 325
Zmiana stanu pozostałych aktywów		819 733	-956 834
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		615 159	-1 071 167
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		20 131	281 569
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		-1 213 378	2 366 205
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		3 229 320	5 829 409
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		91 981	73 855
Zmiana stanu rezerw		-17 082	48 919
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		89 372	323 466
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-1 300 152	-5 238 396
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		269 003 982	407 980 528
Zbycie jednostki stowarzyszonej	33	75 000	-
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		268 281 039	407 198 470
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		17 120	9 108
Dywidendy otrzymane	12	13 635	8 298
Inne wpływy inwestycyjne		617 188	764 652
Wydatki z działalności inwestycyjnej		-265 080 477	-395 889 319
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych, pomniejszone o przejęte środki pieniężne	2	-274 329	-64 400
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych	31	-264 510 542	-395 559 593
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	35, 36	-295 606	-265 326
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		3 923 505	12 091 209

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych (cd.)

(w tys. zł)

	NOTA	2015	2014
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z działalności finansowej		3 966 098	6 015 875
Emisja dłużnych papierów wartościowych	42	3 966 098	6 015 875
Wydatki z działalności finansowej		-7 632 240	-7 928 366
Wykup dłużnych papierów wartościowych	42	-5 007 539	-5 314 164
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		-2 624 701	-2 614 202
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-3 666 142	-1 912 491
Przepływy pieniężne netto razem		-1 042 789	4 940 322
w tym: zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		151 702	183 208
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		-1 042 789	4 940 322
Środki pieniężne na początek okresu		15 556 184	10 615 862
Środki pieniężne na koniec okresu	52	14 513 395	15 556 184

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 10 do 156 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Niniejsze noty objaśniające stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

1. Informacje ogólne

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Pekao S.A. („Grupa”) jest Bank Pekao S.A. (zwany dalej: „Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa. Bank został wpisany do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 roku na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Bank Pekao S.A. jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000014843.

Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000010205.

Czas trwania Spółki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Grupa Kapitałowa Banku Pekao S.A. stanowi część Grupy Kapitałowej UniCredit S.p.A. z siedzibą w Rzymie, Włochy.

Akcje Banku są notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie. Papiery wartościowe Banku znajdujące się w obrocie na rynkach regulowanych są klasyfikowane w sektorze bankowym.

Bank Pekao S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych polskich, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi działalność maklerską, leasingową, faktoringową oraz świadczy inne usługi finansowe.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Bank Pekao S.A. jako jednostka dominująca oraz następujące spółki zależne

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE / W GŁOSACH	
			31.12.2015	31.12.2014
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	Bankowa	100,00	100,00
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	Warszawa	Maklerska	100,00	100,00
Pekao Leasing Sp. z o.o. (*)	Warszawa	Usługi leasingowe	36,49	36,49
Pekao Investment Banking S.A.	Warszawa	Maklerska	100,00	-
Pekao Leasing Holding S.A. /w likwidacji/, w tym:	Warszawa	Usługi leasingowe	100,00	100,00
<i>Pekao Leasing Sp. z o.o.</i>	<i>Warszawa</i>	<i>Usługi leasingowe</i>	<i>63,51</i>	<i>63,51</i>
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	Lublin	Usługi faktoringowe	100,00	100,00
Pekao Pioneer Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A.	Warszawa	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	65,00	65,00
Centrum Kart S.A.	Warszawa	Finansowa pomocnicza	100,00	100,00
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Warszawa	Agent transferowy	100,00	100,00
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	Kraków	Usługi call- center	100,00	100,00
Pekao Property S.A., w tym:	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
<i>FPB - Media Sp. z o.o.</i>	<i>Warszawa</i>	<i>Działalność deweloperska</i>	<i>100,00</i>	<i>100,00</i>
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o.	Warszawa	Doradztwo gospodarcze	100,00	100,00
Pekao Telecentrum Sp. z o.o./w likwidacji/	Warszawa	Zlikwidowana	-	100,00

(*) Łączny udział Grupy w kapitale własnym spółki Pekao Leasing Sp. z o.o. wynosi 100,00% (udział bezpośredni Banku 36,49%, udział pośredni przez Pekao Leasing Holding S.A. 63,51%).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku wszystkie spółki zależne zostały objęte konsolidacją.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jednostki stowarzyszone

Grupa Banku Pekao S.A. posiada udziały w następujących jednostkach stowarzyszonych

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE/W GŁOSACH	
			31.12.2015	31.12.2014
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o. (*)	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	50,00	50,00
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	Warszawa	Zarządzanie aktywami	49,00	49,00
<i>Pioneer Pekao TFI S.A.</i>	<i>Warszawa</i>	<i>Zarządzanie aktywami</i>	<i>49,00</i>	<i>49,00</i>
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. (**)	Warszawa	Izba rozliczeniowa	-	34,44
CPF Management	Tortola, British Virgin Islands	Doradczą i biznesową – spółka nie prowadzi działalności	40,00	40,00
Polish Banking System S.A. /w likwidacji/	Warszawa	Spółka w likwidacji	48,90	48,90
PPU Budpress Sp. z o.o. /w likwidacji/	Żyrardów	Spółka w likwidacji	36,20	36,20

(*) Grupa nie sprawuje kontroli ani współkontroli nad tą spółką ze względu na zapisy zawarte w umowie spółki.

(**) Procentowy udział Grupy w spółce wynosi 5,74% wg stanu na 31 grudnia 2015. Udziały w spółce zostały zaklasyfikowane jako „Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży”.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiada udziałów w jednostkach współkontrolowanych.

Zmiany w strukturze Grupy

Nabycie udziałów w spółce UniCredit CAIB Poland S.A. (obecnie Pekao Investment Banking S.A.)

W dniu 1 stycznia 2015 roku Bank nabył 100% kapitału akcyjnego UniCredit CAIB Poland S.A. i przejął kontrolę na tą spółką. UniCredit CAIB Poland S.A. specjalizuje się w doradztwie transakcyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem fuzji i przejęć, ofert publicznych i prywatnych oraz obrotu papierami wartościowymi na rynku wtórnym. Dzięki tej transakcji Grupa poszerzy portfolio usług świadczonych klientom z segmentu bankowości korporacyjnej. Cena nabycia wyniosła 274 334 tys. złotych i w całości składała się ze środków pieniężnych. Po nabyciu przez Bank, Spółka zmieniła nazwę na Pekao Investment Banking S.A..

Transakcja nabycia UniCredit CAIB Poland S.A. została zakwalifikowana jako transakcja wewnątrzgrupowa i ujęta według wartości księgowej. Bank rozpoznał aktywa i zobowiązania nabywanej spółki według ich bieżącej wartości księgowej, skorygowanej jedynie w celu ujednoczenia zasad rachunkowości nabywanej spółki. W wyniku tej transakcji nie zostały rozpoznane wartość firmy ani ujemna wartość firmy. Wynik zrealizowany na tej transakcji został ujęty w kapitałach Grupy.

Powyżej przedstawione ujęcie księgowe transakcji nabycia jest zbieżne z polityką Grupy UniCredit, przyjętą przez Grupę i stosowaną dla transakcji nabycia i sprzedaży jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ujęte wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań zostały przedstawione w poniższej tabeli

NAZWA POZYCJI	
Środki pieniężne	5
Należności od banków	232 469
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	12 981
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	640
Wartości niematerialne	730
Rzeczowe aktywa trwałe	4 047
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	42 831
Inne aktywa	60 715
AKTYWA RAZEM	354 418
Zobowiązania wobec innych banków	581
Pochodne instrumenty finansowe	8 906
Zobowiązania wobec klientów	64 042
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	177
Rezerwy	442
Pozostałe zobowiązania	29 786
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	103 934
AKTYWA NETTO RAZEM	250 484

Grupa poniosła koszty związane z transakcją nabycia w kwocie 868 tys. złotych. Koszty te zostały ujęte w kategorii „Ogólne koszty administracyjne” w skonsolidowanym rachunku wyników.

Przychody z tytułu odsetek oraz prowizji Pekao Investment Banking S.A. ujęte w skonsolidowanym rachunku wyników od dnia 1 stycznia 2015 roku wyniosły 43 373 tys. złotych. Ponadto zysk netto nabytej jednostki za ten sam okres wyniósł 6 822 tys. złotych.

Likwidacja spółki Pekao Telecentrum Sp. z o.o. (w likwidacji)

W dniu 8 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wydał postanowienie o ukończeniu postępowania likwidacyjnego spółki Pekao Telecentrum Sp. z o.o. (w likwidacji) i jej wykreśleniu z Krajowego Rejestru Sądowego.

Sprzedaż akcji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.

W dniu 15 lipca 2015 roku Bank dokonał sprzedaży 3 125 akcji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. W wyniku tej transakcji udział Banku w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu Spółki został zredukowany z 34,44% do 5,74%.

3. Połączenia jednostek gospodarczych

W 2015 roku Bank nabył 100% kapitału akcyjnego UniCredit CAIB Poland S.A. (obecnie Pekao Investment Banking S.A.). Transakcja ta została opisana w Nocie 2.

W 2014 roku miała miejsce transakcja przejęcia przez Bank Pekao S.A. Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. Mikołaja Kopernika.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 8 lutego 2016 roku.

5. Istotne zasady rachunkowości

5.1 Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r, poz. 330 z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

5.2 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku obejmuje dane finansowe Banku, dane finansowe jednostek zależnych stanowiących „Grupę” oraz dane jednostek stowarzyszonych wycenionych metodą praw własności.

Sprawozdanie zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla: instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji. Zmiany standardów i interpretacji, które weszły w życie od lub po 1 stycznia 2015 roku nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy (Nota 5.11).

Sprawozdanie nie uwzględnia zmian standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym (Nota 5.12 oraz Nota 5.13).

W ocenie Grupy zmiany standardów i interpretacji nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, za wyjątkiem standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) wydała nowy standard, MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”, obowiązujący dla rocznych okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku, który zastąpi istniejący standard MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Oczekuje się, że zatwierdzenie nowego standardu przez instytucje europejskie ma nastąpić przed datą pierwszego zastosowania standardu określoną przez RMSR.

Nowy standard wprowadzi zmieniony model klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych, model utraty wartości instrumentów finansowych oparty na koncepcji „straty oczekiwanej” oraz nowe podejście do rachunkowości zabezpieczeń.

Klasyfikacja, według wymogów MSSF 9, zależy od:

- modelu biznesowego zarządzania aktywami finansowymi, oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych, tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek (ang. solely payments of principal and interest, dalej „aktywa SPPI”).

W zależności od modelu biznesowego jednostki aktywa SPPI mogą zostać zaklasyfikowane jako:

- utrzymywane w celu pobierania umownych przepływów pieniężnych (wyceniane według zamortyzowanego kosztu i podlegające odpisom z tytułu utraty wartości zgodnie z modelem oczekiwanej straty),
- utrzymywane w celu pobierania umownych przepływów pieniężnych lub w celu sprzedaży (wyceniane w wartości godziwej przez kapitał z aktualizacji wyceny i podlegające odpisom z tytułu utraty wartości zgodnie z modelem oczekiwanej straty),
- przeznaczone do sprzedaży (wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat).

Bank ocenia, że wprowadzenie nowego modelu utraty wartości opartego na koncepcji straty oczekiwanej znajdzie odzwierciedlenie w raportowanych wynikach finansowych Banku, szczególnie związanych z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom i bankom, niewykorzystanymi liniami kredytowymi, dłużnymi papierami wartościowymi utrzymywanymi w celu pobierania umownych przepływów pieniężnych oraz dłużnymi papierami wartościowymi utrzymywanymi w celu pobierania umownych przepływów pieniężnych lub w celu sprzedaży, gwarancjami finansowymi i należnościami leasingowymi, które podlegają wycenie opartej na modelu straty oczekiwanej. Nowe podejście, opracowane przez RMSR (m.in. w wyniku uwag zgłoszonych przez G20), pozwala na wcześniejsze rozpoznanie straty i oszacowanie oczekiwanych strat kredytowych, czego w pełni nie uwzględnia obecnie stosowany model straty poniesionej (MSR 39).

W ramach nowego standardu na potrzeby oszacowania straty oczekiwanej ekspozycje kredytowe przyporządkowywane są do jednej z 3 grup. Pomiar utraty wartości opiera się na ocenie ryzyka kredytowego oraz zmianie jakości kredytowej aktywów finansowych, w następujący sposób:

- a) „12-miesięczna oczekiwana strata” (Grupa 1) - podejście stosowane do wszystkich ekspozycji, dla których na datę bilansową nie zidentyfikowano utraty wartości i dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego;
- b) „strata oczekiwana do daty zapadalności” (Grupa 2) podejście stosowane do wszystkich ekspozycji, dla których na datę bilansową nie zidentyfikowano utraty wartości i dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego;
- c) „strata oczekiwana do daty zapadalności” (Grupa 3) podejście stosowane do wszystkich ekspozycji, dla których na datę bilansową zidentyfikowano utratę wartości;

Ekspozycje zaklasyfikowane do grupy 1 lub 2 zgodnie z MSSF 9 obecnie (zgodnie z MSR 39) są objęte odpisem IBNR. W momencie zastosowania MSSF 9, dla ekspozycji zaklasyfikowanych do grupy 1 zostanie wyznaczona 12-miesięczna oczekiwana strata, a w przypadku ekspozycji zaklasyfikowanych do grupy 2 wyznaczona zostanie strata oczekiwana w okresie od daty bilansowej do daty zapadalności.

Wymogi MSSF 9 dla ekspozycji znajdujących się w grupie 3 nie różnią się istotnie od podejścia MSR 39, zgodnie z którym takie aktywa klasyfikowane są jako „z utratą wartości” oraz dla których rozpoznawany jest odpis z tytułu utraty wartości.

Biorąc pod uwagę różnicę w podejściu do ekspozycji podlegających ocenie IBNR (zgodnie z MSR 39), Bank ocenia, iż zastosowanie modelu straty oczekiwanej wpłynie na wzrost odpisu aktualizującego dla tych ekspozycji.

W opinii Banku wdrożenie nowych standardów wymaga zastosowania modeli oceny ryzyka kredytowego o wyższym stopniu złożoności i większych zdolnościach predykcyjnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zastosowanie modelu straty oczekiwanej wymaga również wykorzystania znacznie szerszego zakresu danych w porównaniu z modelem obecnym. Wdrożenie nowej metodyki kalkulacji odpisów wymaga implementacji odpowiednich zmian w systemach IT oraz procesach funkcjonujących w Banku.

Bank uruchomił specjalny projekt wdrożenia MSSF 9, angażujący aktywnie Pion Finansowy, Pion Ryzyka, jak również departamenty biznesowe, informatyczne oraz organizacji. Po przeprowadzeniu analizy luki oraz zdefiniowaniu ogólnych założeń metodologicznych, Bank jest na etapie projektowania niezbędnych rozwiązań dla poszczególnych wymogów.

W odniesieniu do klasyfikacji, Bank przeprowadza szczegółową ocenę charakterystyki przepływów pieniężnych dotyczących aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zgodnie z MSR 39, w celu zidentyfikowania aktywów, które w przypadku niespełnienia testu SPPI, będą potencjalnie musiały być wyceniane w wartości godziwej zgodnie z MSSF 9. Jednocześnie Bank pracuje obecnie nad założeniami modelu impairmentowego, dostępnością niezbędnych danych jak również projektowaniem procesu i narzędzi oraz planuje przeprowadzenie szczegółowego oszacowania wpływu wymogów MSSF 9 na poziom odpisów.

Ocena wpływu zmian na sprawozdania finansowe w momencie zastosowania standardu nie jest jeszcze dostępna z uwagi na status wyżej opisanych działań. W ocenie Banku wdrożenie nowego standardu wpłynie przede wszystkim na wzrost wartości odpisu dla ekspozycji obecnie podlegających ocenie IBNR. Wszelkie zmiany wartości bilansowej instrumentów finansowych w związku z zastosowaniem MSSF 9 zostaną odniesione na kapitały własne Banku na dzień 1 stycznia 2018 r.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych. Zasady te zostały zastosowane jednolicie przez poszczególne jednostki Grupy.

5.3 Konsolidacja

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje dane finansowe Banku Pekao S.A. oraz dane finansowe jego jednostek zależnych na dzień 31 grudnia 2015 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są na ten sam dzień sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej oraz według tych samych zasad rachunkowości we wszystkich istotnych aspektach.

Wszystkie salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są również eliminowane, chyba że, dostarczają dowodów na trwałą utratę wartości, która powinna zostać ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Inwestycje w jednostki zależne

Jednostki zależne to wszystkie jednostki, nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania kontroli.

Grupa ujmuje połączenia jednostek metodą nabycia. Zapłata przekazana za nabycie jednostki zależnej stanowi wartość godziwą przeniesionych aktywów, zobowiązań zaciągniętych wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz udziałów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę. Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. Grupa wycenia wszelkie udziały niedające kontroli w jednostce przejmowanej według ich wartości godziwej, bądź wartości proporcjonalnego udziału obecnych instrumentów własnościowych w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej. Koszty związane z przejęciem jednostki gospodarczej są ujmowane jako koszty okresu (w kategorii „Ogólne koszty administracyjne” rachunku zysków i strat).

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia (objęcia kontroli) i ujmuje powstały zysk lub stratę w rachunku zysków i strat. Nadwyżka przekazanej zapłaty, wartości wszystkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów kapitałowych w jednostce przejmowanej na dzień przejęcia nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jest ujęta jako wartość firmy. Jeżeli całość przekazanej zapłaty, rozpoznanych udziałów niedających kontroli oraz uprzednio posiadanych udziałów jest niższa od wartości godziwej aktywów netto jednostki zależnej przejętej w wyniku okazynego nabycia, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Powyższa zasada nie dotyczy transakcji nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej w jednostce zależnej, które nie skutkują utratą przez jednostkę dominującą kontroli nad tą jednostką zależną, stanowią transakcje kapitałowe (tj. transakcje z właścicielami jednostki dominującej). Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niedających kontroli, a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej, Grupa odnosi bezpośrednio na kapitał własny i przypisuje do właścicieli jednostki dominującej.

W przypadku, gdy Grupa traci kontrolę nad jednostką zależną, ewentualny zachowany udział w tej jednostce wycenia do wartości godziwej na dzień utraty kontroli, przy czym zmiana wartości bilansowej jest ujmowana w rachunku zysku i strat.

Ujmowanie transakcji pod wspólną kontrolą według wartości księgowych

Transakcje połączenia jednostek pod wspólną kontrolą są wyłączone spod zakresu uregulowań standardów MSSF. W tej sytuacji, zgodnie z zaleceniem zawartym w MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”, wobec braku szczegółowych uregulowań wewnątrz MSSF, Bank Pekao S.A. przyjął politykę rachunkowości stosowaną powszechnie do wszystkich transakcji połączeń pod wspólną kontrolą w ramach Grupy UniCredit, której Bank jest członkiem, polegającą na ujmowaniu takich transakcji według wartości księgowych.

Jednostka przejmująca rozpoznaje aktywa i pasywa jednostki nabywanej według ich bieżącej wartości księgowej, skorygowanej jedynie w celu ujednoczenia zasad rachunkowości nabywanej jednostki. Wartość firmy oraz ujemna wartość firmy nie są rozpoznawane.

Ewentualna różnica między wartością księgową przejmowanych aktywów netto, a wartością godziwą kwoty zapłaty, jest rozpoznawana w kapitale własnym Grupy. Przy zastosowaniu metody bazującej na wartościach księgowych, dane porównawcze dotyczące prezentowanych okresów historycznych nie są przekształcane.

Jeśli z transakcją związane jest nabycie udziałów niedających kontroli, to nabycie udziałów niedających kontroli ujmowane jest odrębnie.

W MSSF brakuje wskazówek, w jaki sposób określa się procent udziałów niedających kontroli nabytych z perspektywy spółki zależnej. Stąd Bank Pekao S.A., w celu określenia wartości nabytych udziałów niedających kontroli stosuje parametry określone z poziomu podmiotu dominującego.

Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Jednostka stowarzyszona jest to jednostka, na którą Grupa wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jej jednostką zależną, ani wspólnym przedsięwzięciem. Z reguły Grupa posiada w jednostce stowarzyszonej od 20% do 50% głosów. Sprawozdania finansowe jednostki stowarzyszonej są podstawą wyceny posiadanych przez Grupę udziałów według metody praw własności. Dni bilansowe jednostek stowarzyszonych i Grupy są jednakowe.

Przy nabyciu inwestycji wszelkie różnice pomiędzy ceną nabycia inwestycji, a udziałem Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w następujący sposób:

- wartość firmy dotyczącą jednostki stowarzyszonej ujmuje się w wartości bilansowej inwestycji,
- wszelkie nadwyżki udziału Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ponad cenę nabycia inwestycji, ujmuje się jako przychód podczas ustalania udziału Grupy w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie inwestycji.

Grupa ujmuje inwestycje w jednostkach stowarzyszonych według metody praw własności. Po początkowym ujęciu, inwestycja w jednostkę stowarzyszoną jest wykazywana w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału Grupy w aktywach netto tej jednostki, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w pozostałych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w pozostałych całkowitych dochodach wraz z odpowiednią korektą wartości bilansowej inwestycji. Otrzymane wypłaty z zysku, wypracowanego przez jednostkę stowarzyszoną obniżają wartość bilansową inwestycji.

Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty chyba, że przyjęła na siebie obowiązek lub dokonała płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy Grupą, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.4 Zastosowanie szacunków i założeń

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na wartość bilansową aktywów i zobowiązań prezentowaną w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie przez Grupę i oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo, że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmie w przyszłości, to rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmiany szacunków księgowych są ujęte prospektywnie począwszy od okresu, w którym dokonano zmiany szacunku.

Poniżej przedstawiono informacje o przyjętych założeniach oraz niepewności związanej z dokonywanymi szacunkami, które związane są ze znaczącym ryzykiem wystąpienia istotnych korekt w sprawozdaniu finansowym za kolejny okres sprawozdawczy.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody (zwane „przesłankami”) utraty wartości ekspozycji kredytowych i czy ekspozycja kredytowa utraciła wartość. Utrata wartości ma miejsce wtedy i tylko wtedy gdy zidentyfikowano co najmniej jedną przesłankę a zdarzenie/ia implikujące przesłankę/i mają negatywny wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z ekspozycji kredytowej. Podczas identyfikacji utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupa nie uwzględnia przyszłych zdarzeń, bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie. Za ekspozycje indywidualnie znaczące Grupa uznaje w szczególności: wszystkie ekspozycje kredytowe wobec kredytobiorcy, dla którego łączne zaangażowanie Grupy na datę bilansową przekracza przyjętą wartość progową, restrukturyzowane ekspozycje kredytowe wobec dłużników będących przedsiębiorcami w rozumieniu art. 43 Kodeksu Cywilnego. Za ekspozycje nieznaczące indywidualnie Grupa uznaje wszystkie ekspozycje kredytowe, które nie zostały zaklasyfikowane do ekspozycji indywidualnie znaczących.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka (na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Grupa przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości tworzone jest odpis na straty poniesione w wyniku zaistniałych ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwany „odpisem IBNR”).

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania finansowe miałyby zmiany w szacowanych wartościach stóp odzysku (RR) oraz szacowanym prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania (PD) o 10 punktów procentowych.

31.12.2015	WYNIK ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH ORAZ REZERW NA ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	
	WZROST O 10 PUNKTÓW PROCENTOWYCH	SPADEK O 10 PUNKTÓW PROCENTOWYCH
Wartości stóp odzysku (RR)	110 990	-112 736
Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD)	-43 102	43 219

31.12.2014	WYNIK ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH ORAZ REZERW NA ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	
	WZROST O 10 PUNKTÓW PROCENTOWYCH	SPADEK O 10 PUNKTÓW PROCENTOWYCH
Wartości stóp odzysku (RR)	109 041	-109 246
Prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD)	-52 525	52 860

Utrata wartości aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwanej. Wartość możliwa do odzyskania jest jedną z dwóch następujących wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartość godziwa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, pomniejszona o koszty zbycia lub wartość użytkowa ustalana dla poszczególnych składników aktywów.

Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wymaga przyjęcia założeń dotyczących między innymi przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), ewentualnych zmian kwot lub terminów wystąpienia tych przepływów pieniężnych oraz innych czynników jak na przykład brak płynności. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

Wycena instrumentów pochodnych oraz nie kwotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nie kwotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne używane do wyceny obejmują w miarę możliwości dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Grupa przyjmuje również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę instrumentów finansowych. Założenia przyjęte do wyceny do wartości godziwej zostały szczegółowo opisane w nocie 6.7 „Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych”.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Główne założenia aktuarialne, przyjęte do szacowania rezerw na programy określonych świadczeń, jak również analiza wrażliwości zostały przedstawione w Nocie 45.

Wartość firmy

Grupa dokonuje testu na utratę wartości firmy w okresach rocznych lub częściej jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Ocena, czy wartość firmy ulega obniżeniu, wymaga oszacowania wartości użytkowej wszystkich ośrodków wypracowujących środki pieniężne, których dotyczy dana wartość firmy. Główne założenia przyjęte do testu na utratę wartości firmy zostały przedstawione w Nocie 35.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.5 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

- Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji**
 Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy, w tym Oddziału Banku w Paryżu wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich. Złoty jest walutą funkcjonalną i prezentacyjną jednostki dominującej. Grupa jako kurs zamknięcia przyjmuje kurs średni Narodowego Banku Polskiego („NBP”) obowiązujący na dzień bilansowy.
- Transakcje i salda**
 Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.
- Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się łącznie ze zmianami wartości godziwej w rachunku zysków i strat.**

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

- Spółki wchodzące w skład Grupy**
 Przy konsolidacji aktywa i pasywa jednostek zagranicznych są przeliczane na walutę polską, tj. walutę prezentacji według kursu zamknięcia obowiązującego na dzień bilansowy. Przychody i koszty w rachunku zysków i strat przelicza się według kursów średnich okresu obrotowego, za wyjątkiem sytuacji, gdy wahania kursów są bardzo znaczące i kurs średni nie jest akceptowalnym przybliżeniem kursu z dnia transakcji. W takiej sytuacji przychody i koszty są przeliczane w oparciu o kurs z dnia transakcji.

W grudniu 2015 r. Bank dokonał likwidacji Oddziału w Paryżu.

Dane Oddziału Banku w Paryżu ujęte w sprawozdaniu finansowym zostały przeliczone na złoty z waluty funkcjonalnej tej jednostki przy zastosowaniu następujących kursów:

- do przeliczenia pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2014 roku zastosowano średnie kursy ogłoszone przez NBP odpowiednio na dzień 31 grudnia 2014 roku, które wyniosły

	31.12.2015	31.12.2014
1 zł za 1 EUR	-	4,2623

- do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat za okres od 1 stycznia 2015 roku do 30 listopada 2015 roku oraz za okres od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku zastosowano średnie arytmetyczne średnich kursów ogłoszonych przez NBP na ostatni dzień każdego miesiąca odpowiednio w okresie od 1 stycznia 2015 roku do 30 listopada 2015 roku oraz w okresie od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku, które wyniosły

	2015	2014
1 zł za 1 EUR	4,1778	4,1893

Różnice kursowe z wyceny jednostek zagranicznych ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego. Wartość firmy powstająca w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą oraz jakiegokolwiek korekty wartości bilansowej aktywów i pasywów do wartości godziwej, powstałe w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą traktuje się jako aktywa i pasywa jednostki działającej za granicą tj. wyraża się je w walucie funkcjonalnej jednostki działającej za granicą i przelicza po kursie zamknięcia, jak opisano wyżej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.6 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Jednostki Grupy w rachunku zysków i strat ujawniają wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (od nowej niższej wartości instrumentu, to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość). Do wyliczenia przychodów odsetkowych od nowo ustalonej wartości instrumentu stosowana jest stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Przychody i koszty z tytułu prowizji są rozliczane według następujących metod:

- opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów lub kosztów odsetkowych i zostały opisane powyżej,
- opłaty i prowizje dotyczące kredytów i pożyczek o niestalonych terminach płatności rat i niestalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych są rozliczane w czasie metodą liniową przez okres życia produktu, którego dotyczą,
- pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę (wykonanie operacji bankowych na rachunkach, operacje z tytułu obsługi kart płatniczych, działalność maklerska, factoringowa oraz akwizycja) są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Grupa dokonuje podziału należnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi na odrębne elementy, tj. dzieląc należne wynagrodzenie w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalając wartość godziwą poszczególnych elementów wynagrodzenia Grupa opiera się w jak największym stopniu na danych rynkowych.

Poszczególne elementy wynagrodzenia Grupy za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat według następujących zasad:

- wynagrodzenie z tytułu instrumentu finansowego – jako element efektywnej stopy procentowej, stanowiąc część przychodów z tytułu odsetek,
- wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa – jednorazowo w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, stanowiąc część przychodów z tytułu prowizji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dodatkowo Grupa dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np. z tytułu rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, wcześniejszej spłaty kredytu). Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2015 roku Grupa ujmowała jako przychód rozpoznawany jednorazowo 12% uzyskanych przychodów z działalności bancassurance związanej z kredytami gotówkowymi oraz 30% przychodów z działalności bancassurance związanej z kredytami hipotecznymi. Pozostała część przychodów z działalności bancassurance rozliczana jest w czasie jako element efektywnej stopy procentowej przez okres życia odpowiednich kredytów.

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany
Wynik z pozycji wymiany ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany zawiera marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami Grupy oraz ujmując punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Grupa zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych oraz papierach wartościowych przeznaczonych do obrotu.
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu.
Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, przychody z leasingu operacyjnego, odzyskane koszty windykacji, zwroty, nadpłaty, przychody uboczne oraz rozwiązane odpisy z tytułu utraty wartości należności spornych. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty reklamacji klientów, zapłacone odszkodowania, koszty uboczne oraz koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności spornych.

5.7 Wycena aktywów i zobowiązań finansowych, pochodne instrumenty finansowe

Aktywa finansowe

Aktywa finansowe kwalifikowane są do następujących kategorii:

- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy
Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu zalicza się: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Do tej kategorii Grupa kwalifikuje także instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi).

Do aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat kwalifikuje się dłużne papiery wartościowe, które zostały wyznaczone przez Grupę w celu eliminacji bądź znaczącego zmniejszenia niespójności w zakresie wyceny i ujmowania pomiędzy dłużnymi papierami wartościowymi a instrumentami pochodnymi ekonomicznie zabezpieczającymi ryzyko stopy procentowej tych papierów. W przeciwnym przypadku papiery te zostałyby zakwalifikowane do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, a efekt wyceny ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny, a wycena instrumentów pochodnych ekonomicznie zabezpieczających te papiery zostałaby odniesiona do rachunku zysków i strat.

- Utrzymywane do terminu wymagalności
Są to aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których jednostka ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, inne niż:
 - a) wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - b) wyznaczone przez jednostkę jako dostępne do sprzedaży, oraz
 - c) spełniające definicję pożyczek i należności.
 Aktywa finansowe zaliczone do tej kategorii wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej jest ujmowane w przychodach odsetkowych.
- Pożyczki i należności
Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:
 - a) aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - b) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
 - c) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do tej kategorii zaliczane są dłużne papiery wartościowe zakupione od emitenta, dla których nie istnieje aktywny rynek, kredyty, pożyczki, należności z tytułu transakcji reverse repo i inne należności nabyte i udzielone. Pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

- Dostępne do sprzedaży
Są to aktywa finansowe, dla których okres utrzymywania nie jest określony. W skład portfela wchodzi: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz pożyczki i należności nieuwzględnione w pozostałych kategoriach. Odsetki od aktywów dostępnych do sprzedaży nalicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do zamortyzowanego kosztu odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży aktywa bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego aktywa, wcześniej ujęte zwyżki z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wyznaczonych jako aktywa wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, przeznaczonych do obrotu (z wyłączeniem instrumentów pochodnych), utrzymywanych do terminu wymagalności i dostępnych do sprzedaży Grupa ujmuje i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień otrzymania lub dostarczenia składnika aktywów.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączone z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności.

W przypadku przekwalifikowania składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, uprzednie zyski i straty związane z takim składnikiem, które zostały ujęte w innych całkowitych dochodach amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem i kwotą umorzeniową amortyzuje się przez pozostały okres do terminu wymagalności składnika aktywów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta.

Ponadto Grupa dopuszcza reklasyfikację składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do grupy aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, w przypadku wystąpienia wyjątkowych okoliczności, tj. zdarzeń, których prawdopodobieństwo wystąpienia w najbliższej przyszłości jest znikome.

Składnik aktywów finansowych jest reklasyfikowany według jego wartości godziwej w dniu reklasyfikacji. Zyski lub straty, które zostały ujęte w rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji, nie podlegają odwróceniu. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu reklasyfikacji uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu – kredyty i należności

Na każdy dzień bilansowy Grupa przeprowadza ocenę utraty wartości kredytów, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności i wycenianych w zamortyzowanym koszcie (zwanym „ekspozycjami kredytowymi”), poprzez analizę obiektywnych przesłanek utraty wartości. W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych indywidualnie stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- opóźnienie w spłacie równe lub większe niż 90 dni w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych i większe niż 2 dni robocze w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec banków lub w przypadku należności od banków z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu,
- znaczące trudności finansowe dłużnika (w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia w przypadku osób fizycznych). Znaczące trudności finansowe podmiotu gospodarczego oznaczają sytuację ekonomiczno-finansową, która stanowi zagrożenie terminowej spłaty zobowiązań wobec Grupy, a zwłaszcza gdy ponoszone straty na działalności naruszają kapitały własne w 50%, z wyłączeniem projektów, które zakładają występowanie straty lub gdzie występuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w formie np. dopłat do kapitału, udzielenia pożyczki, poręczenia/gwarancji przez podmiot powiązany lub inną osobę trzecią, konwersji pożyczki, emisji akcji lub obligacji),

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- restrukturyzacja, jeżeli polega na przyznaniu ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta udogodnienia, którego w innym przypadku Grupa by nie udzieliła. Udogodnienia, o których mowa w definicji, w konsekwencji prowadzą do uszczuplenia należności Grupy i w szczególności mogą polegać na: obniżeniu oprocentowania wierzytelności, zaniechaniu naliczania oprocentowania w określonym czasie od całości lub części wierzytelności, na umorzeniu części lub całości wierzytelności, w tym odsetek lub kapitału,
- obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu klienta, ratingu kraju – siedziby klienta, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez klienta o co najmniej 4 klasy w skali włączając modyfikatory, w ciągu roku. Spadek ratingu kredytowego jednostki nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej. Znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej oznacza spadek ratingu o 4 stopnie w skali i równoczesne przejście do grupy zagrożone w oparciu tylko o kryterium ratingu, z wyłączeniem sytuacji pogorszenia ratingu wynikających z sezonowości działalności i z wyłączeniem wpływu klasyfikacji do wewnętrznych klas ryzyka w systemie wspierającym proces monitorowania (Risk Management Tool – RMT) na rating. Spadek ratingu kredytowego klienta nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- Grupa złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powzięła wiadomość o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika,
- ekspozycja kredytowa jest kwestionowana przez dłużnika np. poprzez wszczęcie postępowania sądowego,
- wierzytelność stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy kredytowej,
- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego,
- zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe. Przesłanka ta może dotyczyć np. ekspozycji w instrumenty finansowe notowane na giełdach, gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
- został ustanowiony zarząd komisaryczny lub dłużnik zawiesił działalność,
- nieznanie miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych grupowo stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- przeterminowanie ekspozycji kredytowej klienta na datę bilansową w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych równe lub większe niż 90 dni,
- znaczące trudności finansowe dłużnika detalicznego, w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia,
- nieznanie miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika detalicznego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Grupa kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną (past due) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dokonał płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności. Grupa prezentuje całą ekspozycję jako przeterminowaną, bez względu na fakt, czy opóźnienie płatności dotyczy całej ekspozycji, czy tylko jej części (raty). Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach należy przyjąć, jako okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Grupa, w przypadku identyfikacji przesłanki lub przesłanek utraty wartości dla co najmniej jednej ekspozycji wobec danego kredytobiorcy, poddaje ocenie utraty wartości wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego kredytobiorcy.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości. Wartość bilansowa ekspozycji kredytowej obniżana jest poprzez zastosowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota straty z tytułu utraty wartości ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości zmniejszy się, to uprzednio ujęta strata z tytułu utraty wartości jest odwracana poprzez odpowiednie skorygowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota dokonanej odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat. Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (na przykład wartość nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu hipotecznego). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Grupa przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku (RR) oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości tworzony jest odpis na straty poniesione w wyniku zaistniałych ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwany „odpisem IBNR”). W ramach oceny IBNR Grupa szacuje stratę wynikającą ze zdarzeń, które na datę bilansową nie zostały jeszcze zareportowane i nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale zdarzenia miały miejsce przed datą bilansową i strata została poniesiona. Podczas szacunku odpisu IBNR zakłada się, że istnieje kilkumiesięczny okres od daty zaistnienia obiektywnej przesłanki utraty wartości do daty jej zareportowania, zwany okresem identyfikacji straty (LIP). Wartości parametru LIP Grupa szacuje na podstawie analiz statystycznych wykorzystujących dane historyczne. Grupa stosuje różne okresy identyfikacji straty dla różnych grup ekspozycji kredytowych biorąc pod uwagę w szczególności segment klienta, rodzaj produktu i sposób zabezpieczenia ekspozycji. Aktualizacja wartości parametrów LIP dokonywana jest przynajmniej raz na rok.

Wartość odpisu IBNR wyznaczana jest jako iloczyn prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w okresie identyfikacji straty (PD_LIP) i straty z tytułu utraty wartości, szacowanej analogicznie jak odpis grupowy dla wartości ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania (EAD). Grupa szacuje wartości parametru EAD na podstawie danych historycznych.

Grupa szacuje wartości parametru PD_LIP wykorzystując wartości PD wyznaczone przez modele bazylejskie i wykonując odpowiednią transformację uwzględniającą skrócenie okresu identyfikacji straty do przyjętych długości LIP i korektę Point-in-Time. W ramach transformacji Grupa przeprowadza raz na miesiąc kalibrację wartości parametru PD do najbardziej aktualnych zrealizowanych wartości PD_LIP. Tak oszacowane wartości PD_LIP jak najlepiej odzwierciedlają aktualne warunki ekonomiczne a model stosowany do ich wyznaczania jest typu „Point-In-Time”.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów LIP, PD_LIP, EAD i RR stosowanych do wyznaczania odpisów IBNR oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Zobowiązania pozabilansowe

Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyznaczana jest jako różnica pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania na datę identyfikacji utraty wartości. Grupa do wyznaczenia oczekiwanej wartości ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego, wykorzystuje współczynnik konwersji kredytowej (CCF), którego wartości szacowane są na podstawie danych historycznych.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów CCF stosowanych do wyznaczenia odpisów na zobowiązania pozabilansowe oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Grupa szacuje przyszłe przepływy pieniężne w ramach oceny indywidualnej albo oceny grupowej w zależności od klasyfikacji poszczególnych zobowiązań pozabilansowych do ekspozycji indywidualnie znaczących albo ekspozycji nieznaczących indywidualnie.

Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) na moment zawarcia ujmują się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmują się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych: transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne bazujące na kursach papierów wartościowych, wartości indeksów akcji i towarów. Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej w dniu zawarcia transakcji, a następnie wyceniane do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów wyceny jest właściwy.

Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych przeznaczone do obrotu” lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie aktywów, a ujemna – w pozycji „Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych przeznaczone do obrotu” lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie pasywów. W przypadku nabycia instrumentu finansowego, którego składnikiem jest wbudowany instrument pochodny, a całość lub część przepływów pieniężnych związanych z takim instrumentem finansowym zmienia się w sposób podobny do tego, jaki wbudowany instrument pochodny powodowałby samodzielnie, wbudowany instrument pochodny wykazuje się odrębnie od umowy zasadniczej. Następuje to wtedy, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- instrument finansowy nie jest zaliczany do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, których skutki przeszacowania są odnoszone do przychodów lub kosztów finansowych okresu sprawozdawczego,
- charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- możliwe jest wiarygodne ustalenie wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wycenę wbudowanego instrumentu pochodnego zalicza się odpowiednio do aktywów lub zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych w korespondencji z rachunkiem zysków i strat zgodnie z zasadami wyceny instrumentów pochodnych.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego czy dany instrument pochodny jest zaliczony do portfela przeznaczonego do obrotu lub czy dany instrument jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu odnoszone są do rachunku zysków i strat.

Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge), pod warunkiem spełnienia kryteriów określonych w MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających odsetkowe pozycje zabezpieczane prezentowany jest w marży odsetkowej.

Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienie jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenie terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń albo Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne odnoszone są:

- bezpośrednio do pozycji „kapitał z aktualizacji wyceny” w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie,
- do pozycji rachunku zysków i strat „Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu”, w części stanowiącej nieefektywną część zabezpieczenia.

Kwoty ujęte w „kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat i są prezentowane w tych samych liniach, co poszczególne komponenty wyceny pozycji zabezpieczanej, tj. wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest prezentowany w marży odsetkowej, a wynik z tytułu rewaluacji walutowej jest prezentowany w wyniku z pozycji wymiany.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany bądź gdy unieważnia powiązania zabezpieczające. W takim przypadku łączne zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, początkowo ujęte w „kapitale z aktualizacji wyceny”, jeżeli zabezpieczenie było skuteczne, nadal są wykazywane w kapitale, aż do zajścia prognozowanej transakcji i ujęcia jej w rachunku zysków i strat.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty ujęte w „kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat danego okresu.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe Grupa kwalifikuje do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wykazywane w wartości godziwej,
- zobowiązania finansowe nie przeznaczone do obrotu wykazywane w kwotach wymagających zapłaty, wycenianych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Do zobowiązań finansowych nie przeznaczonych do obrotu zaliczane są zobowiązania wobec banków i klientów, zaciągnięte przez Grupę pożyczki oraz wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe.

Wyłączanie składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Grupa wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części z bilansu, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Grupa spisuje należności w ciężar rezerw, gdy nie oczekuje dalszych przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki a także, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności. W takim przypadku wiąże się to również z udokumentowaniem nieściągalności zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi w tym obszarze.

Grupa wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

5.8 Wycena pozostałych pozycji skonsolidowanego bilansu

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad wartością godziwą nabytych aktywów, pasywów i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub współkontrolowanej. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Stwierdzona w wyniku przeprowadzonych testów utrata wartości nie podlega późniejszej korekcie.

Wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych, a wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek stowarzyszonych lub współkontrolowanych ujmuje się w ramach pozycji „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Inne wartości niematerialne

Wartości niematerialne są kontrolowanymi przez Grupę zasobami majątkowymi nie mającymi formy fizycznej, identyfikowalnymi i powodującymi w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy, powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Głównie są to:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- autorskie prawa majątkowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Wartości niematerialne początkowo ujmowane są według ceny nabycia. Późniejsza wycena wartości niematerialnych jest według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości niematerialne i prawne o określonym okresie użytkowania podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności tego składnika. Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nie przyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest raz w roku oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Koszty modernizacji rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio zwiększają ich wartość bilansową lub są ujmowane jako oddzielny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest, że z tytułu tych nakładów nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy a koszt tych nakładów można wiarygodnie zmierzyć.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych dokonywane są metodą liniową przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Wartość podlegająca amortyzacji jest to cena nabycia lub koszt wytworzenia danego aktywa pomniejszona o wartość końcową składnika. Stawki amortyzacji i wartość końcowa składników ustalone dla celów bilansowych są okresowo weryfikowane, przy czym rezultaty weryfikacji skutkują w okresie, w którym weryfikację przeprowadzono.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych są następujące:

a) stawki amortyzacji stosowane dla środków trwałych

Budynki i budowie oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	1,5% – 10,0%
Urządzenia techniczne i maszyny	4,5% – 30,0%
Środki transportu	7% – 20,0%

b) stawki amortyzacji dla wartości niematerialnych

Licencje na programy komputerowe, prawa autorskie	12,5% – 50,0%
Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	33,3%
Pozostałe wartości niematerialne	20% - 33,3%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

c) stawki amortyzacji dla nieruchomości inwestycyjnych

Budynki i budowle	1,5% – 10,0%
-------------------	--------------

Nie amortyzuje się gruntów, środków trwałych w budowie oraz nakładów na wartości niematerialne.

Wartość amortyzacji oraz odpis z tytułu utraty wartości obciąża rachunek zysków i strat w pozycji „Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych”.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane początkowo według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia.

Nieruchomości inwestycyjne są wyłączone z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana jest częścią działalności Grupy, która stanowi odrębną ważną dziedzinę działalności lub geograficzny obszar działalności, którą zbyto lub przeznaczono do sprzedaży lub wydania, albo jest to jednostka zależna nabyta wyłącznie w celu odsprzedaży. Klasyfikacji do działalności zaniechanej dokonuje się na skutek zbycia lub wtedy, gdy działalność spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczonej do sprzedaży. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego.

Leasing

Grupa jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przekazuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w bilansie jednostki, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w bilansie jednostki.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Leasing finansowy

Grupa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo na Grupę całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty opłat leasingowych i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Aktywa trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

W pozycji tej ujmuje się rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, włączając te wyceniane metodą aktuarialną oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione zostaną ogólne kryteria ujmowania rezerw oraz szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Wysokość rezerwy z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia ustalana jest przez Grupę w oparciu o najlepsze dostępne oszacowania bezpośrednich nakładów, które w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz nie są związane z bieżącą działalnością Grupy.

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych związanych z wyceną zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń, odnoszonych na inne całkowite dochody.

Przychody przyszłych okresów oraz koszty rozliczane w czasie (pasywa)

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. bonus roczny i świąteczny, premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dotacje

Grupa ujmuje dotacje rządowe w momencie, w którym istnieje wystarczająca pewność, że zostaną spełnione związane z nimi warunki oraz pewność, że Grupa otrzyma dotację. Dotacje rządowe są ujmowane w zysku lub stracie w okresach, w których ujmowane są odnośne koszty, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Do rozliczania dotacji Grupa stosuje metodę dochodową. Dotacje rządowe do aktywów są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy jako pomniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów.

Kapitały własne Grupy Kapitałowej

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami, statutami i umowami spółek. Do kapitałów własnych zaliczane są także zysk / strata z lat ubiegłych. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy, w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą.

Kapitał własny Grupy stanowią:

- a) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- b) „premia emisyjna” – nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałe po pokryciu kosztów emisji. Ponadto w pozycji tej ujęto zmianę wartości udziałów niedających kontroli wynikającą ze zwiększenia udziału podmiotu dominującego w kapitale akcyjnym Banku. Przyjęta zasada jest zgodna z zasadami rachunkowości stosowanymi w Grupie UniCredit,
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku Pekao S.A. tworzony jest zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- d) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,
- e) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skutki wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych oraz wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- f) kapitał z tytułu różnic kursowych z przeliczenia jednostek zagranicznych – obejmuje różnice kursowe powstałe z przeliczenia wyniku oddziału zagranicznego po średnim kursie ważonym ustalonym na dzień bilansowy w stosunku do średniego kursu NBP oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w podmiotach zagranicznych,
- g) pozostałe kapitały:
 - kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek z odpisów z zysku,
 - składniki kapitałowe:
 - obligacje zamienne na akcje – obejmuje ujętą w kapitałach wartość godziwą instrumentów finansowych wyemitowanych w ramach transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych, oraz
 - rezerwa na zobowiązanie z tytułu wykupu akcji podmiotu dominującego,
 - fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej przez Bank Pekao S.A.,
 - niepodzielony wynik z lat ubiegłych obejmuje niepodzielone zyski i nie pokryte straty z lat ubiegłych jednostek objętych konsolidacją metodą pełną,
 - zysk/strata netto stanowi zysk/strata wynikająca z rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy.

Udziały niedające kontroli

Udziały niedające kontroli jest to część aktywów netto jednostki zależnej (w tym: część zysku lub straty), która przypada na udziały kapitałowe nie należące, bezpośrednio lub za pośrednictwem jednostek zależnych, do Banku.

Płatności oparte na bazie akcji

W Grupie realizowane są programy motywacyjne, w ramach których kluczowym członkom kadry menedżerskiej przyznawane są prawa pierwszeństwa do nabycia akcji Banku, w tym akcji fantomowych oraz akcji podmiotu dominującego Spółki UniCredit S.p.A. (Nota 46).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje rozliczane w akcjach fantomowych Banku Pekao S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w akcjach fantomowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej zobowiązania z tego tytułu na dzień bilansowy.

Wartość godziwa zobowiązania jest szacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Koszt transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych jest ujmowany jako koszty wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem zobowiązania wobec pracowników prezentowanych w pozycji „Rezerwy”.

Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę praw do akcji, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby akcji – zostaną ostatecznie nabyte.

Opcje na akcje i akcje Spółki UniCredit S.p.A.

Jednostki Grupy Pekao S.A. przystąpiły do programu motywacyjnego Grupy UniCredit. Celem programu motywacyjnego jest zaoferowanie wybranym kluczowym pracownikom spółek Grupy opcji na akcje oraz akcji UniCredit S.p.A.

W tym przypadku spółki Grupy otrzymały od spółki dominującej wartość godziwą przyznanych pracownikom Grupy Pekao S.A. praw ustaloną w oparciu o model wyceny opcji Hull and White.

Koszty usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznane prawa są rozpoznawane w kosztach wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości zobowiązań Grupy w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

W momencie realizacji tych instrumentów Grupa zobowiązana jest do zapłaty wartości godziwej przyznanych instrumentów na rzecz UniCredit S.p.A.

5.9 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe jednostek Grupy odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat. Należności z tytułu podatków są wykazywane, jeśli jednostki Grupy mają wystarczającą pewność, iż istnieją i że zostaną one odzyskane.

Aktywa i pasywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową, z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub realizacji zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową, a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

5.10 Pozostałe pozycje

Zobowiązania warunkowe i promesy zobowiązań

Grupa zawiera transakcje, które w momencie zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, natomiast powodują powstanie zobowiązań warunkowych i promesy zobowiązań. Zobowiązania warunkowe charakteryzują się tym, że są:

- potencjalnym zobowiązaniem, którego istnienie zostanie potwierdzone w momencie wystąpienia lub niewystąpienia niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie podlegają pełnej kontroli Grupy (np. prowadzone sprawy sporne),
- obecnym zobowiązaniem, które powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowane w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie (przede wszystkim: niewykorzystane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje, akredytywy i poręczenia).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wystawca gwarancji finansowej wycenia ją według wartości wyższej z:

- wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, oraz
- wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych w rachunku przepływów środków pieniężnych składają się „Kasa, należności od Banku Centralnego” oraz należności od banków o terminie wymagalności do 3 miesięcy.

5.11 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2015 roku

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSR 19 (zmiana) „Świadczenia pracownicze”	Zmiana dotyczy składek wnoszonych do programów określonych świadczeń przez pracowników lub strony trzecie. Celem zmian jest uproszczenie ujęcia składek, które nie zależą od okresu zatrudnienia, na przykład składki pracownicze ustalone jako stały procent wynagrodzenia. Zmiana ma zastosowanie od 1 lutego 2015 roku.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
KIMSF 21 „Opłaty publiczne”	KIMSF 21 to interpretacja MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Interpretacja wyjaśnia co jest zdarzeniem powodującym powstanie zobowiązania do uiszczenia opłaty publicznej.	Wpływ początkowego zastosowania Interpretacji zależy od konkretnych opłat publicznych, do których uiszczenia Grupa będzie zobowiązana na dzień początkowego zastosowania. Interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
Zmiany do MSSF 2010-2012	Doroczne ulepszenia MSSF 2010-2012 mają głównie na celu rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany mają zastosowanie od 1 lutego 2015 roku.	Grupa uważa, że wprowadzone zmiany nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
Zmiany do MSSF 2011-2013	Doroczne ulepszenia MSSF 2011-2013 mają głównie na celu rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.	Grupa uważa, że wprowadzone zmiany nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.

5.12 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSSF 11 (zmiana) „Wspólne ustalenia umowne”	Zmiany dodają nowe wytyczne dla ujęcia nabycia udziałów we wspólnym działaniu, które stanowi przedsiębiorstwo. Zmiany określają odpowiednie podejście księgowe do takich przejęć. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
MSR 1 (zmiana) „Prezentacja sprawozdań finansowych”	Zmiany wyjaśniają, że jednostka nie powinna ograniczać zrozumiałości ujawnianych informacji poprzez łączenie ze sobą lub rozwijanie informacji w sposób zaciemniający informacje użyteczne. Data obowiązywania - rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2016 roku lub później.	Grupa uważa, że zmiany te będą miały wpływ na prezentację ujawnień.
MSR 16 (zmiana) „Rzeczowe aktywa trwałe” i MSR 38 (zmiana) „Wartości niematerialne”	Rada doszła do wniosku, że stosowanie metody dochodowej do amortyzacji aktywów nie jest właściwe, ponieważ przychody generowane z działalności, w ramach której wykorzystuje się dane aktywa, na ogół odzwierciedlają inne czynniki niż zużycie korzyści ekonomicznych pochodzących z tych aktywów. Rada doszła też do wniosku, że dochód nie jest odpowiednią podstawą do pomiaru zużycia korzyści ekonomicznych pochodzących z wartości niematerialnych. Założenie to może jednak nie mieć zastosowania w ściśle określonych warunkach. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.	Grupa uważa, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

<p>MSR 16 (zmiana) „Rzeczowe aktywa trwałe” MSR 41 (zmiana) „Rolnictwo”</p>	<p>MSR 41 „Rolnictwo” obecnie wymaga, aby wszystkie aktywa biologiczne związane z działalnością rolniczą, były wyceniane w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. Opiera się to na założeniu, że wycena w wartości godziwej najlepiej odzwierciedla biologiczną transformację, którą przechodzą takie aktywa w trakcie swojego życia. Jednakże istnieje podzbiór aktywów biologicznych, określane jako rośliny produkcyjne, które zgodnie z oczekiwaniami powinny być używane w produkcji przez kilka okresów. Na koniec ich życia produkcyjnego są najczęściej likwidowane. Gdy roślina produkcyjna osiągnie dojrzałość i zacznie dawać plony, jej przemiana biologiczna nie jest dłużej istotna dla generowania przyszłych korzyści ekonomicznych. Rada zdecydowała, że rośliny produkcyjne powinny być księgowane na tych samych zasadach jak rzeczowe aktywa trwałe, ponieważ funkcja takich roślin jest podobna do funkcji produkcji. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.</p>	<p>Grupa uważa, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
<p>MSR 27 (zmiana) „Jednostkowe sprawozdania finansowe”</p>	<p>Zmiany do MSR 27 umożliwią podmiotom stosowanie metody praw własności do wyceny inwestycji w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone w ich jednostkowych sprawozdaniach finansowych. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.</p>	<p>Grupa uważa, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
<p>Zmiany do MSSF 2012-2014</p>	<p>Doroczne ulepszenia MSSF 2012-2014 mają głównie na celu rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.</p>	<p>Grupa uważa, że wprowadzone zmiany nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.</p>

5.13 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską.

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
<p>MSSF 9 „Instrumenty finansowe”</p>	<p>Nowe przepisy są częścią zmian zastępujących dotychczasowy standard MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”. Główne zmiany wynikające z nowego standardu to między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowy podział na kategorie aktywów finansowych, • nowe kryteria kwalifikacji aktywów do grupy aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, • nowy model ujmowania utraty wartości - model oczekiwanych strat kredytowych, • nowe zasady rozpoznawania zmian wyceny do wartości godziwej inwestycji w kapitałowe instrumenty finansowe, • likwidacja konieczności wyodrębniania wbudowanych instrumentów pochodnych z aktywów finansowych. <p>Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmiennym kształcie. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2018 roku.</p>	<p>Ocena wpływu wdrożenia standardu na sprawozdania finansowe Grupy została przedstawiona w nocie 5.2 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego.</p>
<p>MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”</p>	<p>Celem wprowadzenia tego standardu jest zwiększenie porównywalności sprawozdań finansowych jednostek zaangażowanych w działalność podlegającą regulacji cen. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.</p>	<p>Grupa uważa, że nowy standard nie będzie miał znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.</p>
<p>MSSF 15 „Przychody z umów z kontrahentami”</p>	<p>Standard poprawi sprawozdawczość finansową w zakresie przychodów oraz porównywalność sprawozdań finansowych. Kluczową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby rozpoznać transfer towarów lub usług na rzecz klientów w kwocie odpowiadającej wynagrodzeniu (tj. zapłacie), które spółka spodziewa się otrzymać w zamian za te towary lub usługi. Zgodnie z nowym MSSF 15 przychód powstaje w momencie, gdy kontrola nad towarami lub usługami przechodzi w ręce klienta. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2018 roku.</p>	<p>Grupa jest w trakcie szacowania wpływu wdrożenia standardu MSSF 15 na sprawozdanie finansowe.</p>

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

<p>MSSF 16 „Leasing”</p>	<p>Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne, lub o krącową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie</p>	<p>Grupa jest w trakcie szacowania wpływu wdrożenia standardu MSSF 16 na sprawozdanie finansowe.</p>
<p>MSSF 10 (zmiana) „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</p>	<p>Zmiany dotyczą transakcji sprzedaży bądź wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub jednostką będącą wspólnym przedsięwzięciem. Główną konsekwencją zmian jest to, że pełny zysk lub stratę ujmuje się, gdy transakcja dotyczy przedsięwzięcia (jeśli jest ono prowadzone przez spółkę zależną, bądź też nie). Częściowe zyski lub straty ujmuje się wtedy, gdy transakcja dotyczy aktywów, które nie stanowią przedsięwzięcia, nawet jeśli te aktywa znajdują się w jednostce zależnej. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2016 roku.</p>	<p>Grupa uważa, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
<p>Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</p>	<p>Nowelizacja wyjaśnia sposób stosowania wyjątku dotyczącego konsolidacji dla podmiotów inwestycyjnych i ich jednostek zależnych. Data obowiązywania - rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2016 roku lub później.</p>	<p>Grupa uważa, że zmiany standardów nie będą miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
<p>MSR 12 (zmiana) „Podatek dochodowy”</p>	<p>Zmiany do MSR 12 wyjaśniają sposób wykazywania aktywów z tytułu odroczonego podatku w związku z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie</p>	<p>Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.</p>
<p>MSR 7 (zmiana) „Rachunek przepływów pieniężnych”</p>	<p>Zmiany doprecyzowujące MSR 7 mają na celu poprawę informacji przekazywanych na rzecz użytkowników sprawozdań finansowych o działalności finansowej jednostki. Zmiany wymagają, aby jednostka wystosowała ujawnienia umożliwiające użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę zmian zobowiązań wynikających z działalności finansowej, w tym zarówno zmian wynikających z przepływów pieniężnych jak i niepieniężnych. Data obowiązywania – pierwszy rok obrotowy rozpoczynający się po 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie</p>	<p>Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania</p>

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6. Zarządzanie ryzykiem

Polityka zarządzania ryzykiem Grupy ma na celu optymalizację struktury bilansu i pozycji pozabilansowych przy uwzględnieniu założonej relacji ryzyka do dochodu oraz kompleksowego ujęcia wpływu różnych rodzajów ryzyka, które Grupa podejmuje w swojej działalności biznesowej. Ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości i kapitału niezbędnego do ich pokrycia oraz regularnie raportowane, zgodnie z zasadami opisanymi poniżej.

Dalsza część noty opisuje wszystkie istotne ryzyka występujące w działalności Grupy.

6.1 Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Ponadto sprawuje ona nadzór nad zgodnością polityki Grupy w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Grupy.

Zarząd

Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie, wdrażanie i funkcjonowanie procesów zarządzania ryzykiem poprzez m.in. wprowadzanie odpowiednich wewnętrznych regulacji z uwzględnieniem wyników kontroli audytu wewnętrznego.

Zarząd odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu obliczania kapitału wewnętrznego oraz za efektywność przeglądu procesu wyliczania kapitału wewnętrznego i jego monitoring. Ponadto wprowadza niezbędne korekty lub udoskonalenia do tych procesów i systemów, co do których zachodzi taka konieczność. Konieczność ta może być spowodowana zmianami poziomu ryzyka w działalności Grupy, czynnikami otoczenia gospodarczego lub innymi nieprawidłowościami w funkcjonowaniu procesów lub systemów.

Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat typów, skali, istotności ryzyk, na które narażona jest Grupa, jak również metod wykorzystywanych do ich zarządzania.

Zarząd ocenia, czy działalność taka jak: identyfikacja, pomiar, monitorowanie, raportowanie i kontrola lub ograniczanie są prowadzone na odpowiednim poziomie w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto sprawdza, czy kierownictwo każdego szczebla efektywnie zarządza ryzykiem w ramach swoich kompetencji.

Komitety

W realizacji powyższych zadań, w zakresie zarządzania ryzykiem, Zarząd jest wspierany przez odpowiednie komitety:

- Komitet Aktywów Pasywów i Ryzyka - w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, płynności oraz adekwatnością kapitałową,
- Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego – w zakresie zarządzania ryzykiem płynności oraz rynkowym, stanowiący wsparcie dla Komitetu Aktywów Pasywów i Ryzyka,
- Komitet Ryzyka Operacyjnego - w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Komitet Kredytowy – w zakresie podejmowania decyzji kredytowych w ramach uprawnień oraz w przypadku największych transakcji przygotowania rekomendacji dla Zarządu,
- Komitet Zarządzania Zmianami – w obszarze wdrażania nowych lub modyfikacji istniejących produktów oraz procesów biznesowych i pozabiznesowych,
- Komitet Bezpieczeństwa - w dziedzinie bezpieczeństwa i zarządzania ciągłością działania.

6.2 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe należy do podstawowych ryzyk związanych z działalnością Grupy. Udział kredytów i pożyczek w bilansie Grupy powoduje, że jego utrzymanie na bezpiecznym poziomie ma zasadnicze znaczenie dla wyników prowadzonej działalności Grupy. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym ma charakter scentralizowany i jest wykonywany przede wszystkim poprzez jednostki Pionu Zarządzania Ryzykami, umiejscowione w Centrali Banku oraz jego strukturach lokalnych. Integracja ryzyk w Pionie Zarządzania Ryzykami, w którym oprócz ryzyka kredytowego zostały przypisane także ryzyko rynkowe oraz operacyjne, umożliwia efektywne zarządzanie wszystkimi rodzajami ryzyk o charakterze kredytowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Proces obejmuje wszystkie funkcje kredytowe – analizę kredytową, podejmowanie decyzji kredytowych, monitorowanie i administrowanie oraz restrukturyzację i windykację.

Funkcje te są realizowane zgodnie z obowiązującą w danym roku obrachunkowym polityką kredytową Banku i wytycznymi do niej, przyjętymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Efektywność i skuteczność funkcji kredytowych jest osiągana przy wykorzystaniu zróżnicowanych metod i metodologii kredytowych oraz zastosowaniu zaawansowanych narzędzi informatycznych, które zostały zintegrowane z głównym systemem informatycznym Banku. Procedury obowiązujące w Banku pozwalają na ograniczanie ryzyka kredytowego. W szczególności te dotyczące zasad oceny ryzyka transakcji, ustanawiania prawnych zabezpieczeń kredytów, uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych oraz ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności, zgodnie z przyjętym w Banku systemem segmentacji klientów.

Dla wzrostu bezpieczeństwa działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o ograniczenia wynikające z przepisów Prawa Bankowego oraz wewnętrzne normy ostrożnościowe. Dotyczą one w szczególności wskaźników koncentracji zaangażowania kredytowego dla określonych sektorów gospodarki, wskaźnika udziału znaczących zaangażowań w portfelu kredytowym Banku oraz limitów zaangażowania na poszczególne kraje, banki zagraniczne i krajowe instytucje finansowe. Uprawnienia do podejmowania decyzji kredytowych, ograniczenia kredytowania niektórych obszarów działalności oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy ostrożnościowe uwzględniają nie tylko kredyty, pożyczki i gwarancje, ale również transakcje pochodne i instrumenty dłużne.

Bank ustalił następujące limity portfelowe:

- udział znaczących zaangażowań w portfelu kredytowym Banku – akceptowany przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą Banku,
- limity na segmenty klientów – ustalane w polityce kredytowej Banku,
- limity na produkty (kredyty hipoteczne udzielane klientom indywidualnym, finansowanie nieruchomości komercyjnych) – ustalane w polityce kredytowej Banku,
- ograniczenia sektorowe i koncentracji sektorowej – akceptowane przez Komitet Kredytowy Banku.

Z uwagi na fakt, że kluczowe limity ustalane są przez organy decyzyjne, które jednocześnie otrzymują i analizują raporty na temat ryzyka kredytowego (prezentujące również bazylejskie parametry ryzyka kredytowego), decyzje o limitach w znacznym stopniu uwzględniają ocenę ryzyka kredytowego wspartą wewnętrznymi systemami ratingowymi. Ponadto, Bank limituje transakcje kredytowe charakteryzujące się podwyższonym ryzykiem poprzez zastrzeżenie decyzyjności w tych przypadkach dla szczebli decyzyjnych z wyższym limitem uprawnień.

Ochronę jakości portfela kredytowego zapewniają również jego okresowe przeglądy oraz bieżące monitorowanie terminowej obsługi kredytów i kondycji finansowej klientów.

Modele ratingowe wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem kredytowym Bank korzysta z wewnętrznych modeli ratingowych w zależności od segmentu klienta i/lub rodzaju ekspozycji.

Proces nadawania ratingu stanowi istotny element oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji, stanowiąc wstępny etap w procesie podejmowania decyzji kredytowej zarówno o udzieleniu jak i zmianie warunków kredytu oraz w procesie monitorowania jakości portfela kredytowego.

Pomiar ryzyka kredytowego odbywa się przy uwzględnieniu trzech parametrów – PD, LGD oraz EAD. Parametr PD odnosi się do prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (ang. default) czyli z niedotrzymaniem warunków umownych przez Kredytobiorcę, w horyzoncie jednego roku i może mieć charakter podmiotowy lub produktowy. Parametr LGD wskazuje na szacowaną wysokość straty, która zostanie poniesiona dla każdej transakcji o charakterze kredytowym od daty wystąpienia takiego niewykonania zobowiązania. Parametr EAD odzwierciedla szacowaną wysokość ekspozycji kredytowej na tę datę.

Parametry ryzyka wykorzystywane w modelach ratingowych służą do wyliczenia oczekiwanej straty z tytułu ryzyka kredytowego.

Wartość oczekiwanej straty jest jednym z istotnych kryteriów oceny branych pod uwagę przez czynniki decyzyjne w procesie kredytowania. W szczególności ta wartość jest porównywana z wnioskowanym poziomem marży.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poziom marż minimalnych dla danego produktu lub segmentu klienta jest określany na podstawie analizy ryzyka, uwzględniającej wartość szacowanych parametrów ryzyka i stanowiącej fragment systemu ratingów wewnętrznych. Zarówno rating klienta jak i transakcji, a także parametry ryzyka kredytowego odgrywają znaczącą rolę w systemie informacji o ryzyku kredytowym. Dla każdego modelu ratingowego raporty ryzyka kredytowego zawierają informacje dotyczące porównania zrealizowanych parametrów z teoretycznymi wartościami dla każdej klasy ratingowej.

Raporty ryzyka kredytowego są generowane miesięcznie, a ich zakres jest różny w zależności od odbiorcy raportu (im wyższy szczebel zarządzania, tym prezentowane raporty są bardziej zagregowane). W ten sposób raporty są efektywnie wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Na potrzeby wewnętrzne w Banku funkcjonują następujące modele ratingowe, opracowane zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych:

- 1) Dla segmentu klienta indywidualnego Bank stosuje dwa odrębne modele przeznaczone dla:
 - kredytów mieszkaniowych (zabezpieczonych hipotecznie),
 - pożyczek gotówkowych (konsumenckich).
- 2) Dla segmentu klienta korporacyjnego, Bank stosuje modele ratingowe dzieląc klientów na:
 - klientów z rocznymi obrotami nieprzekraczającymi 500 mln EUR,
 - klientów korporacyjnych objętych modelem centralnym z rocznymi obrotami przekraczającymi 500 mln EUR,
 - kredytowanie specjalistyczne.

Wewnętrzny modelami ratingowymi nie są objęte następujące rodzaje ekspozycji:

- 1) ekspozycje detaliczne nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka:
 - limity w rachunku bieżącym,
 - debety,
 - debety wymuszone,
 - ekspozycje związane z kartami kredytowymi,
 - ekspozycje związane z kasami mieszkaniowymi,
 - pozostałe należności.
- 2) ekspozycje wobec przedsiębiorstw nieistotne co do wielkości oraz profilu postrzeganego ryzyka:
 - ekspozycje wobec giełd i pozostałych instytucji finansowych,
 - ekspozycje wobec instytucji ubezpieczeniowych,
 - finansowanie projektów,
 - skupione wierzytelności,
 - ekspozycje wobec funduszy inwestycyjnych,
 - ekspozycje wobec przedsiębiorstw leasingowych i holdingów finansowych,
 - pozostałe należności.
- 3) ekspozycje wobec samorządów regionalnych i władz lokalnych, które nie są traktowane jako ekspozycje wobec rządów centralnych, dla których liczba istotnych kontrahentów jest ograniczona.

Skala ratingowa

Skala ratingowa jest zróżnicowana w zależności od segmentu klienta i rodzaju transakcji.

Przyporządkowanie klienta lub transakcji do danej klasy ratingowej uzależnione jest od przypisanego prawdopodobieństwa niewywiązania się ze spłaty zobowiązania (parametr PD).

W poniższych tabelach przedstawiono jakość portfela kredytowego dla ekspozycji objętych wewnętrznymi modelami ratingowymi.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2015		31.12.2014	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,06%	10 532 502	25,9%	9 204 532	25,3%
2	0,06% <= PD < 0,19%	5 936 116	14,6%	5 157 908	14,2%
3	0,19% <= PD < 0,35%	16 303 771	40,1%	14 388 070	39,6%
4	0,35% <= PD < 0,73%	5 213 593	12,8%	4 689 007	12,9%
5	0,73% <= PD < 3,50%	1 393 240	3,4%	1 768 054	4,8%
6	3,50% <= PD < 14,00%	651 234	1,6%	536 705	1,5%
7	14,00% <= PD < 100,00%	652 160	1,6%	614 263	1,7%
Razem		40 682 616	100,0%	36 358 539	100,0%

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – pożyczki gotówkowe (konsumenckie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2015		31.12.2014	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,34%	573 469	7,4%	586 362	8,1%
2	0,34% <= PD < 0,80%	805 937	10,3%	785 442	10,8%
3	0,80% <= PD < 1,34%	1 390 763	17,8%	1 380 223	19,0%
4	1,34% <= PD < 2,40%	2 393 959	30,6%	2 071 926	28,6%
5	2,40% <= PD < 4,75%	1 594 636	20,4%	1 388 335	19,1%
6	4,75% <= PD < 14,50%	673 978	8,6%	620 601	8,6%
7	14,50% <= PD < 31,00%	187 224	2,4%	216 987	3,0%
8	31,00% <= PD < 100,00%	194 052	2,5%	205 325	2,8%
Razem		7 814 018	100,0%	7 255 201	100,0%

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta korporacyjnego (bez utraty wartości) – klienci z rocznymi obrotami nieprzekraczającymi 500 mln EUR

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2015		31.12.2014	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,15%	357 910	2,4%	574 961	4,0%
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 887 596	12,5%	1 755 225	12,1%
3	0,27% <= PD < 0,45%	2 348 388	15,6%	2 410 148	16,7%
4	0,45% <= PD < 0,75%	2 304 203	15,3%	2 341 503	16,2%
5	0,75% <= PD < 1,27%	3 136 094	20,8%	1 689 707	11,7%
6	1,27% <= PD < 2,25%	1 935 237	12,8%	1 982 327	13,7%
7	2,25% <= PD < 4,00%	1 043 523	6,9%	782 207	5,4%
8	4,00% <= PD < 8,50%	1 898 162	12,6%	2 720 855	18,8%
9	8,50% <= PD < 100,00%	165 709	1,1%	195 881	1,4%
Razem		15 076 822	100,0%	14 452 814	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta korporacyjnego (bez utraty wartości) – klienci objęci modelem centralnym z rocznymi obrotami przekraczającymi 500 mln EUR

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2015		31.12.2014	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,0000% <= PD < 0,0011%	-	0,0%	-	0,0%
2	0,0011% <= PD < 0,0031%	-	0,0%	-	0,0%
3	0,0031% <= PD < 0,0069%	-	0,0%	-	0,0%
4	0,0069% <= PD < 0,0124%	-	0,0%	-	0,0%
5	0,0124% <= PD < 0,0223%	-	0,0%	-	0,0%
6	0,0223% <= PD < 0,0395%	-	0,0%	-	0,0%
7	0,0395% <= PD < 0,0691%	1 243 315	24,2%	706 957	14,9%
8	0,0691% <= PD < 0,1208%	645 108	12,6%	784 727	16,6%
9	0,1208% <= PD < 0,2091%	629 490	12,3%	377 371	8,0%
10	0,2091% <= PD < 0,3581%	375 435	7,3%	563 945	11,9%
11	0,3581% <= PD < 0,6132%	81 377	1,6%	210 375	4,5%
12	0,6132% <= PD < 1,0807%	93 303	1,8%	861 246	18,2%
13	1,0807% <= PD < 1,9599%	-	0,0%	-	0,0%
14	1,9599% <= PD < 3,5545%	2 063 695	40,2%	-	0,0%
15	3,5545% <= PD < 7,6705%	-	0,0%	1 222 552	25,9%
16	7,6705% <= PD < 19,6959%	16	0,0%	-	0,0%
17	19,6959% <= PD < 100,0000%	-	0,0%	-	0,0%
Razem		5 131 739	100,0%	4 727 173	100,0%

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Bank stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego (bez utraty wartości)

KLASA NADZORCZA	31.12.2015		31.12.2014	
	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
Wysoka	1 647 122	25,0%	878 848	16,7%
Dobra	4 185 156	63,4%	2 993 883	57,1%
Zadowolająca	720 513	10,9%	1 356 873	25,9%
Słaba	43 078	0,7%	17 093	0,3%
Razem	6 595 869	100,0%	5 246 697	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznymi modelami ratingowymi

	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty i pożyczki bez rozpoznanej utraty wartości:	119 349 516	112 009 183
Kredyty i pożyczki dla ludności:	51 611 229	46 602 904
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	48 496 634	43 613 740
Kredyty mieszkaniowe	40 682 616	36 358 539
Pożyczki gotówkowe	7 814 018	7 255 201
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	3 114 595	2 989 164
Kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw:	67 738 287	65 406 279
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	20 208 561	19 179 987
Klienci z rocznymi obrotami nieprzekraczającymi 500 mln EUR	15 076 822	14 452 814
Klienci objęci modelem centralnym z rocznymi obrotami przekraczającymi 500 mln EUR	5 131 739	4 727 173
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	6 595 869	5 246 697
Dłużne papiery wartościowe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	12 330 221	10 402 996
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	4 755 472	5 789 064
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	23 848 164	24 787 535
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	2 705 410	2 968 958
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	122 054 926	114 978 141

(*) Kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają należności z tytułu leasingu finansowego oraz weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym.

Rating klienta/transakcji a szczebel podejmowania decyzji kredytowej

Szczebel decyzyjny związany z zatwierdzeniem transakcji jest w bezpośredni sposób uzależniony od ratingu klienta.

Limity uprawnień są związane z zajmowanym stanowiskiem, określonym zgodnie ze strukturą organizacyjną Banku. Limity są określone biorąc pod uwagę:

- kwotę łącznego zaangażowania Banku wobec klienta łącznie z kwotą wnioskowanej transakcji,
- rodzaj klienta,
- zaangażowanie osób i podmiotów powiązanych z klientem.

Walidacja modeli ratingowych

Wewnętrzna walidacja modeli i oszacowań parametrów ryzyka koncentruje się na ocenie jakości modeli ryzyka oraz dokładności i stabilności oszacowań parametrów stosowanych przez Bank. Walidacja obejmuje modele i parametry ryzyka szacowane lokalnie – walidacja modeli centralnych prowadzona jest w ramach Grupy UniCredit. Walidacja przeprowadzana jest na poziomie każdego modelu ryzyka, przy czym dla każdej z klas ekspozycji Bank może stosować kilka modeli.

Ponadto komórka audytu wewnętrznego ma obowiązek, co najmniej raz w roku, dokonać przeglądu systemów ratingowych Banku i ich funkcjonowania, w szczególności w obszarze funkcjonowania jednostki kontroli ryzyka i oszacowań wartości parametrów ryzyka. Przegląd obejmuje zgodność systemów ratingowych i ich funkcjonowania w Banku ze wszystkimi obowiązującymi minimalnymi wymaganiami w zakresie metod zaawansowanych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe

Maksymalna ekspozycja kredytowa

Poniższa tabela przedstawia maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla pozycji bilansowych i pozabilansowych na datę sprawozdawczą

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od Banku Centralnego	4 930 181	5 826 907
Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	125 869 993	119 041 985
Należności z tytułu leasingu finansowego	3 503 979	3 112 048
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 126 792	448 453
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	3 206 447	4 447 975
Instrumenty zabezpieczające	421 640	470 822
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	21 181 723	24 712 776
Pozostałe aktywa (**)	2 300 995	2 917 662
Ekspozycja bilansowa (***)	162 541 750	160 978 628
Zobowiązania do udzielenia kredytu	30 825 051	27 281 560
Pozostałe zobowiązania warunkowe	15 130 027	14 338 636
Ekspozycja pozabilansowa	45 955 078	41 620 196
Razem	208 496 828	202 598 824

(*) Kwoty należności kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym.

(**) Obejmuje następujące pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej: „Inwestycje w jednostki stowarzyszone” oraz część pozycji „Inne aktywa” (dochody do otrzymania, rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności od dłużników różnych oraz rozrachunki kartowe).

(***) Ekspozycja bilansowa jest równa wartości bilansowej prezentowanej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Metody ograniczania ryzyka kredytowego

Grupa Pekao S.A. wypracowała ścisłą politykę zarządzania zabezpieczeniami, akceptowanymi przez Bank dla kredytów i gwarancji. Polityka zarządzania zabezpieczeniami jest odzwierciedlona w postaci wewnętrznych reguł i regulacji w Banku, odnoszących się do reguł nadzorczych, zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Najczęściej spotykane zabezpieczenia pożyczek i kredytów, które są przyjmowane zgodnie z polityką Grupy Pekao w tym zakresie, są następujące

ZABEZPIECZENIA	ZASADY SZACOWANIA WARTOŚCI ZABEZPIECZEŃ
HIPOTEKI	
– komercyjne	Wartość zabezpieczenia powinna zostać określona na podstawie wyceny rynkowej dokonanej przez rzeczoznawcę. Dopuszczalne są inne, indywidualne udokumentowane źródła wyceny, np. oferta kupna, wartość zależna od etapu procedury przetargowej, itp.
– mieszkalne	
ZASTAW REJESTROWY / PRZEWŁASZCZENIE:	
– zapasy	Wartość określana na podstawie wiarygodnych źródeł takich jak kwota z umowy zastawu, wartość z aktualnego sprawozdania finansowego, wartość wpisana w polisę ubezpieczeniową, wartość kwotowana na giełdzie, wartość wynikająca z zaawansowanego etapu windykacji poparta odpowiednimi dokumentami np. wycenami komornika lub syndyka.
– maszyny i urządzenia	Wartość określana na podstawie wyceny rynkowej rzeczoznawcy lub wartość bieżąca określona na podstawie innych wiarygodnych źródeł jak aktualna oferta kupna, ewidencja środków trwałych dłużnika, udokumentowana kwota podana przez komornika lub syndyka, itp.
– samochody	Wartość jest określona na podstawie dostępnych tabel (np. firm ubezpieczeniowych) wartości samochodu w zależności od marki, wieku, ceny początkowej, ewentualnie innych wiarygodnych źródeł wyceny np. kwoty wpisane w polisie ubezpieczeniowej.
– inne	Wartość jest ustalana indywidualnie w zależności od przedmiotu. Wycena powinna pochodzić z wiarygodnego źródła z uwzględnieniem powyższych wskazówek.
– papiery wartościowe i środki pieniężne	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej. Stopa odzysku powinna zostać oszacowana ostrożnie, aby uwzględnić dużą zmienność ceny niektórych papierów wartościowych.
CESJA WIERZYTELNOŚCI	
– od kontrahenta mającego rating inwestycyjny przyznany przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrzny system ratingowy Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
GWARANCJE/ PORĘCZENIA (W TYM WEKSŁOWE) / PRYZYSTĄPIENIE DO DŁUGU	
– od banków i Skarbu Państwa	Do wysokości kwoty gwarantowanej.
– od innych kontrahentów mających dobrą sytuację finansową w szczególności potwierdzoną ratingiem inwestycyjnym przyznanym przez niezależną agencję ratingową lub wewnętrznym ratingiem Banku	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wysokości wierzytelności.
– od pozostałych kontrahentów	Wartość określana na podstawie indywidualnie szacowanej wartości rynkowej.

Efekt finansowy ustanowionych zabezpieczeń dla portfela ekspozycji ocenianych indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości wynosi 1 465 933 tys. złotych na datę 31 grudnia 2015 roku (1 585 989 tys. złotych na datę 31 grudnia 2014 roku). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy ich szacowaniu nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy z zabezpieczeń.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Ujawnienia wymienione w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Dodatkowo Grupa i jej kontrahenci nie mają intencji do rozliczenia transakcji na bazie kwoty netto lub do jednoczesnej realizacji aktywów i wykonania zobowiązań. W związku z tym nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych na dzień bilansowy.

Grupa otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania i które mogą potencjalnie podlegać kompensacie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2015	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	3 628 087	-3 012 327	-295 762	319 998
	RAZEM	3 628 087	-3 012 327	-295 762	319 998

31.12.2015	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	4 907 087	-3 012 327	-1 339 417	555 343
	Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	963 829	-962 346	-	1 483
	RAZEM	5 870 916	-3 974 673	-1 339 417	556 826

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31.12.2014	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
AKTYWA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	4 918 797	-3 860 033	-239 865	818 899
Transakcje zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	531 315	-530 528	-385	402
RAZEM	5 450 112	-4 390 561	-240 250	819 301

31.12.2014	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	5 902 134	-3 860 033	-1 140 883	901 218
Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	2 391	-2 391	-	-
RAZEM	5 904 525	-3 862 424	-1 140 883	901 218

Ujawnione powyżej wartości aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu instrumentów pochodnych – na bazie wartości godziwej,
- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu – na bazie wartości według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rekoncyliacja wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, z wartościami prezentowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

31.12.2015	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	3 134 367	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	3 206 447	72 080	27
	421 640	Instrumenty zabezpieczające	421 640	-	30
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	3 106 943	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	3 204 328	97 385	27
	1 702 759	Instrumenty zabezpieczające	1 702 759	-	30
Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	963 829	Zobowiązania wobec innych banków	5 958 449	4 994 620	40

31.12.2014	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	4 274 548	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	4 447 975	173 427	27
	470 822	Instrumenty zabezpieczające	470 822	-	30
Transakcje zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	531 315	Należności od banków	7 169 872	6 638 557	25
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	4 323 991	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	4 417 706	93 715	27
	1 484 428	Instrumenty zabezpieczające	1 484 428	-	30
Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu	2 391	Zobowiązania wobec innych banków	5 344 702	5 342 311	40

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ogólna charakterystyka procesu monitorowania

Proces monitorowania nakierowany jest na identyfikację symptomów i zagrożeń pojawiających się u klienta, podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się jakości portfela kredytowego w celu maksymalizacji prawdopodobieństwa odzyskania udostępnionych klientowi środków.

Monitorowanie ryzyka kredytowego obejmuje, w szczególności, kontrolę terminowości obsługi zadłużenia, analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, sprawdzanie realizacji warunków umowy kredytowej oraz przyjętych i ustanowionych zabezpieczeń.

Monitoring dużych klientów korporacyjnych dokonywany jest z wykorzystaniem systemu ratingowego oraz danych z wewnętrznych i zewnętrznych źródeł informacji. W przypadku średniego i małego klienta proces monitorowania prowadzony jest przy wykorzystaniu wewnętrznego narzędzia zbudowanego na bazie statystycznego modelu behawioralnego. Efektywność procesu wzmocniona jest dzięki cyklicznym przeglądom portfela kredytowego dokonywanym przez przedstawicieli Pionu Zarządzania Ryzykami i Pionów Biznesowych mających na celu ustalenie rzeczywistej jakości poszczególnych ekspozycji oraz całego portfela kredytowego.

Monitorowanie klienta indywidualnego ma charakter systemowy i jest przeprowadzane na podstawie wyników scoringu behawioralnego.

Ogólna charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych

W Grupie odpisy aktualizacyjne tworzone są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej. Odzwierciedlają one utratę wartości aktywów kredytowych oznaczającą, iż Grupa nie będzie w stanie odzyskać należności zgodnie z warunkami umowy. Utrata wartości ekspozycji kredytowych wyceniana jest metodą indywidualną i grupową.

Proces identyfikacji ekspozycji z utratą wartości objętych wyceną indywidualną dokonywany jest z wykorzystaniem wewnętrznego narzędzia i obejmuje następujące etapy:

- określenie czy przesłanka utraty wartości na danej ekspozycji kredytowej została rozpoznana, a przy jej zidentyfikowaniu określenie rodzaju przesłanki i nadanie ekspozycji statusu default,
- oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, pochodzących zarówno z zabezpieczeń jak i działalności klienta,
- wyliczenie odpisu aktualizacyjnego i zaewidencjonowanie go w systemie.

Ekspozycje objęte wyceną grupową klasyfikowane są do kategorii default, w przypadku gdy zaległość w spłacie przekracza 90 dni. Odpis z tytułu utraty wartości dla tych ekspozycji jest wyliczany w oparciu o modele statystyczne.

W przypadku, gdy na ekspozycjach kredytowych przesłanka utraty wartości nie została rozpoznana wyliczany jest odpis na straty poniesione lecz nieujawnione (IBNR) w oparciu o modele statystyczne.

Stosowane modele statystyczne bazują na obserwacjach historycznych, w ramach grup ekspozycji charakteryzujących się zbliżonymi parametrami ryzyka kredytowego.

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa aktywów finansowych Grupy

Ekspozycje Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości według okresów przeterminowania

	NALEŻNOŚCI OD BANKÓW (*)		KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM (*)	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI OCENIANEJ INDYWIDUALNIE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI				
- nieprzeterminowane	-	-	564 430	606 657
- do 1 miesiąca	-	-	37 283	49 537
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	22 868	115 710
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	158 487	773 426
- powyżej 1 roku do 5 lat	9 927	9 160	3 079 109	2 690 334
- powyżej 5 lat	-	-	1 429 845	1 146 735
Razem brutto	9 927	9 160	5 292 022	5 382 399
ODPIS				
- nieprzeterminowane	-	-	-238 852	-197 636
- do 1 miesiąca	-	-	-7 530	-8 787
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	-5 206	-60 488
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	-52 140	-317 684
- powyżej 1 roku do 5 lat	-9 927	-9 160	-1 738 572	-1 462 240
- powyżej 5 lat-	-	-	-1 198 995	-925 460
Razem odpis	-9 927	-9 160	-3 241 295	-2 972 295
Wartość bilansowa netto ekspozycji ocenianej indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości	-	-	2 050 727	2 410 104
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI OCENIANEJ GRUPOWO Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI				
- nieprzeterminowane	-	-	120 069	74 332
- do 1 miesiąca	-	-	42 559	34 439
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	47 688	51 263
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	303 072	366 923
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	1 359 720	1 511 446
- powyżej 5 lat	9 800	9 800	956 361	816 260
Razem brutto	9 800	9 800	2 829 469	2 854 663
ODPIS				
- nieprzeterminowane	-	-	-46 047	-44 747
- do 1 miesiąca	-	-	-10 980	-17 188
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	-17 089	-26 512
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-	-	-156 199	-212 986
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	-	-1 047 727	-1 217 252
- powyżej 5 lat	-9 800	-9 800	-896 744	-777 124
Razem odpis	-9 800	-9 800	-2 174 786	-2 295 809
Wartość bilansowa netto ekspozycji ocenianej grupowo z rozpoznaną utratą wartości	-	-	654 683	558 854

(*) Kwoty należności od banków i kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają należności z tytułu leasingu finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu kredytów i pożyczek bez rozpoznanej utraty wartości według okresów przeterminowania

	NALEŻNOŚCI OD BANKÓW (*)		KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM (*)			
			PRZEDSIĘBIORSTWA		LUDNOŚĆ	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO EKSPOZYCJI BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI						
- nieprzeterminowane	7 319 104	7 176 334	67 677 272	64 973 743	50 112 528	45 042 713
- do 30 dni	-	-	214 225	438 304	1 269 204	1 300 910
- powyżej 30 dni do 60 dni	-	-	34 541	108 516	183 623	198 014
- powyżej 60 dni	-	-	89 848	146 870	194 520	302 346
Razem brutto	7 319 104	7 176 334	68 015 886	65 667 433	51 759 875	46 843 983
ODPIS IBNR						
- nieprzeterminowane	-58	-442	-273 574	-253 479	-90 586	-128 724
- do 30 dni	-	-	-2 652	-4 326	-37 046	-74 108
- powyżej 30 dni do 60 dni	-	-	-686	-2 122	-11 615	-22 575
- powyżej 60 dni	-	-	-687	-1 227	-9 399	-15 672
Razem odpis IBNR	-58	-442	-277 599	-261 154	-148 646	-241 079
Wartość bilansowa netto ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości	7 319 046	7 175 892	67 738 287	65 406 279	51 611 229	46 602 904

(*) Kwoty należności od banków i kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają należności z tytułu leasingu finansowego oraz weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym.

Ekspozycje Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu kredytów i pożyczek według kryterium wystąpienia przesłanek utraty wartości

	NALEŻNOŚCI OD BANKÓW (*)		KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM (*)	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI				
wartość bilansowa brutto	19 727	18 960	8 121 491	8 237 062
odpis	-19 727	-18 960	-5 416 081	-5 268 104
Razem netto	-	-	2 705 410	2 968 958
EKSPOZYCJE Z PRZESŁANKAMI UTRATY WARTOŚCI, DLA KTÓRYCH NIE STWIERDZONO UTRATY WARTOŚCI				
wartość bilansowa brutto, w tym		-	78 166	64 755
<i>ekspozycje, w przypadku których w zdyskontowanych oczekiwanych przyszłych przepływach pieniężnych uwzględniono wartość zabezpieczeń w tym:</i>		-	78 166	64 755
<i>ekspozycje przeterminowane</i>		-	31 741	25 804
odpis IBNR		-	-1 362	-1 820
Razem netto	-	-	76 804	62 935
EKSPOZYCJE BEZ PRZESŁANEK UTRATY WARTOŚCI				
wartość bilansowa brutto	7 319 104	7 176 334	119 697 595	112 446 661
odpis IBNR	-58	-442	-424 883	-500 413
Razem netto	7 319 046	7 175 892	119 272 712	111 946 248

(*) Kwoty należności od banków i kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają należności z tytułu leasingu finansowego oraz weksle uprawnione do redyskontowania w Banku Centralnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2015 roku

DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE					
RATING	PRZEZNACZONE DO OBROTU	DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI	NABYTE W RAMACH TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODSPRZEDAŻY(***)	RAZEM
A+ do A-	1 003 007	15 954 349	2 497 324	6 520 122	25 974 802
BBB+ do BBB-	7 724	251 367	-	-	259 091
bez ratingu	113 986	1 312 168 (*)	871 100 (**)	-	2 297 254
Razem	1 124 717	17 517 884	3 368 424	6 520 122	28 531 147

(*) w tym bony pieniężne NBP o wartości 628 454 tys. zł.

(**) w tym bony pieniężne NBP o wartości 871 100 tys. zł.

(***) wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży.

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2014 roku

DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE					
RATING	PRZEZNACZONE DO OBROTU	DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI	NABYTE W RAMACH TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODSPRZEDAŻY(***)	RAZEM
AA+ do AA-	-	1 048 585	-	-	1 048 585
A+ do A-	310 653	14 891 849	750 123	7 716 100	23 668 725
BBB+ do BBB-	-	248 985	-	-	248 985
bez ratingu	137 800	6 850 034(*)	851 445(**)	-	7 839 279
Razem	448 453	23 039 453	1 601 568	7 716 100	32 805 574

(*) w tym bony pieniężne NBP o wartości 6 147 781 tys. zł.

(**) w tym bony pieniężne NBP o wartości 851 445 tys. zł.

(***) wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2015 roku

INSTRUMENTY POCHODNE							
RATING	HANDLOWE			ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM
	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	
AAA	90	-	-	-	-	-	90
AA+ do AA-	126 730	-	-	3 032	-	-	129 762
A+ do A-	1 044 437	272 974	-	64 698	-	749	1 382 858
BBB+ do BBB-	1 003 930	-	503	319 425	-	-	1 323 858
BB+ do BB-	-	-	1 454	-	-	-	1 454
bez ratingu	464 159	52 220	239 950	29 798	3 938	-	790 065
Razem	2 639 346	325 194	241 907	416 953	3 938	749	3 628 087

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2014 roku

RATING	INSTRUMENTY POCHODNE						RAZEM
	HANDLOWE			ZABEZPIECZAJĄCE			
	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	
AAA	155	-	-	-	-	-	155
AA+ do AA-	165 233	-	-	7 996	-	-	173 229
A+ do A-	2 672 019	275 856	-	415 222	-	-	3 363 097
BBB+ do BBB-	490 530	-	1 129	20 649	-	-	512 308
BB+ do BB-	26 026	-	2 623	-	-	-	28 649
B+ do B-	-	-	103	-	-	-	103
bez ratingu	304 009	201 825	308 467	21 383	5 572	-	841 256
Razem	3 657 972	477 681	312 322	465 250	5 572	-	4 918 797

Praktyki „forbearance”

W nawiązaniu do dokumentu 2012/853 wydanego przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA) oraz instrukcji wydanych przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego w zakresie ujawnień dotyczących ekspozycji forborne, Grupa, we współpracy z podmiotem dominującym, wdrożyła proces klasyfikacji tego rodzaju ekspozycji.

Ekspozycje forborne są to umowy kredytowe, co do których zastosowano praktyki „forbearance”. Praktyki „forbearance” występują w sytuacjach, w których uznaje się, że kredytobiorca z powodu trudności finansowych, nie jest w stanie wykonać warunków umowy. W związku z tymi trudnościami, Grupa zmienia warunki umowy w sposób, umożliwiający kredytobiorcy całkowitą lub częściową obsługę zadłużenia lub jego refinansowanie. Zmiana warunków umowy może obejmować m.in. obniżenie oprocentowania, rat kapitałowych, naliczonych odsetek, bądź zmianę harmonogramu spłat kapitału i/lub odsetek.

W szczególności Grupa uznaje za praktyki „forbearance” następujące przypadki:

- renegotjowana umowa była sklasyfikowana jako ekspozycja z rozpoznaną utratą wartości, a zmiany zostały dokonane w ramach procesów restrukturyzacyjnych,
- renegotjowana umowa była w całości lub częściowo przeterminowana powyżej 30 dni (bez stwierdzonej utraty wartości) przynajmniej raz w ciągu ostatnich 3 miesięcy przed datą renegotjacji lub byłaby w całości lub częściowo przeterminowana powyżej 30 dni, gdyby nie dokonano renegotjacji,
- w tym samym lub bliskim terminie udzielenia dodatkowego finansowania przez Grupę, kredytobiorca dokonał spłaty kapitału lub odsetek z tytułu innej umowy w Grupie, która była w całości lub częściowo przeterminowana powyżej 30 dni w ciągu ostatnich 3 miesięcy przed datą refinansowania.

Klasyfikacji ekspozycji forborne zaprzestaje się w przypadku spełnienia wszystkich poniższych warunków:

- umowa jest uznawana jako ekspozycja bez przesłanki utraty wartości,
- upłynął co najmniej 2 letni okres próbny od daty uznania ekspozycji forborne jako ekspozycji bez przesłanki utraty wartości,
- miały miejsce regularne spłaty istotnych kwot kapitału i/lub odsetek,
- żadna z ekspozycji dłużnika nie była przeterminowana powyżej 30 dni w okresie próbnym ekspozycji forborne.

Praktyki „forbearance” nie mają zastosowania w przypadku, gdy trudności finansowe kredytobiorcy nie są czynnikiem determinującym modyfikowanie warunków umownych lub refinansowanie.

Umowy „forbearance” objęte są procesem monitorowania pod kątem wywiązywania się ze zobowiązań zawartych w umowie. Zarządzanie umowami w których wystąpił przypadek praktyk „forbearance” i bieżący monitoring tych umów należy do dedykowanych jednostek Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Na moment klasyfikacji ekspozycji jako forborne i na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości ekspozycji. Zasady rachunkowości w odniesieniu do oceny i procesu ustalenia rezerw dla ekspozycji forborne zasadniczo pokrywają się z zasadami ustalania rezerw według MSR 39, tj. jeśli istnieją obiektywne przesłanki wystąpienia straty z tytułu utraty wartości kredytów wycenianych według zamortyzowanego kosztu, kwota straty jest wyliczana jako różnica pomiędzy wartością bilansową kredytu, a wartością bieżącą przewidywanych przyszłych przepływów pieniężnych (za wyjątkiem przyszłych strat, które jeszcze nie zostały rozpoznane) zdyskontowaną za pomocą pierwotnej efektywnej stopy procentowej kredytu.

Gdy praktyki „forbearance” prowadzą do wyłączenia z bilansu pierwotnego kredytu, Grupa rozpoznaje nowy kredyt w jego wartości godziwej. Różnica pomiędzy wartością księgową pierwotnego kredytu, a wartością godziwą nowego kredytu jest księgowana w rachunku zysków i strat.

Grupa dokonuje też szczegółowej analizy charakterystyki ryzyka kredytowego aktywów, dla których zastosowano praktyki „forbearance”, pod kątem indywidualnej lub portfelowej oceny utraty wartości.

Udział ekspozycji forborne w portfelu kredytowym Grupy

	31.12.2015	31.12.2014
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM		
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	119 349 516	112 009 183
ekspozycje forborne	422 649	450 050
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	2 705 410	2 968 958
ekspozycje forborne	1 537 735	1 718 075
Razem netto, w tym:	122 054 926	114 978 141
ekspozycje forborne	1 960 384	2 168 125

Analiza jakościowa ekspozycji forborne

	31.12.2015	31.12.2014
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości		
Wartość bilansowa brutto	437 459	490 667
Odpisy IBNR	-14 810	-40 617
Wartość bilansowa netto	422 649	450 050
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości		
Wartość bilansowa brutto, w tym:	2 957 036	2 866 373
ekspozycje oceniane indywidualnie	2 745 545	2 725 502
ekspozycje oceniane grupowo	211 491	140 871
Odpisy aktualizujące, w tym:	-1 419 301	-1 148 298
ekspozycje oceniane indywidualnie	-1 323 802	-1 066 135
ekspozycje oceniane grupowo	-95 499	-82 163
Wartość bilansowa netto	1 537 735	1 718 075
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Grupa posiada zabezpieczenia dla ekspozycji forborne w kwocie 881 711 tys. zł na 31 grudnia 2015 roku (1 255 658 tys. zł na 31 grudnia 2014 roku).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza jakościowa ekspozycji forborne według okresów przeterminowania

	31.12.2015	31.12.2014
Wartość bilansowa brutto ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	437 459	490 667
- nieprzeterminowane	285 368	353 409
- do 30 dni	95 039	98 513
- powyżej 30 dni do 60 dni	27 860	22 848
- powyżej 60 dni	29 192	15 897
Odpisy IBNR dla ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	-14 810	-40 617
- nieprzeterminowane	-5 807	-21 727
- do 30 dni	-5 673	-12 099
- powyżej 30 dni do 60 dni	-1 533	-3 793
- powyżej 60 dni	-1 797	-2 998
Wartość bilansowa brutto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	2 957 036	2 866 373
- nieprzeterminowane	571 632	614 634
- do 1 miesiąca	46 871	47 492
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	32 999	110 956
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	131 902	651 006
- powyżej 1 roku do 5 lat	2 124 721	1 434 933
- powyżej 5 lat	48 911	7 352
Odpisy aktualizujące dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-1 419 301	-1 148 298
- nieprzeterminowane	-198 882	-199 283
- do 1 miesiąca	-11 312	-12 309
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-7 510	-63 454
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-42 355	-225 414
- powyżej 1 roku do 5 lat	-1 120 572	-641 220
- powyżej 5 lat	-38 670	-6 618
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Zmiany wartości bilansowej netto ekspozycji forborne

	2015	2014
Wartość netto na początek okresu	2 168 125	1 932 336
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	229 336	749 272
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	-152 818	-155 873
Zmiana odpisów aktualizujących	-217 882	-162 465
Inne zmiany	-66 377	-195 145
Wartość netto na koniec okresu	1 960 384	2 168 125
Przychody odsetkowe	168 659	198 910

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według typu działania

	31.12.2015	31.12.2014
Zmiana warunków umowy	3 199 428	3 165 429
Refinansowanie	195 067	191 611
Wartość bilansowa brutto	3 394 495	3 357 040
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 434 111	-1 188 915
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Ekspozycje forborne według struktury produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty na nieruchomości	578 748	471 910
Kredyty w rachunku bieżącym	301 434	332 691
Kredyty operacyjne	879 129	583 040
Kredyty na inwestycje	1 335 790	1 467 691
Skupione wierzytelności	1 061	266 330
Pozostałe kredyty i pożyczki	298 333	235 378
Wartość bilansowa brutto	3 394 495	3 357 040
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 434 111	-1 188 915
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Ekspozycje forborne według struktury branżowej

	31.12.2015	31.12.2014
Przedsiębiorstwa	2 818 427	2 846 155
Przetwórstwo przemysłowe	718 779	670 068
Budownictwo	604 287	654 406
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	468 815	493 325
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	523 922	475 414
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	212 819	217 619
Handel hurtowy i detaliczny	128 840	151 153
Górnictwo i wydobywanie	77 734	71 658
Transport i gospodarka magazynowa	63 613	51 361
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	2 816	45 055
Pozostałe branże	16 802	16 096
Osoby fizyczne	576 068	510 885
Wartość bilansowa brutto	3 394 495	3 357 040
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 434 111	-1 188 915
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje forborne według struktury geograficznej

	31.12.2015	31.12.2014
Polska	3 082 046	3 091 289
Ukraina	292 314	254 098
Cypr	18 503	10 880
Pozostałe kraje	1 632	773
Wartość bilansowa brutto	3 394 495	3 357 040
Odpisy aktualizujące wartość należności	-1 434 111	-1 188 915
Razem wartość bilansowa netto	1 960 384	2 168 125

Koncentracja ryzyka kredytowego

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zaangażowanie Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. wobec jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 25% funduszy własnych Grupy. W 2015 roku limity maksymalnego zaangażowania nie zostały przekroczone.

a) Według poszczególnych podmiotów:

Według stanu na 31.12.2015

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 10 NAJWIĘKSZYCH KLIENTÓW GRUPY	UDZIAŁ % W PORTFELU
Klient 1	1,5%
Klient 2	1,2%
Klient 3	1,2%
Klient 4	0,9%
Klient 5	0,8%
Klient 6	0,7%
Klient 7	0,7%
Klient 8	0,6%
Klient 9	0,6%
Klient 10	0,6%
Razem	8,8%

b) Według grup kapitałowych:

Według stanu na 31.12.2015

ZAANGAŻOWANIE WOBEC 5 NAJWIĘKSZYCH GRUP KAPITAŁOWYCH BĘDĄCYCH KLIENTAMI GRUPY	UDZIAŁ % W PORTFELU
Grupa 1	1,8%
Grupa 2	1,8%
Grupa 3	1,4%
Grupa 4	1,4%
Grupa 5	1,3%
Razem	7,7%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

c) Według branż:

Ograniczeniu ryzyka kredytowego związanego z nadmierną koncentracją sektorową służy system kształtowania sektorowej struktury zaangażowania. Obejmuje on ustalanie wskaźników koncentracji sektorowej, monitorowanie portfela kredytowego oraz procedury wymiany informacji. System ten dotyczy zaangażowania kredytowego w poszczególne rodzaje działalności gospodarczej sklasyfikowane według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Wskaźniki koncentracji ustalane są w oparciu o obecny poziom zaangażowania Grupy w dany sektor oraz ocenę ryzyka danego sektora. Okresowe porównywanie zaangażowania Grupy z obowiązującymi wskaźnikami koncentracji pozwala na bieżącą identyfikację sektorów, w których może wystąpić nadmierna koncentracja ryzyka. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji, dokonywana jest analiza obejmująca ocenę kondycji ekonomicznej sektora z uwzględnieniem zarówno dotychczasowych jak i prognozowanych trendów oraz ocenę jakości zaangażowania w dany sektor. Działania te pozwalają na formułowanie polityki Grupy ograniczającej ryzyko sektorowe oraz bieżące jej dostosowywanie do zmieniających się warunków.

Strukturę zaangażowania według sektorów prezentuje poniższa tabela

SEGMENT BRANŻOWY	31.12.2015	31.12.2014
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	15,2%	14,2%
Administracja publiczna i obrona narodowa	10,9%	11,9%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10,5%	10,4%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	8,6%	9,0%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7,8%	9,6%
Transport i gospodarka magazynowa	7,2%	6,8%
Budownictwo	6,3%	5,1%
Górnictwo i wydobywanie	4,4%	3,9%
Produkcja metali, wyrobów metalowych oraz maszyn	4,0%	3,8%
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	3,8%	3,1%
Produkcja wyrobów chemicznych, farmaceutycznych oraz petrochemia	2,9%	2,8%
Informacja i komunikacja	2,7%	5,0%
Produkcja wyrobów z gumy, tworzyw sztucznych oraz surowców niemetalicznych	2,1%	1,9%
Pozostała produkcja	5,2%	4,5%
Pozostałe sektory	8,4%	8,0%
Razem	100,0%	100,0%

Kredyty w CHF dla ludności

Bank Pekao S.A. nie udziela kredytów w CHF dla ludności od 2003 roku. Niemal cały portfel kredytów w CHF dla ludności był udzielony przed sierpniem 2006 roku przez Bank BPH S.A., a następnie przejęty przez Bank Pekao S.A. w wyniku połączenia.

W ostatnim czasie pojawiło się kilka propozycji restrukturyzacji kredytów hipotecznych w CHF dla ludności, w tym Prezydencki projekt ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Proponowane rozwiązania są w fazie dyskusji i mogą ulec znaczącej zmianie. W związku z tym Grupa nie jest w stanie na chwilę obecną wiarygodnie oszacować wpływu proponowanych rozwiązań na sprawozdanie finansowe. Biorąc jednak pod uwagę stosunkowo niewielki udział tych kredytów w aktywach oraz znikomy udział w rynku, Grupa ocenia, iż ewentualne przyjęte rozwiązania nie powinny istotnie wpłynąć na sytuację finansową Grupy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają strukturę i jakość portfela kredytów w CHF dla ludności.

Wartość brutto i netto kredytów w CHF dla ludności

	31.12.2015	31.12.2014
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	4 761 295	4 798 719
- ekspozycje denominowane w CHF	961 415	965 182
- ekspozycje indeksowane do CHF	3 799 880	3 833 537
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym:	-78 963	-171 056
- ekspozycje denominowane w CHF	-9 463	-17 543
- ekspozycje indeksowane do CHF	-69 500	-153 513
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	4 682 332	4 627 663
- ekspozycje denominowane w CHF	951 952	947 639
- ekspozycje indeksowane do CHF	3 730 380	3 680 024

Analiza jakościowa kredytów w CHF dla ludności

	31.12.2015	31.12.2014
Wartość bilansowa brutto ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	4 599 473	4 581 528
- nieprzeterminowane	4 251 469	4 201 472
- do 30 dni	277 566	310 533
- powyżej 30 dni do 60 dni	41 226	48 231
- powyżej 60 dni	29 212	21 292
Odpisy IBNR dla ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	-13 479	-32 394
- nieprzeterminowane	-5 144	-12 684
- do 30 dni	-4 898	-13 072
- powyżej 30 dni do 60 dni	-1 542	-4 363
- powyżej 60 dni	-1 895	-2 275
Wartość bilansowa brutto ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	161 822	217 191
- nieprzeterminowane	25 499	16 838
- do 1 miesiąca	12 076	9 260
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	9 211	15 503
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	30 569	26 829
- powyżej 1 roku do 5 lat	53 721	76 103
- powyżej 5 lat	30 746	72 658
Odpisy aktualizujące dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-65 484	-138 662
- nieprzeterminowane	-4 356	-5 271
- do 1 miesiąca	-1 507	-3 447
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-1 764	-5 445
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	-6 250	-12 232
- powyżej 1 roku do 5 lat	-27 927	-50 495
- powyżej 5 lat	-23 680	-61 772
Razem wartość bilansowa netto	4 682 332	4 627 663

Na dzień 31 grudnia 2015 roku średnie LTV dla portfela kredytów hipotecznych w CHF dla ludności należącego do Banku wyniosło 56,5%, przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela wynoszącym 66,4%.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ekspozycje kredytowe wobec Ukrainy

Na dzień 31 grudnia 2015 r. bilansowa ekspozycja netto Grupy wobec Ukrainy wynosiła 593 milionów złotych (co stanowi 0,4% całkowitej ekspozycji Grupy).

Większość ekspozycji Grupy wobec Ukrainy stanowi ekspozycja wewnątrzgrupowa w formie lokaty międzybankowej, która zostanie spłacona najpóźniej w 2017 roku. Pozostała część ekspozycji dotyczy dwóch międzynarodowych klientów korporacyjnych.

Grupa ściśle monitoruje rozwój sytuacji na Ukrainie, a charakter posiadanego zaangażowania nie zagraża jakości jego aktywów.

Poniższa tabela przedstawia ekspozycje Grupy wobec Ukrainy

	31.12.2015	31.12.2014
Ekspozycje bilansowe		
Należności od banków	402 630	713 178
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	300 551	269 487
Wartość brutto	703 181	982 665
IBNR / Odpis z tytułu utraty wartości	-110 605	-20 505
Wartość netto	592 576	962 160
Ekspozycje pozabilansowe		
Udzielone linie kredytowe	4 049	4 028
Wartość brutto	4 049	4 028
IBNR	-27	-14
Wartość netto	4 022	4 014

6.3 Ryzyko rynkowe

W prowadzonej działalności Grupa jest narażona na ryzyko rynkowe, którego źródłem są zmiany parametrów rynkowych.

Ryzyko rynkowe to ryzyko obniżenia wyniku finansowego lub kapitału Grupy na skutek zmian rynkowych. Podstawowymi czynnikami ryzyka rynkowego są:

- stopy procentowe,
- kursy walutowe,
- ceny kapitałowych papierów wartościowych,
- ceny towarów.

W Grupie funkcjonuje system zarządzania ryzykiem rynkowym, stanowiący strukturalno-organizacyjne i metodologiczne ramy proceduralne mające na celu utrzymanie struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w zgodzie z zakładanymi celami strategicznymi.

Głównym celem strategii zarządzania ryzykiem rynkowym jest optymalizowanie wyników finansowych w taki sposób by realizowane były cele Grupy przy jednoczesnym utrzymaniu ekspozycji na ryzyko rynkowe w ramach apetytu na ryzyko określonego przez limity zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem rynkowym bazuje na trójstopniowym systemie kontroli zgodnym z międzynarodowymi najlepszymi praktykami bankowymi i rekomendacjami nadzoru bankowego. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym oraz procedury go regulujące uwzględniają podział na księgę handlową i bankową.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko rynkowe księgi handlowej

Zarządzając ryzykiem rynkowym księgi handlowej Grupa dąży do optymalizowania wyników finansowych oraz zapewnienia maksymalnie wysokiej jakości obsługi klientów Grupy w zakresie dostępu do rynku (market making) pozostając w ramach limitów zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Głównym narzędziem pomiaru ryzyka rynkowego księgi handlowej jest model wartości zagrożonej (VaR). Wartość ta odzwierciedla poziom jednodniowej straty która może zostać przekroczona z prawdopodobieństwem nie większym niż 1%. Wartość miary VaR wyznaczana jest metodą symulacji historycznej na podstawie 2-letniej historii obserwacji dynamiki czynników ryzyka rynkowego. Zbiór czynników uwzględnianych przy wyliczaniu VaR obejmuje wszystkie istotne czynniki rynkowe brane pod uwagę przy wycenie instrumentów finansowych za wyjątkiem specyficznego ryzyka kredytowego emitenta i kontrahenta. Szacowanie wpływu zmian czynników rynkowych na bieżącą wartość danego portfela odbywa się z wykorzystaniem pełnej rewaluacji (jako różnica między wartością portfela po zmianie poziomów parametrów rynkowych o historycznie zaobserwowane zmiany czynników a bieżącą wartością portfela). Dla tak wyznaczanego zbioru prawdopodobnych zmian wartości portfela (dystrybuanty) wyznaczany jest VaR jako 1% - kwantyl.

Model poddawany jest bieżącej statystycznej weryfikacji poprzez porównanie wartości VaR do rzeczywistych i rewaluacyjnych wyników. Analizy za rok 2015, jak również za 2014 rok, potwierdzają adekwatność stosowanego modelu.

Kształtowanie się w latach 2015 i 2014 ekspozycji ryzyka rynkowego portfela handlowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk przedstawiają poniższe tabele

	31.12.2015	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	54	15	203	1 674
ryzyko stopy procentowej	1 176	676	1 175	2 103
Portfel handlowy	1 282	854	1 179	1 880

	31.12.2014	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	44	11	413	2 183
ryzyko stopy procentowej	1 365	936	1 792	3 710
Portfel handlowy	1 282	872	1 819	3 772

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej Grupa kieruje się celem zabezpieczenia wartości ekonomicznej kapitału oraz realizacji założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów. Pozycja finansowa Grupy w odniesieniu do zmieniających się stóp procentowych monitorowana jest poprzez lukę stopy procentowej (lukę przeszacowania), analizę duration, analizy wrażliwości, symulacje szokowe (stress testing) oraz VaR.

W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się poziomu wrażliwości dochodu odsetkowego (NII) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wartości ekonomicznej kapitału Grupy (EVE) na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. według stanu na koniec grudnia 2015 i 2014 roku przy założeniu pełnej elastyczności stóp administrowanych przez Grupę w odniesieniu do zmiany stóp rynkowych, uwzględnieniu czynników behawioralnych istotnych w środowisku niskich stóp procentowych (np. dla depozytów bieżących w PLN, dla których stosowany jest model urealnijający profil przeszacowania tych produktów) oraz równoległej zmiany stóp Banku Centralnego. Miara uwzględnia czynniki możliwe do zabezpieczenia przez Grupę. Kształtowanie się wrażliwości dochodu odsetkowego wynika z niskiego poziomu stóp procentowych na koniec 2015 roku oraz potencjalnego wpływu dalszego jej obniżenia na wynik odsetkowy Grupy.

WRAŻLIWOŚĆ W %	31.12.2015	31.12.2014
NII	-11,14	-12,17
EVE	-0,77	-0,32

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe jest zarządzane łącznie dla księgi handlowej i bankowej. Celem zarządzania ryzykiem kursu walutowego jest kształtowanie profilu walutowego pozycji bilansowych i pozabilansowych tak, aby pozostawał on w ramach wewnętrznych limitów.

Kształtowanie się ryzyka walutowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk przedstawia poniższa tabela

WALUTA	31.12.2015	31.12.2014
Waluty razem (*)	1 538	490

(*) VaR zaprezentowany w pozycji „Waluty razem” stanowi obliczenie wielkości VaR dla całego portfela, a więc uwzględnia zależności korelacyjne pomiędzy walutami.

Pozycja walutowa Grupy

31.12.2015	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	18 890 563	17 929 313	11 066 799	11 841 800	186 249
USD	6 294 671	8 290 240	7 077 654	5 116 063	-33 978
CHF	4 700 851	606 176	3 221 543	7 319 753	-3 535
GBP	318 067	708 529	622 872	232 423	-13
CZK	37 732	16 591	183 225	204 259	107
Pozostałe waluty	273 984	161 448	73 793	183 113	3 216
RAZEM	30 515 868	27 712 297	22 245 886	24 897 411	152 046

31.12.2014	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	19 006 758	15 037 971	11 464 052	15 448 199	-15 360
USD	7 432 536	7 137 324	8 562 453	8 841 212	16 453
CHF	5 014 483	921 126	3 016 884	7 111 994	-1 753
GBP	215 835	611 115	546 896	151 798	-182
CZK	224 478	35 356	3 109	191 907	324
Pozostałe waluty	223 738	97 753	201 698	324 630	3 053
RAZEM	32 117 828	23 840 645	23 795 092	32 069 740	2 535

Wartość długiej pozycji netto w EUR (równowartość 185 540 tys. złotych) na datę 31 grudnia 2015 roku wynika głównie z ujęcia wyceny do wartości godziwej akcji Visa Europe (patrz Nota 31) w kwocie 40 866 611 EUR (równowartość 174 153 tys. złotych). Pozycja walutowa z tytułu wyceny akcji Visa Europe została zamknięta w styczniu 2016 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.4 Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest:

- zapewnienie i utrzymywanie zdolności Grupy do wywiązywania się zarówno z bieżących jak i z przyszłych zobowiązań, z uwzględnieniem kosztów pozyskania płynności i rentowności kapitałów własnych,
- zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej, oraz
- określenie rozwiązań na przetrwanie sytuacji kryzysowej, w przypadku jej ewentualnego wystąpienia.

W Grupie funkcjonuje scentralizowany system zarządzania ryzykiem płynności obejmujący bieżące zarządzanie płynnością i kontrolę pierwszego poziomu sprawowane przez odpowiedzialne jednostki, kontrolę drugiego poziomu dokonywaną przez dedykowaną jednostkę odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem oraz niezależny audyt.

Zarządzanie płynnością w Grupie prowadzone jest w horyzoncie śróddziennym, krótko- oraz długoterminowym. Analiza płynności śróddziennej dotyczy przepływów realizowanych w ciągu dnia, poprzez krótkoterminową analizę płynności rozumiany jest system pomiaru płynności w horyzoncie do roku, a analiza długoterminowa obejmuje okres powyżej jednego roku. Ze względu na specyfikę stosowanych narzędzi i technik zarządzania ryzykiem płynności Grupa zarządza płynnością bieżącą i śródoterminową wspólnie z płynnością krótkoterminową.

Kontrola płynności odbywa się w ramach ciągłego procesu wyznaczania i analizy wartości szeregu wskaźników i miar dotyczących płynności śróddziennej, krótkoterminowej oraz długoterminowej. Częstotliwość ich monitorowania jest dopasowana do specyficznego aspektu płynności – np. dzienna dla płynności krótkoterminowej, miesięczna dla płynności długoterminowej. Wskaźniki i miary płynności podlegają procesowi formalnego limitowania. Wykorzystanie limitów jest regularnie monitorowane i przedstawiane kierownictwu Banku i spółek zależnych. W przypadku stwierdzenia przekroczenia uruchamiany jest proces eskalacji mający na celu poinformowanie decydentów i ostatecznie przywrócenie ekspozycji ryzyka płynności do akceptowalnych poziomów.

Integralną częścią procesu kontroli płynności Grupy jest scenariuszowa analiza testów warunków skrajnych przeprowadzana w trybie miesięcznym. W jej ramach oceniana jest płynność Grupy w przypadku wystąpienia kryzysu na rynkach finansowych i/lub kryzysu wywołanego przez czynniki wewnętrzne, specyficzne dla Grupy. W 2015 r. Bank przeprowadził przegląd systemu testów warunków skrajnych płynności, definiując nowy zestaw scenariuszy zróżnicowany pod względem czasu trwania zagrożenia płynności, genezy jego powstania jak i surowości.

Zarządzając płynnością, Grupa szczególną uwagę zwraca na płynność w walutach obcych, co znajduje odzwierciedlenie w monitorowaniu, limitowaniu i kontrolowaniu płynności osobno dla poszczególnych istotnych walut, monitorowaniu zapotrzebowania na bieżącą i przyszłą płynność walutową i w przypadku zidentyfikowania takiej potrzeby jej zabezpieczeniu z wykorzystaniem swapów walutowych. Monitorowanie obejmuje także potencjalny wpływ na płynność konieczności wnoszenia depozytów zabezpieczających transakcje pochodne.

W celu zdefiniowania zasad zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej Bank wprowadził zatwierdzoną przez Zarząd Banku „Politykę zarządzania płynnością w sytuacji awaryjnej”, która określa procedury awaryjnego postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych. Polityka ta uwzględnia codzienne monitorowanie systemowych i specyficznych dla Banku i Grupy wskaźników ostrzegawczych oraz trzy stopnie zagrożenia płynności w zależności od poziomu wskaźników ostrzegawczych sytuacji Banku i Grupy oraz sytuacji rynkowej. Określa również źródła pokrycia przewidywanego wpływu środków pieniężnych z Grupy. W dokumencie tym określone zostały również procedury monitorowania stanów płynności, procedury działań awaryjnych, zespoły zadaniowe przywracające płynność Grupy oraz zakres odpowiedzialności kierownictwa za podejmowanie niezbędnych decyzji związanych z przywróceniem wymaganego poziomu płynności finansowej Grupy.

Poniżej zaprezentowane zostały podstawowe informacje ilościowe dotyczące sytuacji płynnościowej Grupy na koniec 2015 roku w porównaniu do końca 2014 roku. Obejmują one strukturę zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności (kontraktowo), urealnioną lukę płynności oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

31.12.2015	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE						
Zobowiązania wobec banków (*)	1 606 000	1 066 155	108 638	1 204 022	2 124 172	6 108 987
Zobowiązania wobec klientów	96 357 303	12 213 137	17 987 883	2 777 981	55 721	129 392 025
Emisje własne	336 500	1 034 304	409 535	616 862	661 531	3 058 732
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	170 729	382 663	58 050	611 442
Razem	98 299 803	14 313 596	18 676 785	4 981 528	2 899 474	139 171 186
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (**)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	30 935 860	-	-	-	-	30 935 860
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	14 072 827	-	-	-	-	14 072 827
Razem	45 008 687	-	-	-	-	45 008 687

31.12.2014	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE						
Zobowiązania wobec banków (*)	2 007 821	233 470	360 834	1 030 528	1 941 187	5 573 840
Zobowiązania wobec klientów	99 800 692	14 198 585	11 196 512	712 407	50 317	125 958 513
Emisje własne	79 083	1 211 065	1 453 224	560 727	755 557	4 059 656
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	362 582	173 090	55 639	591 311
Razem	101 887 596	15 643 120	13 373 152	2 476 752	2 802 700	136 183 320
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (**)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	27 376 548	-	-	-	-	27 376 548
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	14 208 684	-	-	-	-	14 208 684
Razem	41 585 232	-	-	-	-	41 585 232

(*) Łącznie z Bankiem Centralnym.

(**) Dla udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Grupę umów możliwy jest wypływ środków z Grupy. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Grupę wypływy środków z tytułu ekspozycji pozabilansowych są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków z ekspozycji pozabilansowych odbywa się w Grupie w sposób ciągły. Grupa szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały przedstawione w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

Urealniona luka płynności

Prezentowane poniżej urealnione luki płynności zawierają między innymi urealnienia dotyczące rdzenności depozytów i ich zapadalności, urealnienia przepływów z udzielonych zobowiązań pozabilansowych z tytułu finansowania i gwarancji oraz z tytułu aktywów bez kontraktowych harmonogramów spłat. Uwzględnia się także urealnione przepływy z posiadanego przez Grupę portfela papierów wartościowych oraz przepływy wynikające z wcześniejszych spłat portfela kredytów hipotecyjnych. Są to główne przyczyny odróżniające lukę urealnioną od nieurealnionej. Luki mają charakter statyczny tj. nie uwzględniają wpływu na profil płynności zmian w wolumenie (np. nowych depozytów) bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy, a także pozakapitałowych przepływów gotówkowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Urealniona luka płynności

31.12.2015	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	39 156 141	7 110 676	24 968 630	50 455 851	47 094 269	168 785 567
Pasywa bilansowe	16 049 305	8 827 295	18 770 564	19 999 689	105 138 714	168 785 567
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-6 717 006	568 926	1 240 893	2 489 137	1 254 323	-1 163 727
Luka okresowa	16 389 830	-1 147 693	7 438 959	32 945 299	-56 790 122	-1 163 727
Luka skumulowana		15 242 137	22 681 096	55 626 395	-1 163 727	

31.12.2014	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	47 740 552	6 795 243	21 167 967	49 682 882	42 238 384	167 625 028
Pasywa bilansowe	32 485 830	9 500 072	15 959 804	30 257 051	79 422 271	167 625 028
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-7 860 398	-608 975	3 015 181	2 838 710	1 640 604	-974 878
Luka okresowa	7 394 324	-3 313 804	8 223 344	22 264 541	-35 543 283	-974 878
Luka skumulowana		4 080 520	12 303 864	34 568 405	-974 878	

Pochodne transakcje pozabilansowe

W tabelach poniżej przedstawiono przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto Grupa zalicza:

- Swapy stopy procentowej (IRS),
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- Opcje walutowe i opcje na złoto,
- Opcje na stopę procentową (Cap/Floor),
- Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych,
- Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto Grupa zalicza:

- Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS),
- Forwardy walutowe,
- Swapy walutowe (Fx-Swap),
- Forwardy na papiery wartościowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania z tytułu pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2015	70 648	104 854	151 485	2 007 425	889 219	3 223 631
31.12.2014	109 831	66 827	157 420	2 488 681	1 594 385	4 417 144

Przepływy dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
31.12.2015						
wpływy	16 745 976	6 290 357	7 529 685	8 415 940	2 830 603	41 812 561
wypływy	16 750 719	6 249 486	7 612 854	9 216 680	3 152 969	42 982 708
31.12.2014						
wpływy	20 372 845	11 645 192	5 339 427	8 072 682	3 000 995	48 431 141
wypływy	20 369 706	11 635 627	5 451 489	8 811 935	3 084 889	49 353 646

6.5 Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne. Ryzyko strategiczne, ryzyko biznesowe i ryzyko reputacji są odrębnymi kategoriami ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym bazuje na procedurach wewnętrznych, które są zgodne z wymogami prawa, uchwałami, rekomendacjami i wytycznymi nadzorcy, a także standardami Grupy UniCredit. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje: identyfikację, ocenę, monitorowanie, przeciwdziałanie oraz raportowanie. Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego polega na analizie czynników wewnętrznych, jak również czynników zewnętrznych mogących mieć istotny wpływ na osiągnięcie celów Grupy. Głównymi narzędziami stosowanymi w identyfikacji i ocenie ryzyka operacyjnego są: wewnętrzne zdarzenia operacyjne, zewnętrzne zdarzenia operacyjne, kluczowe wskaźniki ryzyka, analiza scenariuszy oraz samoocena ryzyka operacyjnego. Działania monitorujące prowadzone są na trzech poziomach kontroli: kontrola operacyjna (wszyscy pracownicy), kontrola zarządzania ryzykiem (Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Operacyjnym) i audyt wewnętrzny (Departament Audytu Wewnętrznego). Przeciwdziałanie ryzyku operacyjnemu obejmuje m.in. definiowanie limitów ryzyka operacyjnego, oraz obowiązek inicjowania działań zabezpieczających w przypadku ich przekroczenia, system kontroli wewnętrznej, plany utrzymania ciągłości działania oraz ochronę ubezpieczeniową. System raportowania ryzyka operacyjnego umożliwi ocenę narażenia Grupy na ryzyko operacyjne oraz skuteczne zarządzanie tym ryzykiem, a także odgrywa fundamentalną rolę w procesie informowania Rady Nadzorczej, Zarządu i kadry kierowniczej o ekspozycji Grupy na ryzyko operacyjne. Oparty jest w szczególności na kwartalnych raportach z kontroli ryzyka operacyjnego, które zawierają m.in.: profil ryzyka operacyjnego, wykorzystanie limitów strat, analizy trendów w istotnych kategoriach ryzyka operacyjnego, straty potencjalne, informacje o kluczowych wskaźnikach ryzyka operacyjnego oraz o wymogu kapitałowym z tytułu ryzyka operacyjnego.

W zarządzaniu ryzykiem operacyjnym zaangażowane są Rada Nadzorcza, Zarząd oraz Komitet Ryzyka Operacyjnego. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym koordynowany jest przez Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym i Operacyjnym. Ze względu na zróżnicowany charakter ryzyka wymagający specjalistycznej wiedzy za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w swoich obszarach odpowiadają wszyscy pracownicy Grupy, a także wybrane jednostki specjalistyczne.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym poddawany jest co najmniej raz w roku wewnętrznej walidacji, która ma na celu zbadanie zgodności z wymogami regulacyjnymi oraz standardami Grupy UniCredit.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia zdarzenia operacyjne w podziale na kategorie określone w art. 324 Rozporządzenia 575/2013:

- oszustwa wewnętrzne – straty spowodowane działaniem polegającym na celowej defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku, obejściach regulacji, przepisów prawa lub przepisów wewnętrznych przedsiębiorstwa, wyłączając straty wynikające z różnorodności lub dyskryminacji pracowników, które dotyczą co najmniej jednej strony wewnętrznej,
- oszustwa zewnętrzne – straty spowodowane celowym działaniem polegającym na defraudacji, sprzeniewierzeniu majątku lub obejściu regulacji prawnych przez stronę trzecią,
- zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy – straty powstałe na skutek działań niezgodnych z przepisami lub porozumieniami dotyczącymi zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wypłaty odszkodowań z tytułu uszkodzenia ciała lub straty wynikające z nierównego traktowania i dyskryminacji pracowników,
- klienci, produkty i praktyki operacyjne – straty wynikające z niewywiązania się z obowiązków zawodowych względem określonych klientów, będące skutkiem działań nieumyślnych lub zaniedbania (w tym wymagań powierniczych i stosownego zachowania) lub też związane z charakterem bądź konstrukcją produktu,
- szkody związane z aktywami rzeczowymi – straty powstałe na skutek straty lub szkody w aktywach rzeczowych w wyniku klęski żywiołowej lub innych wydarzeń,
- zakłócenia działalności Banku i awarie systemów – straty powstałe na skutek zakłóceń działalności Banku lub awarii systemów,
- wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – straty powstałe na skutek nieprawidłowego rozliczenia transakcji lub wadliwego zarządzania procesami operacyjnymi oraz wynikłe ze stosunków z kontrahentami i sprzedawcami.

ZDARZENIA OPERACYJNE W PODZIALE NA KATEGORIE	2015	2014
Oszustwa wewnętrzne	20,50%	36,32%
Oszustwa zewnętrzne	4,70%	24,51%
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1,12%	4,62%
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	59,15%	14,78%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	4,70%	8,88%
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,71%	0,60%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	9,12%	10,29%
Razem	100,00%	100,00%

W 2015 roku straty operacyjne zostały zdominowane przez zdarzenia z kategorii klienci, produkty i praktyki operacyjne, które stanowiły 59,15% wszystkich strat (w 2014 roku – 14,78%). Drugą kategorią, w której zostały odnotowane największe straty były oszustwa wewnętrzne, stanowiące 20,50% wszystkich strat (w 2014 roku – 36,32%), natomiast trzecią kategorią – wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi, które stanowiły 9,12% wszystkich odnotowanych strat (w 2014 roku – 10,29%).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.6 Zarządzanie kapitałem własnym

Proces zarządzania kapitałem w Grupie Pekao S.A. ma za zadanie zrealizować m. in. następujące cele:

- zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania – poprzez zachowanie równowagi pomiędzy zdolnością do podejmowania ryzyka (limitowaną posiadanymi funduszami własnymi) oraz poziomem generowanego ryzyka,
- utrzymywanie kapitału na pokrycie ryzyka powyżej poziomu określonego jako minimalny, aby umożliwić dalszy rozwój działalności, uwzględnienie ewentualnych przyszłych zmian w wymogach kapitałowych i zabezpieczenie interesów akcjonariuszy,
- utrzymywanie preferowanej struktury kapitału w celu utrzymania pożądanej jakości kapitału na pokrycie ryzyka,
- kreowanie wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie funduszy Grupy.

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, który powstał w ramach procedury ICAAP. Za jego funkcjonowanie jest odpowiedzialny Pion Finansowy, pod kierownictwem CFO (Chief Financial Officer). Ostateczną odpowiedzialność za zarządzanie kapitałem ponosi Zarząd Banku, wspierany przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka, który zatwierdza proces zarządzania kapitałem. W Banku istnieje także polityka kapitałowych planów awaryjnych, której celem jest ustanowienie zasad i obowiązków w przypadku wystąpienia lub rozwoju kryzysu, który miałby wpływ na znaczące ograniczenie poziomu kapitalizacji Banku oraz Grupy. Polityka określa nadzór wraz z obowiązkami, w celu wczesnego i spójnego zarządzania sytuacją kryzysową.

Strategia zarządzania kapitałem określa cele oraz główne zasady zarządzania i monitorowania adekwatności kapitałowej Grupy, takie jak wytyczne dotyczące źródeł pokrywania ryzyka, preferowanej struktury kapitału wymaganego na pokrycie ryzyka, długoterminowych celów kapitałowych, systemu limitów kapitałowych, źródeł dodatkowego kapitału w sytuacjach awaryjnych oraz struktury zarządzania kapitałem.

Adekwatność kapitałową Grupy kontroluje Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka Banku oraz Zarząd Banku. Dla Zarządu Banku oraz Komitetu Aktywów, Pasywów i Ryzyka sporządzane są okresowe raporty na temat skali i kierunków zmian współczynników kapitałowych wraz ze wskazaniem potencjalnych zagrożeń. Monitorowany jest poziom podstawowych rodzajów ryzyka w odniesieniu do zewnętrznych limitów nadzoru bankowego i wewnętrznych limitów Grupy. Przeprowadzane są analizy i oceny kierunków rozwoju działalności biznesowej z punktu widzenia zgodności z wymogami kapitałowymi. Prognozowanie i monitoring poziomu aktywów ważonych ryzykiem, funduszy własnych oraz współczynników kapitałowych stanowi integralną część procesu planowania i budżetowania, z uwzględnieniem testów warunków skrajnych.

W Grupie funkcjonuje proces alokacji kapitału, którego celem jest gwarancja bezpiecznego i optymalnego zwrotu dla akcjonariuszy. Wymaga to z jednej strony alokowania kapitału na produkty/klientów/linie biznesowe, gwarantującego adekwatne do ryzyka dochody, a z drugiej strony uwzględniania w podejmowanych decyzjach biznesowych kosztu kapitału. Na potrzeby analizy osiąganych dochodów w stosunku do podejmowanego ryzyka oraz optymalizacji wykorzystania kapitału różnych rodzajów działalności stosowane są miary efektywności uwzględniające podejmowane ryzyko.

Regulacyjne wymogi kapitałowe

Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej instytucji są współczynniki kapitałowe. Minimalna wartość łącznego współczynnika kapitałowego wymagana przez prawo nie może być niższa niż 8%, natomiast zgodnie z rekomendacją Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz Komisji Nadzoru Finansowego (KNF) łączny współczynnik kapitałowy powinien pozostawać na poziomie nie mniejszym niż 12%, a współczynnik kapitału Tier I na poziomie nie mniejszym niż 9%. Od 2016 roku zalecane przez KNF minimalne poziomy współczynniki kapitałowych wzrosły do poziomu 13,25% dla łącznego współczynnika kapitałowego oraz 10,25% dla współczynnika kapitału Tier I.

Kalkulacji regulacyjnych wymogów kapitałowych na obie daty raportowe dokonano w oparciu o zapisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, wraz z późniejszymi zmianami, a także Rozporządzeniami Wykonawczymi oraz Delegowanymi Komisji (UE).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Na dzień 31 grudnia 2015 roku łączny współczynnik kapitałowy Grupy wyniósł 17,7% (na dzień 31 grudnia 2014 roku – 17,3%).

	31.12.2015	31.12.2014
WYMOGI KAPITAŁOWE		
Ryzyko kredytowe oraz kontrahenta wraz z CVA	8 527 667	8 379 811
Ryzyko rynkowe	63 578	192 563
Ryzyko operacyjne	564 787	705 781
Całkowity wymóg kapitałowy	9 156 032	9 278 155
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitał podstawowy Tier I	20 209 595	20 063 716
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	20 209 595	20 063 716
WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	17,7%	17,3%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,7%	17,3%

Łączny współczynnik kapitałowy na koniec grudnia 2015 roku w porównaniu do grudnia 2014 roku jest wyższy o 0,4 p.p. Całkowity wymóg kapitałowy zmniejszył się w tym okresie o 1,3 %, a fundusze własne wzrosły o 0,7%.

Całkowity wymóg kapitałowy obniżył się w 2015 roku, w związku z niższymi wymogami z tytułu ryzyka operacyjnego i ryzyka rynkowego pomimo wzrostu wymogu z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrahenta wraz z CVA.

Wzmocnienie bazy kapitałowej Grupy w 2015 roku jest efektem innej wartości niezrealizowanych zysków i strat na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży jakie można zaliczyć do funduszy własnych pomiędzy latami 2014 i 2015 oraz decyzji Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Pekao S.A. o przeznaczeniu 37,6 mln złotych zysku netto Banku za 2014 rok na zwiększenie funduszy własnych.

W kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa stosuje:

- metodę standardową do kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kompleksową metodę ujmowania zabezpieczeń finansowych do ograniczania ryzyka kredytowego,
- zaawansowaną metodę pomiaru ryzyka operacyjnego dla Banku oraz metodę standardową dla spółek zależnych,
- metodę standardową na ryzyko walutowe,
- metodę uproszczoną na ryzyko cen towarów,
- metodę standardową na ryzyko korekty wyceny kredytowej instrumentów pochodnych,
- metodę standardową na ryzyko szczególne pozycji oraz metodę opartą na duracji oceny ryzyka ogólnego pozycji .

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Fundusze własne

Grupa definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia 575/2013 i ustawy Prawo Bankowe.

Fundusze własne Grupy składają się wyłącznie z funduszy podstawowych Tier I. W Grupie nie są identyfikowane elementy dodatkowego kapitału Tier I oraz kapitału Tier II.

	31.12.2015	31.12.2014
FUNDUSZE WŁASNE		
Kapitały	23 424 195	24 045 732
Inny zakres konsolidacji	15 827	14 052
Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych, w tym:	-2 292 459	-2 714 714
Zysk netto za rok bieżący	-2 292 459	-2 714 714
Korekty regulacyjne, w tym:	-937 968	-1 281 354
Wartości niematerialne i prawne	-570 310	-560 804
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-36 678	-112 283
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży	-	3 279
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych dostępnych do sprzedaży	-267 137	-525 676
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności	-16 490	-22 856
Dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny	-31 389	-34 972
Kapitał akcjonariuszy mniejszościowych	-15 964	-28 042
Kapitał podstawowy Tier I	20 209 595	20 063 716
Fundusze własne do wyliczenia łącznego współczynnika kapitałowego	20 209 595	20 063 716

Składniki kapitału nie zaliczone do funduszy własnych:

- zysk netto za rok bieżący - zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego zweryfikowany przez biegłego rewidenta odpowiedzialnego za badanie sprawozdania finansowego Grupy, pomniejszony o wszelkie możliwe do przewidzenia obciążenia i dywidendy, może być ujęty w kapitale podstawowym Tier I po uzyskaniu zezwolenia od Komisji Nadzoru Finansowego. Na dzień 31 grudnia 2015 roku w kapitale podstawowym Tier I nie została uwzględniona żadna część bieżącego zysku Grupy.

Korekty regulacyjne:

- wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego), pomniejszają kapitał podstawowy Tier I, zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013,
- kapitał z aktualizacji wyceny odzwierciedlający wartość godziwą instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne nie jest włączany do żadnego elementu funduszy własnych, zgodnie z art. 33 Rozporządzenia 575/2013,
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży zgodnie z art. 467 Rozporządzenia 575/2013 oraz Art. 171a. Ustawy Prawo Bankowe, pomniejszają w 100% kapitał podstawowy Tier I,
- niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży zgodnie z art. 468 Rozporządzenia nr 575/2013 oraz Art. 171a. Ustawy Prawo Bankowe są w 40% zaliczane do pozycji kapitału podstawowego Tier I,
- aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności zgodnie z art. 36 Rozporządzenia 575/2013 pomniejszają kapitał podstawowy Tier I, ale tylko w 40% (art. 469 Rozporządzenia 575/2013, przy zastosowaniu opcji narodowych zdefiniowanych w Ustawie Prawo Bankowe art. 171a),
- dodatkowe korekty wartości z tytułu ostrożnej wyceny tworzone są dla wszystkich aktywów wycenianych według wartości godziwej, zgodnie z art. 34 Rozporządzenia 575/2013,
- kapitał akcjonariuszy mniejszościowych jest wyłączany z kapitałów Grupy, gdyż nie spełnia on wymogów Rozporządzenia 575/2013.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ocena adekwatności kapitału wewnętrznego

Do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego Grupy stosowane są metody opracowane przez Bank.

Bank bierze pod uwagę w tej ocenie następujące rodzaje ryzyka:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko rynkowe w księdze bankowej i handlowej,
- ryzyko płynności,
- ryzyko nieruchomości własnych,
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych,
- ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne),
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko reputacji,
- ryzyko modeli,
- ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej,
- ryzyko działalności bancassurance,
- ryzyko inwestycji finansowych.

Dla każdego ryzyka uznanego za istotne, Grupa opracowuje i stosuje odpowiednie metody jego oceny i pomiaru. W Grupie stosowane są następujące sposoby oceny ryzyka:

- ocena jakościowa – stosowana w przypadku ryzyk trudno mierzalnych lub takich, dla których kapitał nie jest skutecznym środkiem pokrywania strat (ryzyko braku zgodności, ryzyko reputacji oraz ryzyko działalności bancassurance),
- ocena poprzez oszacowanie bufora kapitałowego – stosowana w przypadku ryzyk, których nie można w łatwy sposób określić ilościowo, jednak możliwa jest łączna ocena ich wpływu (ryzyko modeli, ryzyko zmian warunków makroekonomicznych),
- ocena ilościowa – stosowana w przypadku ryzyk, które można zmierzyć za pomocą kapitału ekonomicznego (pozostałe rodzaje ryzyka oprócz ryzyka płynności i ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej), bądź w oparciu o miary dla niego właściwe (ryzyko płynności i ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej).

Preferowanym sposobem pomiaru ryzyk ocenianych ilościowo oraz określania wynikających z nich potrzeb kapitałowych są modele wartości zagrożonej (VaR) oparte na założeniach wynikających z apetytu Grupy na ryzyko. Modele opracowywane są zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych i uzupełnione o testy warunków skrajnych lub analizy scenariuszowe. Dla rodzajów ryzyka, dla których taka metodyka nie została ostatecznie opracowana i wdrożona, Grupa stosuje zmodyfikowane modele regulacyjne uzupełnione o testy warunków skrajnych, bądź uproszczone metody pomiaru. Opracowana została spójna metodyka szacowania bufora na ryzyko makroekonomiczne oraz ryzyko modeli. Wyznaczanie bufora kapitałowego na pokrycie ryzyka makroekonomicznego dokonywane jest na podstawie analizy wpływu scenariusza spowolnienia gospodarczego na kapitał ekonomiczny w horyzoncie prognozy.

Ryzyko modeli oceniane jest jakościowo na podstawie analizy wykorzystywanych danych, założeń, metodologii itp. Dodatkowym elementem oceny ryzyka modeli są analizy scenariuszowe pozwalające na ocenę wpływu potencjalnych nieprawidłowości w modelu na jego wyniki. Na podstawie zagregowanych wyników wyznaczany jest bufor kapitałowy na pokrycie ryzyka modeli.

Przy wyznaczaniu potrzeb kapitałowych w pierwszej kolejności wylicza się kapitał ekonomiczny oddzielnie dla każdego istotnego ryzyka zidentyfikowanego w Grupie, które można mierzyć ilościowo. W następnej kolejności wielkości kapitału ekonomicznego ustalone dla poszczególnych rodzajów ryzyka zostają zagregowane w jedną łączną kwotę kapitału ekonomicznego z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji. Kwota ta jest następnie powiększana o bufor kapitałowy na ryzyko modeli oraz makroekonomiczne. Suma kapitału ekonomicznego (uwzględniającego efekt dywersyfikacji) i bufora kapitałowego stanowi kapitał wewnętrzny Grupy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.7 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

Wycena do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których dostępne są wartości rynkowe z aktywnego rynku, opiera się na rynkowych kwotowaniach danego instrumentu (mark-to-market).

Wycena do wartości godziwej pozagieldowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów cechujących się ograniczoną płynnością (tj. dla których wartości kwotowań rynkowych nie są regularnie osiągalne) dokonywana jest na podstawie kwotowań innych instrumentów aktywnego rynku poprzez ich replikację z wykorzystaniem szeregu technik wyceny, w tym szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych (mark-to-model).

Na 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku Grupa dokonała klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie według następującej hierarchii:

- Poziom 1: wycena mark-to-market. Dotyczy papierów wartościowych kwotowanych na aktywnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. Dotyczy niepłynnych papierów skarbowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego, liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe), kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, za wyjątkiem tych przypadków które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Dotyczy korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej, kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, dla których wpływ nieobserwowalnych parametrów (np. czynników ryzyka kredytowego) na wycenę jest uznawany za istotny.

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez jednostkę w ramach Pionu Zarządzania Ryzykami niezależną od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, w tym zmiany jej parametryzacji, podlega akceptacji przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka (ALCO). Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom w ramach zarządzania ryzykiem modeli. W ramach tej samej jednostki wykonywana jest ocena adekwatności oraz istotności czynników ryzyka w wycenie oraz przypisanie modeli wycen do odpowiedniego poziomu hierarchii wyceny do wartości godziwej zgodnie z ustalonymi zasadami klasyfikacji.

31.12.2015	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	15 929 590	6 134 087	504 501	22 568 178
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	936 763	142 640	47 389	1 126 792
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	28	3 205 476	943	3 206 447
- Banki	-	2 639 346	-	2 639 346
- Klienci	28	566 130	943	567 101
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	421 640	-	421 640
- Banki	-	416 953	-	416 953
- Klienci	-	4 687	-	4 687
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	14 992 799	2 364 331	456 169	17 813 299
Zobowiązania:	611 443	4 907 086	-	5 518 529
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	611 442	-	-	611 442
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	1	3 204 327	-	3 204 328
- Banki	-	2 747 772	-	2 747 772
- Klienci	1	456 555	-	456 556
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	1 702 759	-	1 702 759
- Banki	-	1 702 759	-	1 702 759
- Klienci	-	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31.12.2014	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	16 308 012	11 803 880	366 566	28 478 458
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	310 653	38 016	99 784	448 453
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	4 445 008	2 967	4 447 975
- Banki	-	3 654 969	2 967	3 657 936
- Klienci	-	790 039	-	790 039
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	470 822	-	470 822
- Banki	-	465 249	-	465 249
- Klienci	-	5 573	-	5 573
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	15 997 359	6 850 034	263 815	23 111 208
Zobowiązania:	591 311	5 902 134	-	6 493 445
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	591 311	-	-	591 311
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	4 417 706	-	4 417 706
- Banki	-	3 687 513	-	3 687 513
- Klienci	-	730 193	-	730 193
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	1 484 428	-	1 484 428
- Banki	-	1 484 428	-	1 484 428
- Klienci	-	-	-	-

Zmiana stanu wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2015	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH
Stan na początek okresu	99 784	2 967	263 815	-
Zwiększenia, w tym:	10 663 874	1 942	200 231	-
Reklasyfikacja	-	1 942	313	-
Zakup	10 661 018	-	-	-
Rozliczenie	-	-	-	-
Przychód z instrumentów finansowych	2 856	-	199 918	-
ujęty w rachunku zysków i strat	2 856	-	11 077	-
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	188 841	-
Zmniejszenia, w tym:	-10 716 269	-3 966	-7 877	-
Reklasyfikacja	-55 052	-2 967	-	-
Rozliczenie / wykup	-435 186	-891	-7 877	-
Sprzedaż	-10 225 856	-	-	-
Strata z instrumentów finansowych	-175	-108	-	-
ujęta w rachunku zysków i strat	-175	-108	-	-
Stan na koniec okresu	47 389	943	456 169	-
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	-63	-108	2 674	-
Rachunku zysków i strat w pozycji:	108	-108	268	-
wynik z tytułu odsetek	108	-	268	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-108	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-171	-	2 406	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2014	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH
Stan na początek okresu	-	2 625	263 668	-
Zwiększenia, w tym:	13 997 309	4 541	9 979	-
Zakup	13 996 268	-	-	-
Transakcje pochodne zawarte w 2014 r.	-	1 488	-	-
Przychód z instrumentów finansowych	1 041	3 053	9 979	-
ujęty w rachunku zysków i strat	1 041	3 053	9 979	-
Zmniejszenia, w tym:	-13 897 525	-4 199	-9 832	-
Rozliczenie / wykup	-1 432 830	-4 199	-9 832	-
Sprzedaż	-12 464 143	-	-	-
Strata z instrumentów finansowych	-552	-	-	-
ujęta w rachunku zysków i strat	-552	-	-	-
Stan na koniec okresu	99 784	2 967	263 815	-
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	-343	1 479	470	-
Rachunku zysków i strat w pozycji:	117	1 479	292	-
wynik z tytułu odsetek	117	-	292	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	-	1 479	-	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-460	-	178	-

Przeniesienia instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występują na podstawie dostępności kwotowania z aktywnego rynku w/g stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub gdy nieobserwowalny czynnik ryzyka, skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu. Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny. Przeniesienia pomiędzy poziomami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku nastąpiły przeniesienia trzech instrumentów typu obligacja rządowa z Poziomu 1 do Poziomu 2 wyceny do wartości godziwej.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku nastąpiło przeniesienie jednego instrumentu pochodnego stopy procentowej z Poziomu 2 do Poziomu 3 wyceny do wartości godziwej.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku nastąpiły przeniesienia czterech instrumentów typu obligacja korporacyjna i dwóch instrumentów pochodnych rynku kapitałowego z Poziomu 3 do Poziomu 2 wyceny do wartości godziwej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku jest następujący

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2015	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2015	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Korporacyjne papiery wartościowe	298 756	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,54%-1%	526	-1 427
Instrumenty pochodne stopy procentowej	943	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	PD	2,1%-5,4%	39	-44
			LGD	40,1%-54,1%	16	-16

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2014	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2014	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	2 967	Model Black Scholes	Korelacja	0%-1%	263	-581
Korporacyjne papiery wartościowe	348 069	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,53%-0,95%	4 530	-1 264

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

W Grupie znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 31 grudnia 2015 roku i 31 grudnia 2014 roku Grupa dokonała klasyfikacji szacunków wartości godziwej dla instrumentów nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na następujących poziomach:

- Poziom 1: wycena mark-to-market. Dotyczy skarbowych papierów wartościowych kwotowanych na płynnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. Dotyczy lokat międzybankowych, dłużnych papierów wartościowych własnej emisji, niepłynnych skarbowych papierów wartościowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Dotyczy ona korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych, oraz kredytów i depozytów, dla których ujęty w modelu wyceny czynnik ryzyka kredytowego (parametr nieobserwowalny) jest na poziomie istotnym.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości, przyjęto że wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla kredytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę na ryzyko kredytowe oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest na podstawie kredytów udzielonych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża dla kredytów w PLN skorygowana o kwotowania transakcji basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej jako, iż średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Dla zaangażowań kapitałowych Grupy, dla których nie są dostępne ceny pochodzące z aktywnego rynku, a wartości rynkowe są nieosiągalne, Grupa nie szacuje wartości godziwej. W skład takich zaangażowań wchodzi spółki związane z sektorem finansowym, gdzie uczestnictwo kapitałowe jest związane z korzystaniem z infrastruktury finansowo-bankowej, obsługą kart płatniczych oraz spółki objęte w ramach restrukturyzacji długów.

Dla depozytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.

Wartość godziwa depozytów i kredytów, za wyjątkiem kredytów hipotecznych udzielonych w walutach PLN i CHF objętych modelem przedpłat, została wyznaczona w oparciu o ich kontraktowe przepływy.

Wycena mark-to-model instrumentów dłużnych własnej emisji opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie stawek odpowiednich rynków (zależnie od specyfikacji emisji). Do dyskontowania przepływów pieniężnych, zarówno ustalonych jak i implikowanych wykorzystywane są stawki międzybankowego rynku pieniężnego.

31.12.2015	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	7 881 607	7 881 607	2 951 414	4 930 193	-
Należności od banków	7 314 724	7 311 058	-	5 301 176	2 009 882
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	118 555 269	116 567 135	-	10 936 692	105 630 443
Należności z tytułu leasingu finansowego	3 503 979	3 568 200	-	-	3 568 200
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	3 368 424	3 380 400	2 509 227	871 173	-
Aktywa razem	140 624 003	138 708 400	5 460 641	22 039 234	111 208 525
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	914	928	-	-	928
Zobowiązania wobec innych banków	5 958 449	6 002 687	-	1 182 111	4 820 576
Zobowiązania wobec klientów	128 867 691	128 479 792	-	4 468 820	124 010 972
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 903 233	2 959 349	-	2 959 349	-
Zobowiązania razem	137 730 287	137 442 756	-	8 610 280	128 832 476

(*) w tym weksle uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31.12.2014	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	9 226 254	9 226 254	3 399 335	5 826 919	-
Należności od banków	7 169 872	7 197 178	-	5 340 515	1 856 663
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	111 872 113	110 749 476	-	7 513 821	103 235 655
Należności z tytułu leasingu finansowego	3 112 048	3 165 120	-	-	3 165 120
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	1 601 568	1 616 035	764 589	851 446	-
Aktywa razem	132 981 855	131 954 063	4 163 924	19 532 701	108 257 438
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	971	997	-	-	997
Zobowiązania wobec innych banków	5 344 702	5 408 323	-	1 126 766	4 281 557
Zobowiązania wobec klientów	125 609 000	125 249 984	-	5 257 218	119 992 766
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	3 857 043	3 921 735	-	3 921 735	-
Zobowiązania razem	134 811 716	134 581 039	-	10 305 719	124 275 320

(*) w tym weksle uprawnione do redyskonta w Banku Centralnym.

7. Działalność powiernicza

Usługi powiernicze świadczone są na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Klientami Banku są krajowe i zagraniczne instytucje finansowe, banki oferujące usługi powiernicze i inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne oraz emerytalne, a także instytucje niefinansowe. Bank świadczy usługi polegające między innymi na rozliczaniu transakcji zawieranych na rynkach krajowych i zagranicznych, przechowywaniu aktywów klientów, prowadzeniu rachunków papierów wartościowych, wycenie aktywów, obsłudze płatności dywidend i odsetek oraz pełni funkcję depozytariusza dla funduszy inwestycyjnych i emerytalnych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank prowadził 12 077 rachunków papierów wartościowych (na dzień 31 grudnia 2014 roku 8 812 rachunków).

8. Działalność maklerska

Grupa Banku Pekao S.A. zapewnia szeroki dostęp do usług i produktów rynku kapitałowego w ramach oferty świadczonej przez wydzieloną jednostkę organizacyjną Banku - Dom Maklerski Pekao (DM) oraz za pośrednictwem Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A. (CDM) i Pekao Investment Banking S.A. (Pekao IB) będącymi spółkami zależnymi Banku Pekao S.A..

Dom Maklerski Pekao i Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.

Dom Maklerski Pekao jest specjalistyczną jednostką organizacyjną Banku, dedykowaną do sprzedaży produktów rynku kapitałowego. Zadaniem jednostki jest dostarczanie najwyższej jakości usług maklerskich. Kompleksowa oferta gwarantuje inwestorom, w szczególności z grona klientów indywidualnych Banku Pekao S.A., możliwość inwestowania w instrumenty finansowe notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych S.A., rynku NewConnect i BondSpot, (m.in. w akcje, obligacje skarbowe oraz korporacyjne, instrumenty pochodne – kontrakty i opcje, ETF-y, certyfikaty, warranty) oraz na określonych rynkach zagranicznych, w dowolnym kanale obsługi (aplikacja mobilna, serwis internetowy, telefoniczny, mobilny i PUM) po aktywacji usługi. Podmiot pośredniczy także w obsłudze sprzedaży Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych emitowanych przez Bank Pekao S.A., umożliwia nabywanie instrumentów w ramach publicznych ofert pierwotnych realizowanych za jego pośrednictwem, a także w transakcjach instrumentami rynku niepublicznego. Obsługa klientów prowadzona jest za pośrednictwem ponad 400 Punktów Usług Maklerskich zlokalizowanych w oddziałach Banku na terenie całego kraju oraz zdalnych kanałów obsługi Pekao24Makler (serwis internetowy, serwis mobilny, serwis telefoniczny, aplikacja mobilna) w pełni zintegrowanych z usługą Pekao24 Bankowości Elektronicznej Banku Pekao S.A..

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Centralny Dom Maklerski Pekao S.A. jest jednym z największych i najdłużej działającym domem maklerskim na polskim rynku kapitałowym. Zadaniem CDM jest kompleksowa obsługa rachunków inwestycyjnych. Oferta umożliwia inwestowanie w wiele produktów finansowych w tym m.in. akcje, obligacje skarbowe i korporacyjne, certyfikaty, fundusze (w tym fundusze ETF) oraz produkty strukturyzowane. CDM oferuje także możliwość inwestowania na rynku instrumentów pochodnych a także na rynkach zagranicznych oraz rynku niepublicznym. Obsługa klientów prowadzona jest za pośrednictwem 69 Punktów Obsługi Klientów CDM zlokalizowanych głównie w oddziałach Banku Pekao S.A. na terenie całego kraju, w tym 13 Punktach dedykowanych do obsługi klienta strategicznego oraz zdalnych kanałów obsługi CDM24 (CDMInternet, TeleCDM, CDM Mobile) umożliwiających połączenie z serwisami Pekao24 Bankowości Elektronicznej Banku Pekao S.A..

Ścisła współpraca pomiędzy Domem Maklerskim Pekao i CDM przy realizacji przedsięwzięć przeprowadzanych na rynku pierwotnym oraz na innych płaszczyznach aktywności rynkowej obu podmiotów zapewnia profesjonalną i kompleksową obsługę maklerską.

Zarówno CDM jak i Dom Maklerski Pekao są członkami Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz bezpośrednimi uczestnikami Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych.

Obydwa podmioty maklerskie przestrzegają zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Domów Maklerskich gwarantując kompleksową obsługę z zachowaniem najwyższych standardów i norm etycznych i są członkami Izby Domów Maklerskich. Zarówno DM jak i CDM biorą czynny udział w pracach nad rozwojem rynku kapitałowego w Polsce.

Pekao Investment Banking S.A.

Pekao Investment Banking S.A. działa jako dom maklerski nadzorowany przez Komisję Nadzoru Finansowego, koncentrując się na obsłudze klientów instytucjonalnych i korporacyjnych. Zakres świadczonych przez Pekao IB usług obejmuje w szczególności przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, wykonywanie tych zleceń na rachunek dającego zlecenie, oferowanie instrumentów finansowych, doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie struktury kapitałowej, strategii przedsiębiorstw lub innych zagadnień związanych z taką strukturą lub strategią, jak również doradztwo i inne usługi w zakresie łączenia, podziału oraz przejmowania przedsiębiorstw. Pekao IB pełni również funkcję animatora zarówno na rynku akcji, jak i na rynku instrumentów pochodnych, będąc jednym z najbardziej aktywnych animatorów.

Pekao IB jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych.

Informacja o instrumentach finansowych klientów, zapisanych na rachunkach maklerskich bądź przechowywanych w formie dokumentu

	31.12.2015		31.12.2014	
	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO	ILOŚCIOWO (W SZTUKACH)	WARTOŚCIOWO
INSTRUMENTY FINANSOWE KLIENTÓW				
Zapisane na rachunkach papierów wartościowych	4 085 831 592	28 594 389	3 707 046 151	20 495 143
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	4 075 825 419	27 191 398	3 699 876 483	18 868 524
Instrumenty dłużne i prawa do nich	10 006 173	1 402 991	7 169 668	1 626 619
Przechowywane w formie dokumentu	3 767 973 072	16 232 127	1 917 485 196	16 334 391
Instrumenty kapitałowe i prawa do nich	3 763 773 072	16 074 480	1 917 485 196	16 334 391
Instrumenty dłużne i prawa do nich	4 200 000	157 647	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Informacja o środkach pieniężnych klientów na rachunkach maklerskich

	31.12.2015	31.12.2014
Zdeponowane na rachunkach pieniężnych w biurze maklerskim oraz wpłacone na poczet nabycia papierów wartościowych w pierwszej ofercie publicznej lub publicznym obrocie pierwotnym	857 944	857 732
Pozostałe środki pieniężne klientów	45 571	41 558
Razem	903 515	899 290

Rozrachunki z tytułu nierozliczonych transakcji

	31.12.2015	31.12.2014
Należności z tytułu zawartych transakcji	-	28
Zobowiązania z tytułu zawartych transakcji	13 201	2 519

Rozrachunki z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych (KDPW), KDPW_CCP i giełdowymi izbami rozrachunkowymi

	31.12.2015	31.12.2014
Należności z funduszu rozliczeniowego	18 727	1 826
Należności z tytułu depozytów zabezpieczających	29 866	21 518
Pozostałe należności	231	161
Razem należności	48 824	23 505
Zobowiązania z tytułu depozytów zabezpieczających	4 421	-
Pozostałe zobowiązania	331	315
Razem zobowiązania	4 752	315

Pozycje dotyczące udziału w systemie rekompensat zarządzanym przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych (KDPW)

	31.12.2015	31.12.2014
Należności z funduszu rekompensat	10 914	9 286
Rozliczenia międzyokresowe – opłaty za zarządzanie systemem	1 456	1 192
Rozliczenia międzyokresowe – pożyczki z systemu	-12 549	-10 478
Razem pozycje bilansowe dotyczące udziału w systemie rekompensat netto	-179	-

Rozrachunki z podmiotami prowadzącymi regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe

	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania wobec Giełdy Papierów Wartościowych S.A.	638	187
Razem zobowiązania	638	187

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

9. Informacje dotyczące segmentów działalności

Prezentacja informacji niniejszym rozdziale oparta jest o stosowany model zarządczy, w którym głównym kryterium podziału sprawozdawczości Grupy na segmenty jest klasyfikacja klienta w zależności od jego profilu i modelu obsługi.

Raportowanie i monitorowanie wyników dla celów zarządczych obejmuje wszystkie składowe rachunku zysków i strat do poziomu zysku brutto. Oznacza to, że poszczególnym segmentom przypisane są zarówno dochody uzyskane w ramach działalności tego segmentu, jak również koszty operacyjne związane z tą działalnością (zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty alokowane, zgodnie z przyjętym modelem alokacji), a także pozostałe składowe rachunku zysków i strat.

Grupa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych. Przepływy środków pomiędzy segmentami Banku zajmującymi się obsługą klientów detalicznych, klientów bankowości prywatnej, bankowością korporacyjną i inwestycyjną a obszarem zarządzania aktywami i pasywami i pozostałymi obszarami, wyceniane są w oparciu o ceny rynkowe dla danej waluty oraz termin wymagalności / zapadalności z uwzględnieniem marż płynnościowych.

Segmenty branżowe

Segmentacja Grupy obejmuje następujące obszary:

- Bankowość Detaliczną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi klientów indywidualnych (z wyłączeniem klientów z obszaru Bankowości Prywatnej), małych i mikro firm o obrotach rocznych do 20 mln złotych oraz wyniki spółek Grupy, konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek konsolidowanych metodą praw własności przypisanych do działalności detalicznej,
- Bankowość Prywatną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi najbardziej zamożnych klientów indywidualnych,
- Bankowość Korporacyjną i Inwestycyjną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi firm średnich i dużych, zaangażowanie Banku na rynku międzybankowym, w dłużne papiery wartościowe i inne instrumenty a także wyniki spółek Grupy konsolidowanych metodą pełną przypisanych do działalności korporacyjnej i inwestycyjnej,
- zarządzanie aktywami i pasywami i pozostałe obszary – obejmuje nadzór i monitoring przepływów środków finansowych, pozostałe obszary zarządzane centralnie, wyniki spółek konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek wycenianych metodą praw własności, które nie są przypisane innym segmentom.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ PRYWATNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Wynik z tytułu odsetek	2 424 906	25 716	1 523 400	258 274	4 232 296
Wynik pozaodsetkowy	1 546 543	32 382	1 113 612	133 749	2 826 286
Dochody z działalności operacyjnej	3 971 449	58 098	2 637 012	392 023	7 058 582
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-1 132 086	-23 226	-261 916	-491 291	-1 908 519
Pozostałe koszty administracyjne	-1 232 117	-24 966	-347 807	625 202	-979 688
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-170 218	-1 571	-23 181	-136 495	-331 465
Koszty działalności operacyjnej	-2 534 421	-49 763	-632 904	-2 584	-3 219 672
Zysk operacyjny	1 437 028	8 335	2 004 108	389 439	3 838 910
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-253 786	-1 443	-283 903	21 574	-517 558
Zysk operacyjny netto	1 183 242	6 892	1 720 205	411 013	3 321 352
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	-283	-388	14	-28 109	-28 766
Oplaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-106 880	-796	-171 234	-256 043	-534 953
Zysk z działalności inwestycyjnej	-122	-	386	73 221	73 485
Zysk brutto	1 075 957	5 708	1 549 371	200 082	2 831 118
Podatek dochodowy					-537 640
Zysk netto					2 293 478
Przypadający na akcjonariuszy Banku					2 292 459
Przypadający na udziały mniejszości					1 019
Aktywa alokowane	59 315 400	295 645	97 538 797	-192 927	156 956 915
Aktywa niealokowane					11 828 652
Aktywa ogółem					168 785 567
Pasywa alokowane	71 986 732	8 149 432	63 840 461	-4 505 321	139 471 304
Pasywa niealokowane					29 314 263
Pasywa ogółem					168 785 567

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ PRYWATNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Wynik z tytułu odsetek	2 419 644	26 626	1 609 713	476 819	4 532 802
Wynik pozaodsetkowy	1 608 295	30 423	1 090 155	84 055	2 812 928
Dochody z działalności operacyjnej	4 027 939	57 049	2 699 868	560 874	7 345 730
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-1 149 051	-23 151	-257 232	-475 636	-1 905 070
Pozostałe koszty administracyjne	-1 310 416	-26 877	-336 201	619 476	-1 054 018
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-161 164	-1 139	-20 602	-143 774	-326 679
Koszty działalności operacyjnej	-2 620 631	-51 167	-614 035	66	-3 285 767
Zysk operacyjny	1 407 308	5 882	2 085 833	560 940	4 059 963
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-220 836	485	-339 651	427	-559 575
Zysk operacyjny netto	1 186 472	6 367	1 746 182	561 367	3 500 388
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	62	329	-2 457	-636	-2 702
Oplaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-57 006	-527	-82 261	-	-139 794
Zysk z działalności inwestycyjnej	59	-	248	1 490	1 797
Zysk brutto	1 129 587	6 169	1 661 712	562 221	3 359 689
Podatek dochodowy					-634 573
Zysk netto					2 725 116
Przypadający na akcjonariuszy Banku					2 714 714
Przypadający na udziały mniejszości					10 402
Aktywa alokowane	53 901 881	248 788	98 057 381	1 445 195	153 653 245
Aktywa niealokowane					13 971 783
Aktywa ogółem					167 625 028
Pasywa alokowane	63 281 223	6 862 826	69 615 463	-3 856 684	135 902 828
Pasywa niealokowane					31 722 200
Pasywa ogółem					167 625 028

Uzgodnienie dochodów działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych

	2015	2014
Dochody działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych ogółem	7 058 582	7 345 730
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych ujmowanych metodą praw własności	-52 091	-63 210
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	-160 996	-74 336
Refundacja kosztów administracyjnych	3 432	3 252
Dochody działalności operacyjnej	6 848 927	7 211 436

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa Banku Pekao S.A. koncentruje swoją działalność na rynku krajowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

10. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2015	2014
Z tytułu kredytów i pożyczek oraz pozostałych należności od klientów	4 410 834	4 997 044
Z tytułu lokat w innych bankach	103 034	144 405
Z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	77 626	97 559
Z tytułu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	699 863	838 554
Z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	150 934	137 056
Z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	14 078	10 672
Razem	5 456 369	6 225 290

Przychody odsetkowe za 2015 rok zawierają kwotę przychodów związaną z aktywami finansowymi, dla których rozpoznano utratę wartości, w wysokości 301 340 tys. złotych (w 2014 roku 322 458 tys. złotych).

Całkowita kwota przychodów odsetkowych za 2015 rok, obliczona według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy wyniosła 3 730 968 tys. złotych (w 2014 roku 4 096 079 tys. złotych).

Koszty z tytułu odsetek

	2015	2014
Z tytułu depozytów klientów	-1 097 030	-1 516 221
Z tytułu depozytów innych banków	-23 156	-24 730
Z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-59 001	-80 005
Z tytułu zaciągniętych kredytów	-19 940	-48 899
Z tytułu dłużnych papierów wartościowych	-90 672	-94 141
Razem	-1 289 799	-1 763 996

Kwota kosztów odsetkowych za 2015 rok, obliczona według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy wyniosła 1 094 924 tys. złotych (w 2014 roku 1 479 896 tys. złotych).

11. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2015	2014
Z tytułu obsługi rachunków bankowych, zleceń płatniczych oraz operacji gotówkowych	651 507	677 182
Z tytułu kart płatniczych	693 067	827 438
Z tytułu kredytów i pożyczek	432 269	433 942
Z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów inwestycyjnych	294 648	281 267
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	96 794	75 281
Z działalności powierniczej	69 519	63 867
Z tytułu obsługi funduszy emerytalnych i inwestycyjnych	50 246	53 025
Z tytułu gwarancji, akredytyw i podobnych operacji	51 050	49 940
Pozostałe	49 423	74 339
Razem	2 388 523	2 536 281

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2015	2014
Z tytułu kart płatniczych	-322 424	-423 821
Z tytułu przelewów i przekazów	-21 708	-20 798
Z tytułu operacji papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi	-13 840	-24 599
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	-4 275	-3 346
Z działalności powierniczej	-13 388	-12 754
Z tytułu zarządzania funduszami emerytalnymi	-868	-1 876
Z tytułu usług pośrednictwa	-3 404	-2 833
Pozostałe	-3 090	-2 519
Razem	-382 997	-492 546

12. Przychody z tytułu dywidend

	2015	2014
Od emitentów papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	530	-
Od emitentów papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	13 105	8 298
Razem	13 635	8 298

13. Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu

	2015	2014
Wynik z wymiany	367 908	363 435
Wynik z instrumentów pochodnych	64 206	72 376
Wynik z papierów wartościowych	-4 066	7 490
Razem	428 048	443 301

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w 2015 roku wyniosła 64 586 tys. złotych (odpowiednio w 2014 roku 76 199 tys. złotych).

14. Zyski (straty) na sprzedaży

Zrealizowane zyski

	2015	2014
Kredyty i inne należności finansowe	534	18 579
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – instrumenty dłużne	229 592	244 478
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – instrumenty kapitałowe	-	9 100
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	6	6
Razem	230 132	272 163

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zrealizowane straty

	2015	2014
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – instrumenty dłużne	-41	-78
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-490	-30
Razem	-531	-108

Zrealizowany zysk netto	229 601	272 055
--------------------------------	----------------	----------------

Zmiana wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesiona w 2015 roku bezpośrednio na kapitał własny wyniosła tys. 7 573 (zniżka), w 2014 roku 726 466 tys. złotych (zwyżka).

Zmiana wartości godziwej aktywów finansowych odniesiona w 2015 roku z kapitałów własnych na wynik finansowy wyniosła 229 551 tys. złotych (zysk), w 2014 roku 244 400 tys. złotych (zysk).

15. Ogólne koszty administracyjne

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze

	2015	2014
Wynagrodzenia	-1 609 253	-1 603 460
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	-291 849	-288 542
Koszty płatności w formie akcji	-7 417	-13 068
Razem	-1 908 519	-1 905 070

Pozostałe koszty administracyjne

	2015	2014
Koszty rzeczowe	-916 571	-998 148
Podatki i opłaty (*)	-74 850	-44 854
Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny (**)	-509 127	-137 742
Składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-17 525	-16 320
Razem	-1 518 073	-1 197 064

Razem ogólne koszty administracyjne	-3 426 592	-3 102 134
--	-------------------	-------------------

(*) w tym kwota 26 469 tys. zł stanowiąca koszt rezerwy z tytułu składki na rzecz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców.

(**) w tym kwota 234 081 tys. zł wniesiona przez Grupę do BFG z przeznaczeniem na wypłatę środków gwarantowanych deponentom Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie.

16. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych

	2015	2014
Rzeczowe aktywa trwałe	-180 457	-194 011
Nieruchomości inwestycyjne	-1 654	-2 940
Wartości niematerialne	-149 354	-129 728
Razem	-331 465	-326 679

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

17. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody operacyjne

	2015	2014
Czynsze i wynajem	22 096	23 727
Przychody uboczne	15 504	18 537
Opłaty związane z ubezpieczeniem kredytów	227	21 643
Odzyskane koszty windykacji	16 369	17 533
Zwroty, nadpłaty	9 152	23 617
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny (w tym odszkodowania z tytułu zniszczenia/utruty rzeczowych aktywów trwałych)	116 510	40 140
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i usług	5 778	7 277
Przychody operacyjne związane z działalnością leasingową	15 559	1 285
Refundacja kosztów administracyjnych	3 432	3 252
Przychody z tytułu umorzonych zobowiązań	4 624	690
Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	3 093	1 042
Zysk na sprzedaży środków leasingowych na rzecz osób trzecich oraz na sprzedaży pozostałych aktywów	764	630
Pozostałe	7 328	7 027
Razem	220 436	166 400

Pozostałe koszty operacyjne

	2015	2014
Koszty operacyjne związane z działalnością leasingową	-2 443	-9 833
Koszty z tytułu ubezpieczenia kredytów	-10 101	-26 138
Koszty z tytułu zwrotów i niedoborów	-4 021	-5 527
Koszty uboczne	-14 541	-17 617
Koszty ze sprzedaży produktów, towarów i usług	-2 358	-2 822
Koszty z tytułu reklamacji klientów	-2 311	-2 594
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	-9 167	-12 030
Koszty związane z dochodzeniem należności i roszczeń spornych	-2 130	-1 898
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	-644	-415
Strata na sprzedaży środków leasingowych na rzecz osób trzecich oraz na sprzedaży pozostałych aktywów	-604	-
Pozostałe	-11 120	-13 190
Razem	-59 440	-92 064

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	160 996	74 336
--	----------------	---------------

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

18. Utrata wartości

2015	STAN NA POCZĄTEK OKRESU	ZWIĘKSZENIA		ZMNIJSZENIA			STAN NA KONIEC OKRESU	WPLYW NA WYNIK OKRESU BIEŻĄCEGO(**)
		UTWORZENIE ODPISÓW	INNE (*)	SPISANIA AKTYWÓW Z BILANSU	ROZWIĄZANIE ODPISÓW	INNE (*)		
Utrata wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych								
Należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	19 360	684	1 541	-	-870	-941	19 774	186
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	5 582 478	1 156 227	100 138	-445 826	-646 377	-68 007	5 678 633	-509 850
Należności z tytułu leasingu finansowego	187 901	23 834	-	-139	-19 101	-28 791	163 704	-4 733
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	122	-	-	-	-	-	122	-
Zobowiązania pozabilansowe	102 386	71 614	1 182	-	-54 411	-	120 771	-17 203
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	5 892 247	1 252 359	102 861	-445 965	-720 759	-97 739	5 983 004	-531 600
Utrata wartości pozostałych aktywów								
Inwestycji w jednostki stowarzyszone	60	-	-	-	-	-	60	-
Wartości niematerialnych	10 961	-	-	-	-	-	10 961	-
Rzeczowych aktywów trwałych	6 667	610	1 569	-152	-	-243	8 451	-610
Nieruchomości inwestycyjnych	8 682	-	-	-	-	-	8 682	-
Pozostałych	76 532	9 167	626	-3 592	-3 093	-1 904	77 736	-6 074
Razem utrata wartości pozostałych aktywów	102 902	9 777	2 195	-3 744	-3 093	-2 147	105 890	-6 684
Razem	5 995 149	1 262 136	105 056	-449 709	-723 852	-99 886	6 088 894	-538 284

(*) W tym różnice kursowe oraz przeniesienia między pozycjami.

(**) Pozycja rachunku zysków i strat "Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe" zawiera odpis netto z tytułu utraty wartości w wysokości -531 600 tys. zł oraz przychody z odzyskanych należności nieściągalnych netto w wysokości 14 042 tys. zł co stanowi łączną kwotę -517 558 zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2014	STAN NA POCZĄTEK OKRESU	ZWIĘKSZENIA			ZMNIJSZENIA			STAN NA KONIEC OKRESU	WPLYW NA WYNIK OKRESU BIEŻĄCEGO(**)
		POŁĄCZENIE JEDNOSTEK GOSPODARCZYCH	UTWORZENIE ODPISÓW	INNE (*)	SPISANIA AKTYWÓW Z BILANSU	ROZWIĄZANIE ODPISÓW	INNE (*)		
Utrata wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych									
Należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	25 721	-	610	1 176	-	- 7 937	-210	19 360	7 327
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	5 028 177	229 996	1 159 782	41 212	-207 144	-586 612	-82 933	5 582 478	-573 170
Należności z tytułu leasingu finansowego	175 111	-	30 304	50	-4	-17 560	-	187 901	-12 744
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	123	-	-	-	-	-	-1	122	-
Zobowiązania pozabilansowe	113 932	-	67 469	709	-	-79 724	-	102 386	12 255
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	5 343 064	229 996	1 258 165	43 147	-207 148	-691 833	-83 144	5 892 247	-566 332
Utrata wartości pozostałych aktywów									
Inwestycji w jednostki stowarzyszone	60	-	-	-	-	-	-	60	-
Wartości niematerialnych	10 961	-	-	-	-	-	-	10 961	-
Rzeczowych aktywów trwałych	6 830	-	-	-	-163	-	-	6 667	-
Nieruchomości inwestycyjnych	3 080	-	-	6 152	-	-	-550	8 682	-
Pozostałych	65 544	-	12 030	-	-	-1 042	-	76 532	-10 988
Razem utrata wartości pozostałych aktywów	86 475	-	12 030	6 152	-163	-1 042	-550	102 902	-10 988
Razem	5 429 539	229 996	1 270 195	49 299	-207 311	-692 875	-83 694	5 995 149	-577 320

(*) W tym różnice kursowe oraz przeniesienia między pozycjami.

(**) Pozycja rachunku zysków i strat "Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe" zawiera odpis netto z tytułu utraty wartości w wysokości -566 332 tys. zł oraz przychody z odzyskanych należności nieściągalnych netto w wysokości 6 757 tys. zł co stanowi łączną kwotę -559 575 tys. zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

19. Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych

Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych

	2015	2014
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych		
Dom Inwestycyjny Xelion Sp.z o.o.	1 965	1 452
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	44 649	51 795
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	5 477	9 963
Razem udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	52 091	63 210
Zysk z likwidacji jednostek zależnych	55	-
Zysk ze sprzedaży udziałów w jednostkach stowarzyszonych	61 057	-
Razem zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	113 203	63 210

20. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych

	2015	2014
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	-	561
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych innych niż przeznaczonych do sprzedaży	12 373	1 236
Razem zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	12 373	1 797

21. Podatek dochodowy

Poniższe noty objaśniające prezentują rozbięcie składników obciążenia wyniku brutto Grupy.

Uzgodnienie pomiędzy podatkiem obliczonym jako iloczyn wyniku finansowego brutto i obowiązującej stawki podatkowej a rzeczywistym obciążeniem podatkowym wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

	2015	2014
Wynik finansowy brutto	2 831 118	3 359 689
Obciążenie podatkowe wg zastosowanej stawki podatkowej	537 912	638 341
Różnice trwałe:	-272	-3 768
Przychody nie podlegające opodatkowaniu	-28 950	-30 829
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	29 252	29 400
Wpływ stawek podatkowych stosowanych zgodnie z jurysdykcją innych państw	-	-
Wpływ rozliczonych strat podatkowych	-	-
Ulgi podatkowe nieuwjęte w rachunku zysków i strat	185	111
Pozostałe	-759	-2 450
Efektywne obciążenie zysku brutto podatkiem dochodowym	537 640	634 573

Zastosowana stawka podatkowa 19% jest obowiązującą w Polsce stawką podatku dochodowego od osób prawnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym

	2015	2014
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT		
Bieżący podatek dochodowy	-469 589	-735 376
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku wyników	-489 233	-739 302
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	22 393	7 433
Pozostałe podatki (np. podatek pobrany u źródła, podatek dochodowy oddziałów zagranicznych)	-2 749	-3 507
Odroczony podatek dochodowy	-68 051	100 803
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	-68 051	100 803
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	-537 640	-634 573
KAPITAŁY WŁASNE		
Odroczony podatek dochodowy	60 338	-115 110
Z tytułu dochodów i kosztów ujętych w innych składnikach całkowitego dochodu:		
przeszacowanie instrumentów finansowych traktowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych	17 735	-31 941
przeszacowanie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – papiery dłużne	84 422	-92 952
przeszacowanie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – z prawem do kapitału	-39 368	1 359
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	62 789	-123 534
Obciążenie podatkowe dotyczące pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	-2 451	8 424
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-2 451	8 424
RAZEM OBCIĄŻENIE	-477 302	-749 683

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2015 ROKU										
	STAN NA POZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOŠONE NA		ZMIANA Z TYTUŁU ZMIAN W ZAKRESIE KONSOLIDACJI ORAZ INNE			STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODROCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODROCZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	
REZERWA NA PODATEK ODROCZONY											
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	104 485	104 485	-	24 055	-	-	-	128 540	128 540	-	
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	258 875	113 075	145 800	-93 473	-62 789	59	118	102 790	19 661	83 129	
Amortyzacja przyśpieszona	125 491	125 491	-	-2 165	-	-	-	123 326	123 326	-	
Ulga inwestycyjna	6 459	6 459	-	-735	-	-	-	5 724	5 724	-	
Inne	90 351	90 351	-	-233	-	-	-	90 118	90 118	-	
Zobowiązanie brutto z tytułu podatku odroczonego	585 661	439 861	145 800	-72 551	-62 789	59	118	450 498	367 369	83 129	
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODROCZONEGO											
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	97 700	97 700	-	-74 334	-	-	-	23 366	23 366	-	
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	40 482	40 482	-	4 857	-	-	-	45 339	45 339	-	
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	298 354	298 354	-	-44 155	-	2 759	-	256 958	256 958	-	
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	156 639	156 639	-	17 458	-	-	-	174 097	174 097	-	
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	524 936	524 936	-	-31 608	-	-	-	493 328	493 328	-	
Rezerwy na koszty osobowe	105 139	86 205	18 934	9 942	-2 451	2 027	-	114 657	98 174	16 483	
Rezerwy na koszty rzeczowe	25 331	25 331	-	-5 814	-	-	-	19 517	19 517	-	
Strata z lat ubiegłych	-	-	-	-1 412	-	11 445	-	10 033	10 033	-	
Inne	212 406	212 406	-	-15 536	-	26 601	-	223 471	223 471	-	
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 460 987	1 442 053	18 934	-140 602	-2 451	42 832	-	1 360 766	1 344 283	16 483	
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	x	x	-68 051	60 338	42 773	-118	x	x	x	
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	877 419	1 004 285	-126 866	x	x	x	x	915 204	981 850	-66 646	
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	2 093	2 093	x	x	x	x	x	4 936	4 936	x	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2014 ROKU									
	STAN NA POCZĄTEK OKRESU			ZMIANY ODNOSZONE NA		ZMIANA Z TYTUŁU ZMIAN W ZAKRESIE KONSOLIDACJI ORAZ INNE		STAN NA KONIEC OKRESU		
	RAZEM PODATEK ODRO CZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	KAPITAŁY	RAZEM PODATEK ODRO CZONY	W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	W KAPITAŁACH
REZERWA NA PODATEK ODRO CZONY										
Przychody do otrzymania dotyczące papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Przychody do otrzymania dotyczące kredytów	79 723	79 723	-	24 279	-	483	-	104 485	104 485	-
Zwyżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	70 017	47 751	22 266	65 258	123 534	66	-	258 875	113 075	145 800
Amortyzacja przyśpieszona	129 630	129 630	-	-4 458	-	319	-	125 491	125 491	-
Ulga inwestycyjna	6 867	6 867	-	-408	-	-	-	6 459	6 459	-
Inne	72 837	72 837	-	10 368	-	7 146	-	90 351	90 351	-
Zobowiązanie brutto z tytułu podatku odroczonego	359 074	336 808	22 266	95 039	123 534	8 014	-	585 661	439 861	145 800
AKTYWO Z TYTUŁU PODATKU ODRO CZONEGO										
Koszty do poniesienia dotyczące papierów wartościowych	21 676	21 676	-	76 024	-	-	-	97 700	97 700	-
Koszty do poniesienia dotyczące depozytów i otrzymanych kredytów	40 449	40 449	-	-720	-	753	-	40 482	40 482	-
Zniżki wyceny dotyczące aktywów finansowych	195 156	195 156	-	103 198	-	-	-	298 354	298 354	-
Przychody otrzymane do rozliczenia w czasie od kredytów i rachunków bieżących	129 979	129 979	-	23 227	-	3 433	-	156 639	156 639	-
Koszty z tytułu odpisów na rezerwy kredytowe	533 732	533 732	-	-8 796	-	-	-	524 936	524 936	-
Rezerwy na koszty osobowe	92 651	82 141	10 510	3 650	8 424	414	-	105 139	86 205	18 934
Rezerwy na koszty rzeczowe	18 045	18 045	-	7 231	-	55	-	25 331	25 331	-
Strata z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne	219 443	219 443	-	-7 972	-	935	-	212 406	212 406	-
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	1 251 079	1 240 621	10 510	195 842	8 424	5 590	-	1 460 987	1 442 053	18 934
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	X	X	X	100 803	-115 110	-2 424	X	x	x	X
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	895 320	907 076	-11 756	X	X	X	X	877 419	1 004 285	-126 866
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	3 263	3 263	X	X	X	X	X	2 093	2 093	X

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ocenie Grupy aktywo z tytułu podatku odroczonego w kwocie 915 204 tys. złotych wykazane na 31 grudnia 2015 jest możliwe w całości do zrealizowania. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dotychczasowe wyniki spółek Grupy oraz zakładane wyniki w przyszłych okresach. W analizie tej przyjęto pięcioletni horyzont czasowy.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku nie wystąpiły różnice przejściowe związane z inwestycjami w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w związku ze spełnieniem warunków kontrolowania terminów odwracania się różnic przejściowych i występowaniem prawdopodobieństwa, że różnice te nie odwrócą się w dającej się przewidzieć przyszłości

Kwota ujemnych różnic przejściowych, nierozliczonych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz data wygaśnięcia poniższych różnic przejściowych przedstawione są w tabeli poniżej.

ROK WYGAŚNIĘCIA RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH	KWOTA RÓŻNIC NA 31.12.2015	KWOTA RÓŻNIC NA 31.12.2014
2015	-	602
2016	20 753	-
2017	13 193	49
2018	10 150	1 959
2019	8 801	-
2020	888	-
Bezterminowo	26 448	26 448
Razem	80 233	29 058

22. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	2015	2014
Zysk netto	2 292 459	2 714 714
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,73	10,34

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w Grupie nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

	2015	2014
Zysk netto	2 292 459	2 714 714
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034
Średnia ważona liczba akcji zwykłych do wyliczenia zysku rozwodnionego	262 470 034	262 470 034
Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	8,73	10,34

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

23. Dywidendy zaproponowane do wypłaty

Zarząd Banku Polska Kasa Opieki S.A. postanowił przedłożyć Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy propozycję wypłaty dywidendy za 2015 rok w wysokości 8,70 zł na 1 akcję. Łączna wartość proponowanej dywidendy do wypłaty wynosi 2 283 489 tys. złotych. Proponowana dywidenda nie została ujęta w sprawozdaniu finansowym jako zobowiązanie, a jej wypłata nie będzie miała żadnych skutków podatkowych dla Banku.

Ostateczna decyzja o podziale zysku i jego przeznaczeniu na wypłatę dywidendy zostanie podjęta przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

24. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

KASA I NALEŻNOŚCI OD BANKU CENTRALNEGO	31.12.2015	31.12.2014
Gotówka	2 951 414	3 399 335
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 930 181	5 826 907
Inne środki	12	12
Razem	7 881 607	9 226 254

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	31.12.2015	31.12.2014
Depozyty terminowe	914	971
Razem	914	971

Kasa i operacje z Bankiem Centralnym według walut

31.12.2015	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	6 900 383	914
EUR	513 012	-
USD	247 073	-
CHF	64 635	-
Pozostałe waluty	156 504	-
Razem	7 881 607	914

31.12.2014	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	7 719 529	971
EUR	834 006	-
USD	246 688	-
CHF	72 104	-
Pozostałe waluty	353 927	-
Razem	9 226 254	971

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 1,35% (0,9 stopy referencyjnej NBP). Na dzień 31 grudnia 2014 roku oprocentowanie wynosiło 1,8 % (0,9 stopy referencyjnej NBP).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

25. Należności od banków

Należności od banków według struktury produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
Rachunki bieżące	89 553	1 048 021
Lokaty międzybankowe	3 461 155	2 337 801
Kredyty i pożyczki	59 224	156 224
Zabezpieczenia pieniężne	1 675 589	1 675 036
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 757 063	1 930 808
Środki pieniężne w drodze	291 914	41 342
Razem brutto	7 334 498	7 189 232
Odpisy aktualizujące wartość należności	-19 774	-19 360
Razem netto	7 314 724	7 169 872

Należności od banków według struktury jakościowej

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od banków, w tym:		
należności brutto bez utraty wartości	7 314 771	7 170 272
należności brutto z utratą wartości	19 727	18 960
odpisy aktualizujące utworzone indywidualnie	-9 927	-9 160
odpisy aktualizujące utworzone grupowo (*)	-9 847	-10 200
Razem	7 314 724	7 169 872

(*) Pozycja obejmuje szacowaną utratę wartości, która nastąpiła, ale nie została jeszcze zaraportowana (IBNR).

Należności od banków według umownych terminów zapadalności

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od banków, w tym:		
do 1 miesiąca	6 919 511	6 185 886
od 1 do 3 miesięcy	11 481	194 601
od 3 miesięcy do 1 roku	21 852	408 533
od 1 do 5 lat	351 334	367 091
powyżej 5 lat	2	-
dla których termin zapadalności upłynął	30 318	33 121
Razem brutto	7 334 498	7 189 232
Odpisy aktualizujące wartość należności	-19 774	-19 360
Razem netto	7 314 724	7 169 872

Należności od banków według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	2 758 456	2 709 014
CHF	30 586	3 457
EUR	1 959 303	2 739 042
USD	2 214 880	1 553 787
Pozostałe waluty	351 499	164 572
Razem	7 314 724	7 169 872

Zmiany poziomu odpisów aktualizujących w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku prezentowane są w Nocie 18.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

26. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według emitenta i struktury produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	1 124 717	448 453
Kapitałowe papiery wartościowe	2 075	-
Aktywa finansowe razem	1 126 792	448 453
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	611 442	591 311
Zobowiązania finansowe razem	611 442	591 311

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	1 003 007	310 653
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	1 003 007	310 653
Papiery wartościowe emitowane przez banki	45 590	54 688
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	76 120	83 112
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	-	-
Aktywa finansowe razem	1 124 717	448 453
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	611 442	591 311
obligacje skarbowe	611 442	591 311
Zobowiązania finansowe razem	611 442	591 311

Kapitałowe papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2015	31.12.2014
Akcje	2 075	-
Razem	2 075	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według umownych terminów zapadalności

	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	39 222	26 201
od 1 do 3 miesięcy	23 294	13 214
od 3 miesięcy do 1 roku	358 297	65 729
od 1 do 5 lat	163 737	163 072
powyżej 5 lat	532 443	180 237
termin nieokreślony	7 724	-
Aktywa finansowe razem	1 124 717	448 453
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	-	-
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 miesięcy do 1 roku	170 729	362 582
od 1 do 5 lat	382 663	173 090
powyżej 5 lat	58 050	55 639
Zobowiązania finansowe razem	611 442	591 311

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według walut

	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA FINANSOWE		
PLN	1 110 529	403 194
EUR	10 072	41 876
USD	4 116	3 383
Aktywa finansowe razem	1 124 717	448 453
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
PLN	611 442	591 311
Zobowiązania finansowe razem	611 442	591 311

27. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę

W ramach swojej działalności Grupa wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Grupę stanowią kontrakty pozagieldowe (tzw. over-the-counter). Nieznaczną część instrumentów pochodnych stanowią kontrakty zawierane na regulowanych rynkach giełdowych (głównie kontrakty futures).

Pochodne transakcje walutowe wymiany stanowią zobowiązanie bądź prawo do zakupu lub sprzedaży waluty. Terminowe operacje wymiany walutowej (operacje typu forward) oparte są na określonym w momencie zawarcia kursie waluty na określoną datę w przyszłości. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje swap walutowy są kombinacją wymiany określonych walut na datę spot oraz transakcji odwrotnej na datę forward, przy czym odpowiednie kursy wymiany są ustalone z góry w momencie zawarcia kontraktu. Przy rozliczaniu tych transakcji następuje przepływ środków. Transakcje swap walutowy są zawierane głównie w procesie zarządzania płynnością walutową Grupy. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych wykorzystywane są krzywe zerokuponowe odpowiednie dla danego rynku.

Opcje walutowe z dostawą są kontraktami, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do nabycia (przy opcji call) bądź sprzedaży (przy opcji put) w określonym momencie w przyszłości, lub w określonym przedziale czasu, przewidzianej kontraktem sumy walut po określonym w momencie zawarcia opcji kursie.

W przypadku opcji rozliczanych netto, nabywca w ramach rozliczenia otrzymuje kwotę w wysokości iloczynu kwoty waluty i różnicy między bieżącym kursem rynkowym a kursem ustalonym przy zawarciu transakcji.

Opcje barierowe z jedną barierą to opcje, w których nabywane prawo jest prawem warunkowym zależnym od zdarzenia w określonym z góry przedziale czasowym polegającego na wzroście kursu powyżej ustalonego w dniu transakcji poziomu bariery (zdarzenie UP) lub zdarzenia spadku kursu poniżej bariery (zdarzenie DOWN). Dla bariery typu „wejście” (IN) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo warunkowe staje się prawem bezwarunkowym natomiast dla bariery typu „wyjścia” (OUT) po zajściu ustalonego zdarzenia prawo wygasa.

Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji plain vanilla at-the-money oraz spreadów dla opcji out-of-the money i in-the-money (volatility smile) na standardowe terminy.

Instrumenty pochodne dotyczące stóp procentowych pozwalają Grupie i jej klientom przenosić, modyfikować lub ograniczać ryzyko stóp procentowych.

Transakcje swap stóp procentowych (IRS) to kontrakty, w których kontrahenci wymieniają między sobą strumienie płatności odsetkowych, naliczane od określonej w kontrakcie nominalnej kwoty waluty instrumentu bazowego. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie odpowiednich stawek transakcji IRS. Do dyskontowania ustalonych w warunkach transakcji jak również implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są odpowiednie krzywe zerokuponowe.

Forward Rate Agreement (FRA) to transakcje, w których strony zobowiązują się do zapłaty odsetek od ustalonej kwoty nominalnej, za określony okres rozpoczynający się w przyszłości i naliczonych według ustalonej w dniu zawarcia kontraktu stopy procentowej. Strony rozliczają się w dacie waluty zdyskontowaną stopą referencyjną różnicą odsetkową pomiędzy stawką FRA (stopą terminową w dniu zawarcia transakcji), a stopą referencyjną. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Swapy procentowo-walutowe (Cross currency IRS) to transakcje, w których strony wymieniają kapitał i strumienie odsetkowe w różnych walutach w określonym przedziale czasu. Transakcje tego typu wyceniane są za pomocą modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych. W wycenie transakcji Basis Swap (swapy procentowo-walutowe o zmiennych kuponach) uwzględniane są również rynkowe kwotowania spreadu bazowego (tzw. Basis Swap spread).

Transakcje terminowe na papierach wartościowych to transakcje, w których strony zobowiązują się do zakupu lub sprzedaży papieru wartościowego w określonym terminie w przyszłości za określoną w dniu zawarcia transakcji płatność. Transakcje tego typu wyceniane są poprzez wycenę papieru wartościowego (mark-to-market lub mark-to-model) oraz wycenę przyszłej płatności za papier (metodą dyskontowania przepływu pieniężnego według stopy rynku pieniężnego).

Opcje na stopę procentową (cap/floor) to kontrakty, w ramach których jedna ze stron, nabywca opcji, nabywa za cenę tzw. premii od drugiej ze stron, wystawcy opcji, prawo, lecz nie obowiązek do pożyczania (cap) bądź ulokowania (floor) na określone okresy (każdy z osobna) określonej kwoty po ustalonej w momencie zawarcia transakcji stawce oprocentowania. Rozliczenie kontraktu następuje netto (bez lokowania środków) w ustalonych terminach. Transakcje tego typu wyceniane są w oparciu o model Normalny. Model jest parametryzowany na podstawie kwotowań rynkowych opcji at-the-money na standardowo kwotowane terminy.

Transakcje futures na stopę procentową dotyczą wystandaryzowanych kontraktów terminowych nabywanych na rynkach giełdowych. Kontrakty futures wyceniane są w oparciu o kwotowania dostępne bezpośrednio z giełd.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty

W Grupie występują instrumenty pochodne będące składnikami złożonych instrumentów finansowych, tj. takich które zawierają zarówno instrument pochodny, jak i umowę zasadniczą, co sprawia, iż część przepływów pieniężnych połączonego instrumentu zmienia się w sposób zbliżony do przepływów wynikających z niezależnego instrumentu pochodnego. Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty powodują, że część lub całość przepływów środków pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej, jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę papieru wartościowego, kurs wymiany waluty obcej, indeks cen lub stóp procentowych.

Instrumentami pochodnymi wbudowanymi w bilansowe instrumenty finansowe są między innymi opcje wcześniejszego wykupu w niektórych obligacjach korporacyjnych lub komunalnych lub też emisjach własnych. W tym przypadku wbudowane instrumenty pochodne są ściśle powiązane z kontraktem głównym, zatem wbudowany instrument pochodny nie wymaga wydzielenia, odrębnego ujęcia i wyceny.

Grupa posiada w swojej ofercie depozyty oraz certyfikaty depozytowe, których składnikiem jest wbudowany instrument pochodny. Ponieważ charakter tego instrumentu nie jest ściśle powiązany z charakterem umowy depozytowej instrument wbudowany został wydzielony i zaklasyfikowany do portfela przeznaczonego do obrotu. Wycena tego instrumentu odnoszona jest do rachunku zysków i strat. Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki.

Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym.

Opcje walutowe wbudowane w umowy depozytowe wyceniane są opisaną powyżej metodą wyceny dla opcji walutowych. Pozostałe opcje proste oraz opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka. Parametry modelu ustalane są w pierwszej kolejności na podstawie kwotowań opcji oraz kontraktów terminowych a przy ich braku na podstawie miar statystycznych dynamiki instrumentu bazowego.

Grupa przeanalizowała portfel umów kredytowych i zwykłych pod kątem konieczności wydzielenia wbudowanych instrumentów pochodnych i stwierdziła, że nie wymagają one wydzielenia i odrębnego ujęcia instrumentów wbudowanych.

Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

W momencie początkowego ujęcia pochodne instrumenty finansowe zwykle nie posiadają żadnej bądź posiadają znikomą wartość rynkową. Wynika to z tego, że instrumenty pochodne nie wymagają żadnej inwestycji początkowej netto, bądź wymagają tylko niewielkiej początkowej inwestycji netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych.

Instrumenty pochodne uzyskują dodatnią lub ujemną wartość wraz ze zmianami określonej stopy procentowej, ceny papieru wartościowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu ceny, klasyfikacji kredytowej lub indeksu kredytowego czy też innego parametru rynkowego. W wyniku tych zmian posiadane instrumenty pochodne stają się bardziej lub mniej korzystne od instrumentów o takim samym rezydualnym okresie zapadalności dostępnych w danym momencie na rynku.

Ryzyko kredytowe związane z kontraktami pochodnymi stanowi potencjalny koszt zawarcia nowego kontraktu na warunkach pierwotnych w przypadku, gdy druga strona uczestnicząca w pierwotnym kontrakcie nie spełni swojego obowiązku. Aby ocenić wielkość potencjalnego kosztu zastąpienia Grupa wykorzystuje takie same metody jak do oceny ponoszonego ryzyka rynkowego. Aby kontrolować poziom podejmowanego ryzyka kredytowego, Grupa dokonuje oceny pozostałych uczestników kontraktów wykorzystując takie same metody, jak przy decyzjach kredytowych.

Poniższe tabele prezentują nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości godziwe instrumentów. Nominalne kwoty pewnych typów instrumentów finansowych stanowią podstawę do porównań z instrumentami ujmowanymi w bilansie, lecz niekoniecznie wskazują, jakie będą kwoty przyszłych przepływów środków pieniężnych lub jaka jest bieżąca wartość godziwa tych instrumentów, w związku z czym nie określają stopnia narażenia Grupy na ryzyko kredytowe lub cenowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2015	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	2 866 458	2 857 159
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	960	906
opcje	10 129	10 046
pozostałe	3 515	3 278
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	28 626	99 948
forwardy walutowe	80 894	76 309
swapy walutowe (Fx-Swap)	134 707	70 979
opcje walutowe i na złoto	44 658	41 557
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	8 366	8 366
pozostałe	28	7 725
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	12 120	12 182
pozostałe	15 986	15 873
Razem	3 206 447	3 204 328

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2014	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	3 772 307	3 768 010
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	4 558	6 956
opcje	13 263	13 076
pozostałe	110	84
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	37 844	70 612
forwardy walutowe	149 724	82 594
swapy walutowe (Fx-Swap)	143 469	146 153
opcje walutowe i na złoto	46 657	52 016
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	5 387	5 390
pozostałe	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	41	41
pozostałe	274 615	272 774
Razem	4 447 975	4 417 706

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2015	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	5 430 113	7 313 716	11 740 420	71 051 076	16 922 760	112 458 085
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	2 710 000	1 715 000	2 600 000	-	-	7 025 000
opcje	-	-	449 753	4 067 896	-	4 517 649
pozostałe	2 151 319	-	-	-	-	2 151 319
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	-	190 050	1 767 090	738 117	2 695 257
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	-	191 768	1 824 407	738 117	2 754 292
forwardy walutowe - waluta zakupiona	5 449 992	1 556 316	2 378 828	1 490 042	-	10 875 178
forwardy walutowe - waluta sprzedana	5 466 131	1 564 270	2 392 129	1 489 816	-	10 912 346
swapy walutowe (Fx-Swap) - waluta zakupiona	9 712 492	4 346 841	3 556 983	44 767	-	17 661 083
swapy walutowe (Fx-Swap) - waluta sprzedana	9 724 187	4 295 106	3 510 929	43 527	-	17 573 749
opcje kupione	449 287	437 335	2 339 376	1 921 686	-	5 147 684
opcje sprzedane	448 167	437 504	2 335 255	1 921 686	-	5 142 612
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	83 326	81 857	-	-	-	165 183
pozostałe	-	941	684	-	21 000	22 625
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	55 650	38 465	180 543	23 048	-	297 706
pozostałe	647	3 652	143 299	20 985	-	168 583
Razem	41 681 311	21 791 003	32 010 017	85 666 026	18 419 994	199 568 351

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne handlowych instrumentów pochodnych

31.12.2014	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Transakcje stopy procentowej						
swapy stopy procentowej (IRS)	1 147 611	6 245 573	13 828 726	73 737 584	22 134 988	117 094 482
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	1 000 000	3 250 000	14 850 000	-	-	19 100 000
opcje	-	-	60 849	3 831 712	175 094	4 067 655
pozostałe	280 688	-	-	-	-	280 688
Transakcje walutowe i na złoto						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta zakupiona	-	-	-	1 147 838	663 859	1 811 697
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) - waluta sprzedana	-	-	-	1 166 047	663 859	1 829 906
forwardy walutowe - waluta zakupiona	4 813 416	4 020 619	2 985 569	1 027 281	-	12 846 885
forwardy walutowe - waluta sprzedana	4 811 056	3 966 133	2 986 073	1 046 140	-	12 809 402
swapy walutowe (Fx-Swap) - waluta zakupiona	12 471 749	5 122 372	881 967	-	-	18 476 088
swapy walutowe (Fx-Swap) - waluta sprzedana	12 456 157	5 131 739	877 453	-	-	18 465 349
opcje kupione	279 014	329 465	248 512	1 848 245	-	2 705 236
opcje sprzedane	273 929	332 571	248 814	1 848 245	-	2 703 559
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych						
opcje	-	-	200 058	165 183	-	365 241
pozostałe	-	-	-	-	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych						
opcje	-	-	-	15 313	-	15 313
pozostałe	435 895	-	-	869 387	-	1 305 282
Razem	37 969 515	28 398 472	37 168 021	86 702 975	23 637 800	213 876 783

28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty na nieruchomości	49 206 023	40 799 856
Kredyty w rachunku bieżącym	11 230 205	10 892 636
Kredyty operacyjne	15 070 467	15 253 042
Kredyty na inwestycje	17 071 901	20 177 440
Kredyty gotówkowe	9 087 671	7 804 086
Należności z tytułu kart płatniczych	873 287	805 590
Skupione wierzytelności	2 636 097	3 135 495
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 855 173	2 297 484
Dłużne papiery wartościowe	12 376 949	10 442 561
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 755 472	5 789 064
Środki pieniężne w drodze	70 587	57 172
Razem brutto	124 233 832	117 454 426
Odpisy aktualizujące wartość należności	-5 678 633	-5 582 478
Razem netto	118 555 199	111 871 948

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od przedsiębiorstw	58 541 698	56 324 459
Należności od ludności	54 155 797	49 309 571
Należności od jednostek budżetowych	11 536 337	11 820 396
Razem brutto	124 233 832	117 454 426
Odpisy aktualizujące wartość należności	-5 678 633	-5 582 478
Razem netto	118 555 199	111 871 948

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury jakościowej

	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:		
należności brutto bez utraty wartości	116 339 786	109 456 509
należności brutto z utratą wartości	7 894 046	7 997 917
odpisy aktualizujące utworzone indywidualnie	-3 248 513	-2 965 669
odpisy aktualizujące utworzone grupowo (*)	-2 430 120	-2 616 809
Razem	118 555 199	111 871 948

(*) Pozycja obejmuje szacowaną utratę wartości, która nastąpiła, ale nie została jeszcze zaraportowana (IBNR).

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	31.12.2015	31.12.2014
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:		
do 1 miesiąca	17 494 117	18 925 405
od 1 do 3 miesięcy	4 172 392	3 199 478
od 3 miesięcy do 1 roku	12 542 056	10 576 253
od 1 do 5 lat	37 537 504	36 359 689
powyżej 5 lat	46 398 538	42 303 745
dla których termin zapadalności upłynął	6 089 225	6 089 856
Razem brutto	124 233 832	117 454 426
Odpisy aktualizujące wartość należności	-5 678 633	-5 582 478
Razem netto	118 555 199	111 871 948

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	98 406 507	92 504 616
CHF	4 975 796	4 934 512
EUR	11 871 781	11 122 123
USD	3 198 687	3 187 087
Pozostałe waluty	102 428	123 610
Razem	118 555 199	111 871 948

Zmiany poziomu odpisów aktualizujących w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku prezentowane są w Nocie 18.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

29. Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Pekao Leasing Sp. z o.o.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych wynosiła

31.12.2015	INWESTYCJA LEASINGOWA BRUTTO	WARTOŚĆ BIEŻĄCA MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH
Do 1 roku	1 464 287	1 355 346
Od 1 roku do 5 lat	2 156 562	2 037 787
Powyżej 5 lat	284 717	274 550
Razem	3 905 566	3 667 683
Niezrealizowane przychody finansowe	-237 883	
Inwestycja leasingowa netto	3 667 683	
Niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	3 667 683	
Wartość rezerw	-163 704	
Wartość bilansowa	3 503 979	

31.12.2014	INWESTYCJA LEASINGOWA BRUTTO	WARTOŚĆ BIEŻĄCA MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH
Do 1 roku	1 400 757	1 270 838
Od 1 roku do 5 lat	1 938 819	1 789 065
Powyżej 5 lat	276 817	240 046
Razem	3 616 393	3 299 949
Niezrealizowane przychody finansowe	-316 444	
Inwestycja leasingowa netto	3 299 949	
Niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	3 299 949	
Wartość rezerw	-187 901	
Wartość bilansowa	3 112 048	

Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Ponadto, gdy Grupa Kapitałowa jest leasingobiorcą, jeśli leasing finansowy odbywa się między spółkami Grupy, wzajemne transakcje z tytułu leasingu finansowego podlegają eliminacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu leasingu finansowego od banków według struktury jakościowej

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od banków, w tym:		
należności brutto bez utraty wartości	4 334	6 062
należności brutto z utratą wartości	-	-
odpisy aktualizujące utworzone indywidualnie	-	-41
odpisy aktualizujące utworzone grupowo (*)	-11	-1
Razem	4 323	6 020

(*) Pozycja obejmuje szacowaną utratę wartości, która nastąpiła, ale nie została jeszcze zaraportowana (IBNR).

Należności z tytułu leasingu finansowego od klientów według struktury jakościowej

	31.12.2015	31.12.2014
Należności od klientów, w tym:		
należności brutto bez utraty wartości	3 435 904	3 054 742
należności brutto z utratą wartości	227 445	239 145
odpisy aktualizujące utworzone indywidualnie	-31 556	-40 506
odpisy aktualizujące utworzone grupowo (*)	-132 137	-147 353
Razem	3 499 656	3 106 028

(*) Pozycja obejmuje szacowaną utratę wartości, która nastąpiła, ale nie została jeszcze zaraportowana (IBNR).

Należności z tytułu leasingu finansowego według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	2 227 320	2 007 147
CHF	2 390	3 483
EUR	1 270 687	1 096 026
USD	3 582	5 392
Razem	3 503 979	3 112 048

Zmiany poziomu odpisów aktualizujących w roku 2015 i 2014 prezentowane są w Nocie 18.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

30. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa na dzień 31 grudnia 2015 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*) oraz przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku Grupa kontynuowała następujące powiązania zabezpieczające:

- rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*) dla stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnego do sprzedaży zabezpieczonych instrumentami typu interest rate swap (IRS) – opis w punkcie 1 tabeli ze szczegółami relacji zabezpieczających,
- rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*) z tytułu kredytów i depozytów o zmiennym oprocentowaniu, zabezpieczonych instrumentami typu cross-currency interest rate swap (CIRS) – opis w punkcie 2 tabeli ze szczegółami relacji zabezpieczających,
- zabezpieczenie przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*) z tytułu aktywów finansowych o zmiennym oprocentowaniu instrumentami typu interest rate swap (IRS) – opis w punkcie 3 tabeli ze szczegółami relacji zabezpieczających,
- rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*) dla portfela zmienno kuponowych kredytów w EUR i USD zabezpieczonych instrumentami typu FX Swap – opis w punkcie 4 tabeli ze szczegółami relacji zabezpieczających.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku Grupa desygnowała do rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*) stałokuponowe dłużne papiery wartościowe zaklasyfikowane do portfela kredytów i pożyczek, zabezpieczone instrumentami typu interest rate swap (IRS) – opis w punkcie 5 tabeli ze szczegółami relacji zabezpieczających.

Wartości godziwe instrumentów pochodnych zabezpieczających

31.12.2015	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (<i>fair value hedge</i>)		
swapy stopy procentowej (IRS)	5 737	269 817
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (<i>cash flow hedge</i>)		
swapy stopy procentowej (IRS)	355 731	-
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	56 840	1 431 956
swapy walutowe (Fx-Swap)	3 332	986
Razem	421 640	1 702 759

31.12.2014	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (<i>fair value hedge</i>)		
swapy stopy procentowej (IRS)	-	298 881
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (<i>cash flow hedge</i>)		
swapy stopy procentowej (IRS)	425 946	-
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	29 120	1 097 779
swapy walutowe (Fx-Swap)	15 756	87 768
Razem	470 822	1 484 428

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zabezpieczających

31.12.2015	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (<i>fair value hedge</i>)						
swapy stopy procentowej (IRS)	-	-	-	1 511 172	1 451 033	2 962 205
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-	-	-	-	-
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (<i>cash flow hedge</i>)						
swapy stopy procentowej (IRS)	-	-	215 000	3 775 000	-	3 990 000
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-	2 708 866	10 972 969	4 507 339	18 189 174
swapy walutowe (Fx-Swap)	992 573	777 310	212 988	-	-	1 982 871
Razem	992 573	777 310	3 136 854	16 259 141	5 958 372	27 124 250

31.12.2014	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (<i>fair value hedge</i>)						
swapy stopy procentowej (IRS)	-	-	-	1 027 033	1 214 295	2 241 328
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-	-	-	-	-
Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (<i>cash flow hedge</i>)						
swapy stopy procentowej (IRS)	50 000	80 000	100 000	1 990 000	2 000 000	4 220 000
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	-	-	1 441 928	12 497 315	4 758 167	18 697 410
swapy walutowe (Fx-Swap)	5 909 479	5 039 957	1 617 926	-	-	12 567 362
Razem	5 959 479	5 119 957	3 159 854	15 514 348	7 972 462	37 726 100

Kwoty rozpoznane w rachunku zysków i strat i na kapitale z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

	2015	2014
Kapitał z aktualizacji wyceny (odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie - brutto)	45 280	138 621
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających	208 571	179 276
Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających zaprezentowana w rachunku zysków i strat	795	527

Zmiany stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

	2015	2014
Stan na początek okresu	138 621	-29 488
Odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie	-93 277	168 057
Kwota odroczonej zmiany wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie usunięta z kapitału z aktualizacji wyceny i wykazana w zysku lub stracie netto	-64	52
Stan na koniec okresu	45 280	138 621

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kwoty rozpoznane w rachunku zysków i strat z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (*fair value hedge*)

RODZAJ WYNIKU	2015	2014
Wynik z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego	40 167	-146 149
Wynik z tytułu zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej związanej z zabezpieczanym ryzykiem	-34 620	128 902
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	5 547	-17 247
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających	-57 637	-42 220

Szczegółowy opis powiązań zabezpieczających stosowanych przez Grupę w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku

OPIS RELACJI ZABEZPIECZAJĄCEJ	POZYCJA ZABEZPIECZANA	INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE	SPOSÓB UJĘCIA W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM	OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
1. Zabezpieczenie wartości godziwej (<i>fair value hedge</i>) stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych				
Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej wynikającej ze zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającej ze zmienności rynkowych swapowych stóp procentowych poprzez transakcje IRS.	Pozycję zabezpieczaną stanowią stałokuponowe dłużne papiery wartościowe zaklasyfikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży (AFS), denominowane w PLN, EUR i USD.	Pozycje zabezpieczającą stanowią transakcje pochodne IRS w walutach PLN, EUR i USD (krótka pozycja w stałej stopie procentowej), w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej (wynikająca ze spreadu pomiędzy krzywą swapową a krzywą obligacji) księgowana jest zgodnie z ogólnymi zasadami dla instrumentów AFS (tj. w kapitale z aktualizacji wyceny). Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 10 maja 2027 roku
2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych (<i>cash flow hedge</i>) kredytów i depozytów zmiennoprocentowych				
Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej oraz ryzyko walutowe wynikające ze zmienności przepływów pieniężnych na aktywach i zobowiązaniach o zmiennym oprocentowaniu poprzez transakcje CIRS (basis swap).	Pozycja zabezpieczana składa się z dwóch odrębnych komponentów, które stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów oraz portfela zobowiązań o zmiennej stopie procentowej.	Pozycję zabezpieczającą stanowi portfel transakcji CIRS (basis swap), w których Grupa płaci zmiennoprocentowe przepływy walutowe, a otrzymuje zmiennoprocentowe przepływy złotowe/walutowe. Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz składnik zabezpieczający portfel zobowiązań.	Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji CIRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.	Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 15 maja 2029 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

OPIS RELACJI ZABEZPIELAJĄCEJ	POZYCJA ZABEZPIECZANA	INSTRUMENTY ZABEZPIELAJĄCE	SPOSÓB UJĘCIA W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM	OKRES W KTÓRYM OCZEKUJE SIĘ WYSTĄPIENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
3. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych (cash flow hedge) kredytów zmiennoprocentowych				
Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej wynikającej ze zmienności przepływów pieniężnych na aktywach o zmiennym oprocentowaniu poprzez transakcje IRS.	Pozycję zabezpieczaną stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów o zmiennej stopie procentowej.	Pozycję zabezpieczającą stanowi portfel transakcji IRS (krótka pozycja w zmiennej stopie – Grupa otrzymuje stałe przepływy, a płaci zmienne).	Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji IRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.	Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 29 kwietnia 2020 roku.
4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych (cash flow hedge) zmiennoprocentowych aktywów walutowych zabezpieczonych transakcjami fx-swap z tytułu ryzyka walutowego i stopy procentowej				
Grupa zabezpiecza zmienność przepływów pieniężnych stanowiących zmiennoprocentowe aktywa finansowe (udzielone kredyty w EUR i USD) poprzez transakcje fx-swap. Zabezpieczane jest ryzyko walutowe i stopy procentowej.	Pozycję zabezpieczaną stanowią udzielone kredyty o zmiennym oprocentowaniu denominowane w EUR i USD.	Pozycję zabezpieczającą stanowi portfel transakcji fx-swap.	Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Rozliczona część punktów swap na instrumencie zabezpieczającym przenoszona jest z kapitału z aktualizacji wyceny i ujmowana w przychodach odsetkowych. Rewaluacja walutowa dotycząca pierwszej wymiany kapitału na instrumencie zabezpieczającym przenoszona jest z kapitału z aktualizacji wyceny i ujmowana w wyniku z pozycji wymiany.	Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 4 marca 2016 roku.
5. Zabezpieczenie wartości godziwej (fair value hedge) stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych				
Grupa zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej wynikającej ze zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającej ze zmienności rynkowych swapowych stóp procentowych poprzez transakcje IRS.	Pozycję zabezpieczaną stanowią stałokuponowe dłużne papiery wartościowe zaklasyfikowane do kategorii kredytów i pożyczek, denominowane w PLN.	Pozycję zabezpieczającą stanowią transakcje pochodne IRS w walutach PLN (krótka pozycja w stałej stopie procentowej), w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.	Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zmiana wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jest prezentowana w wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.	Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 6 października 2022 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

	31.12.2015	31.12.2014
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	17 517 884	23 039 453
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	295 415	71 755
Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności (HTM)	3 368 424	1 601 568
Razem	21 181 723	24 712 776

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	31.12.2015	31.12.2014
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	15 954 349	15 940 434
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	15 954 349	15 940 434
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	628 454	6 147 781
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	251 367	248 985
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	683 714	702 253
Razem	17 517 884	23 039 453
w tym utrata wartości aktywów	-	-

Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	31.12.2015	31.12.2014
Akcje	295 415	71 755
Razem	295 415	71 755
w tym utrata wartości aktywów	-122	-122

Kwota kapitałowych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2015 roku zawiera wartość godziwą akcji Visa Europe.

W grudniu 2015 roku Bank otrzymał informacje dotyczące proponowanej alokacji rozliczenia transakcji przejęcia Visa Europe Limited (Visa Europe) przez Visa Inc., zgodnie z którymi łączny proponowany udział Banku w rozliczeniu transakcji ma wynieść 54 891 445 EUR, w tym:

- 40 866 611 EUR w gotówce, oraz
- 14 024 834 EUR w akcjach Visa Inc.,

z zastrzeżeniem, że powyższe kwoty mogą ulec zmianie w związku z kosztami transakcji lub ewentualnymi zastrzeżeniami członków Visa Europe Limited dotyczącymi ich udziału w rozliczeniu transakcji.

Przeprowadzenie transakcji uzależnione jest od otrzymania stosownych zgód regulacyjnych, a jej sfinalizowanie planowane jest w drugim kwartale 2016 roku.

W związku z transakcją Bank dokonał przeszacowania posiadanej akcji Visa Europe do wartości godziwej. Jako wartość godziwą akcji przyjęto zaalokowaną do Banku gotówkową część rozliczenia transakcji, tj. 40 866 611 EUR (174 153 063 złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku). Wycena została ujęta w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Bank nie uwzględnił w wycenie części akcyjnej, gdyż nie był w stanie wiarygodnie wycenić jej wartości. Warunki transakcji przewidują, iż w momencie rozliczenia transakcji Bank otrzyma uprzywilejowane akcje Visa Inc., które następnie zostaną skonwertowane na akcje zwykłe. Konwersja akcji uprzywilejowanych na akcje zwykłe będzie przeprowadzona w okresie od czwartego do dwunastego roku po zamknięciu transakcji. Do tego okresu jakkolwiek transfer akcji przez Bank podlega ograniczeniom.

Ponadto transakcja pomiędzy Visa Inc. i Visa Europe przewiduje odroczoną płatność typu "earn-out" płatną w gotówce po 16-u kwartałach od rozliczenia transakcji, ale jej wartość nie jest jeszcze możliwa do określenia. Warunkiem do udziału w opcji earn-out jest uczestnictwo w Visa przez kolejne 4 lata od daty finalizacji transakcji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności (HTM)

	31.12.2015	31.12.2014
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	2 497 324	750 123
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	2 497 324	750 123
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	871 100	851 445
Razem	3 368 424	1 601 568
w tym utrata wartości aktywów	-	-

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według umownych terminów zapadalności

	31.12.2015	31.12.2014
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	1 499 554	6 999 226
od 1 do 3 miesięcy	443 644	-
od 3 miesięcy do 1 roku	2 696 342	590 517
od 1 do 5 lat	10 646 471	13 506 159
powyżej 5 lat	5 600 297	3 545 119
Razem	20 886 308	24 641 021

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	17 835 368	20 673 366
EUR	2 635 034	2 027 262
USD	415 906	1 940 393
Razem	20 886 308	24 641 021

Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych

	2015	2014
PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY (AFS)		
Stan na początek okresu	23 111 208	33 033 967
Zwiększenia (zakup)	217 273 604	351 556 577
Zmniejszenia (sprzedaż i wykup)	-222 978 862	-362 969 923
Zmiany wartości godziwej	-257 139	609 034
Różnice kursowe	179 036	301 923
Odsetki naliczone	618 156	661 684
Inne zmiany	-132 704	-82 054
Stan na koniec okresu	17 813 299	23 111 208
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI (HTM)		
Stan na początek okresu	1 601 568	1 961 770
Zwiększenia (zakup)	47 236 297	44 003 016
Zmniejszenia (sprzedaż i wykup)	-45 530 013	-44 409 321
Odsetki naliczone	21 238	29 188
Inne zmiany	39 334	16 915
Stan na koniec okresu	3 368 424	1 601 568
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe netto	21 181 723	24 712 776

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

32. Reklasyfikacja papierów wartościowych

MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” oraz MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”, umożliwia pod pewnymi warunkami przekwalifikowanie instrumentów finansowych do innych kategorii.

W 2015 i 2014 roku Grupa nie dokonała przekwalifikowania instrumentów finansowych do innych kategorii.

Natomiast 1 października 2008 roku Grupa skorzystała z możliwości reklasyfikacji, ze względu na wyjątkową sytuację związaną z występującym w tym okresie kryzysem na rynkach finansowych.

Wartości bilansowe i wartości godziwe wszystkich składników aktywów finansowych, które zostały reklasyfikowane

	KWOTA REKLASYFIKACJI	31.12.2015		31.12.2014	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA
Aktywa finansowe przeniesione z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży do kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 331 580	68 974	65 191	73 987	69 820
Aktywa finansowe przeniesione z portfela przeznaczonego do obrotu do portfela utrzymywanego do terminu zapadalności	602 507	666 725	673 607	672 495	686 090
Razem	1 934 087	735 699	738 798	746 482	755 910

W przypadku gdyby Grupa nie dokonała reklasyfikacji, wynik oraz kapitał z aktualizacji wyceny zmieniłyby się następująco

31.12.2015	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH W WARTOŚCI GODZIWEJ	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY
Aktywa finansowe przeniesione z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży do kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-	127
Aktywa finansowe przeniesione z portfela przeznaczonego do obrotu do portfela utrzymywanego do terminu zapadalności	-6 713	-
Razem	-6 713	127

31.12.2014	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH W WARTOŚCI GODZIWEJ	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY
Aktywa finansowe przeniesione z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży do kredytów i pożyczek udzielonych klientom	-	154
Aktywa finansowe przeniesione z portfela przeznaczonego do obrotu do portfela utrzymywanego do terminu zapadalności	-5 641	-
Razem	-5 641	154

Wynik odsetkowy reklasyfikowanych składników aktywów finansowych

	2015	2014
Aktywa finansowe przeniesione z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży do kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 998	2 511
Aktywa finansowe przeniesione z portfela przeznaczonego do obrotu do portfela utrzymywanego do terminu zapadalności	12 770	15 922
Razem	14 768	18 433

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

33. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”, Grupa wyodrębniła w pozycji „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży” aktywa trwałe spełniające odpowiednie wymogi MSSF 5 dotyczące klasyfikacji do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży zakwalifikowano zidentyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży:

- nieruchomości, oraz
- pozostałe aktywa rzeczowe będące własnością Grupy.

Poniżej przedstawiono aktywa przeznaczone do sprzedaży i zobowiązania związane z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży

	31.12.2015	31.12.2014
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY		
Rzeczowe aktywa trwałe	22 787	14 587
Inne aktywa	22 515	22 515
Razem aktywa	45 302	37 102

W 2015 roku Bank dokonał sprzedaży 3 125 akcji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. Udziały, które Bank zachował po sprzedaży, zostały wycenione do wartości godziwej na dzień zaniechania stosowania metody praw własności i stanowią składnik aktywów finansowych.

Rozliczenie sprzedaży udziałów w Krajowej Izbie Rozliczeniowej S.A. ujęte w rachunku wyników Grupy

	2015
Przychody ze sprzedaży	75 000
Wartość godziwa zatrzymanych udziałów	15 000
Wartość bilansowa inwestycji w dniu zaniechania stosowania metody praw własności	-28 943
Wynik brutto na sprzedaży	61 057
Podatek dochodowy	-16 744
Wynik netto na sprzedaży	44 313

Zmiany stanu aktywów przeznaczonych do sprzedaży oraz zobowiązań związanych z aktywami przeznaczonymi do sprzedaży przedstawia tabela poniżej

AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	2015	2014
Stan na początek okresu	37 102	45 864
Zwiększenia, w tym:	51 929	5 247
przeniesienie z własnego majątku rzeczowego	27 008	-
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	-	5 150
przeniesienie z inwestycji w jednostki stowarzyszone	24 119	-
inne zmiany	802	97
Zmniejszenia, w tym:	-43 729	-14 009
przeniesienie z własnego majątku rzeczowego	-13 460	-
przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych	-	-13 277
sprzedaż udziałów w jednostce stowarzyszonej	-24 119	-
zbycie aktywów	-5 879	-732
inne zmiany	-271	-
Stan na koniec okresu	45 302	37 102

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozliczenie sprzedaży innych aktywów przedstawia się następująco:

	2015	2014
Przychody ze sprzedaży	5 150	1 293
Wartość bilansowa zbytych aktywów netto (łącznie z kosztami sprzedaży)	-5 150	-732
Zysk/strata brutto na sprzedaży	-	561

34. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Poniższa tabela zawiera informacje o jednostkach stowarzyszonych, które są istotne dla Grupy

NAZWA JEDNOSTKI STOWARZYSZONEJ	KRAJ ZAŁOŻENIA ORAZ MIEJSCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE / W GŁOSACH		METODA WYCENY	RODZAJ POWIĄZANIA
		31.12.2015	31.12.2014		
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	Polska	50,00	50,00	Metoda praw własności	Strategiczna Spółka świadcząca usługi zarządzania aktywami zamożnych klientów.
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	Polska	49,00	49,00	Metoda praw własności	Spółka zajmuje się zarządzaniem aktywami funduszy inwestycyjnych i ma strategiczne znaczenie dla Grupy, która zajmuje się dystrybucją tych produktów oraz ich obsługą.
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. (*)	Polska	-	34,44	Metoda praw własności	Spółka świadczy usługi w zakresie rozliczeń międzybankowych i pełni kluczową rolę dla Grupy, zapewniając dostęp do tego typu usług.

(*)Procentowy udział Grupy w spółce wynosi 5,74% wg stanu na 31 grudnia 2015. Udziały w spółce zostały zaklasyfikowane jako „Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży”.

Skrócone informacje finansowe jednostek stowarzyszonych zostały przedstawione poniżej. W przypadku Pioneer Pekao Investment Management S.A. i Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A., informacje te pochodzą ze sprawozdań finansowych, będących z trakcie badania przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych. Opinie na temat tych sprawozdań zostaną wyrażone po dacie publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Banku Pekao S.A.

	DOM INWESTYCYJNY XELION SP. Z O.O.		PIONEER PEKAO INVESTMENT MANAGEMENT S.A.		KRAJOWA IZBA ROZLICZENIOWA S.A.	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015 (*)	31.12.2014
Aktywa obrotowe	48 090	42 537	313 553	333 727	36 370	48 991
Aktywa trwałe	3 269	4 119	9 295	9 247	71 237	73 171
AKTYWA RAZEM	51 359	46 656	322 848	342 974	107 607	122 162
Zobowiązania krótkoterminowe	26 361	25 818	35 284	46 038	21 457	22 287
Zobowiązania długoterminowe	3 913	3 683	5 070	7 171	2 110	2 121
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	30 274	29 501	40 354	53 209	23 567	24 408
AKTYWA NETTO	21 085	17 155	282 494	289 765	84 040	97 754

(*) Dane na dzień zaniechania stosowania metody praw własności.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	DOM INWESTYCYJNY XELION SP. Z O.O.		PIONEER PEKAO INVESTMENT MANAGEMENT S.A.		KRAJOWA IZBA ROZLICZENIOWA S.A.	
	2015	2014	2015	2014	2015 (*)	2014
Przychody	56 331	51 818	383 019	389 431	62 039	124 131
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	3 930	2 905	91 284	106 006	17 031	30 792
Inne całkowite dochody	-	-	36	-78	-	-
Całkowite dochody razem	3 930	2 905	91 320	105 928	17 031	30 792

(*) Dane do dnia zaniechania stosowania metody praw własności.

Uzgodnienie skróconych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w jednostkach stowarzyszonych

	DOM INWESTYCYJNY XELION SP. Z O.O.		PIONEER PEKAO INVESTMENT MANAGEMENT S.A.		KRAJOWA IZBA ROZLICZENIOWA S.A.		TOTAL	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Udział Grupy w aktywach netto na początek okresu	8 577	7 125	141 985	135 649	33 666	33 228	184 228	176 002
Udział Grupy w zysku (stracie) netto za okres (*)	1 965	1 452	44 649	51 795	5 477	9 963	52 091	63 210
Udział Grupy w innych całkowitych dochodach	-	-	18	-38	-	-	18	-38
Dywidendy otrzymane od jednostki stowarzyszonej	-	-	-48 229	-45 421	-10 200	-9 525	-58 429	-54 946
Wartość bilansowa inwestycji w Krajowej Izbie Rozliczeniowej S.A. w dniu zaniechania stosowania metody praw własności	-	-	-	-	-28 943	-	-28 943	-
Udział Grupy w aktywach netto na koniec okresu	10 542	8 577	138 423	141 985	-	33 666	148 965	184 228
Wartość bilansowa udziałów	10 542	8 577	138 423	141 985	-	33 666	148 965	184 228

(*) Udział Grupy uwzględnia zmiany w zysku (stracie) za okres poprzedni, powstałe po dniu publikacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Banku Pekao S.A., a przed dniem zatwierdzenia sprawozdań finansowych poszczególnych jednostek stowarzyszonych.

35. Wartości niematerialne

	31.12.2015	31.12.2014
Wartości niematerialne, w tym:	581 197	571 512
koszty prac rozwojowych	7 948	10 412
patenty i licencje	446 987	436 939
inne	11 183	10 845
nakłady na wartości niematerialne	115 079	113 316
Wartość firmy	55 520	55 520
Razem	636 717	627 032

Wartość firmy – to wartość powstała w związku z przeniesieniem części majątku Banku BPH S.A., w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa, na Bank Pekao S.A. Wartość firmy przeniesiona na Bank Pekao S.A. jest częścią wartości firmy powstałej w wyniku nabycia przez Bank BPH S.A. Pierwszego Komercyjnego Banku S.A. „PKBL” w Lublinie i dotyczy tylko tych oddziałów Banku PKBL, które zostały przeniesione do Banku Pekao S.A. w ramach integracji banków. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy PKBL w kwocie 51 675 tys. złotych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ponadto w tej pozycji znajduje się:

- wartość firmy powstała w wyniku nabycia Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. Mikołaja Kopernika przez Bank Pekao S.A. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 960 tys. złotych;
- wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółki Pekao Leasing i Finanse S.A. (d. BPH Leasing S.A.) przez Pekao Leasing Holding S.A. (d. BPH PBK Leasing S.A.). Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w kwocie 2 885 tys. złotych.

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany corocznie bez względu na to, czy istnieją przesłanki, które wskazują, iż nastąpiła utrata wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się poprzez porównanie wartości bilansowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”), łącznie z wartością firmy, z ich wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna szacowana jest na podstawie wartości użytkowej CGU. Wartość użytkowa to bieżąca, szacunkowa wartość przyszłych przepływów pieniężnych za okres 5 lat z uwzględnieniem wartości rezydualnej CGU.

Wartość rezydualna CGU została skalkulowana poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy, przy zastosowaniu stopy wzrostu przyjętej na poziomie 2,5%. Prognozy przepływów pieniężnych opierają się na założeniach zawartych w budżecie Grupy na rok 2016 oraz planie finansowym na lata 2017-2020. Do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych zastosowano stopę dyskonta w wysokości 7,73%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz premię za ryzyko.

Test na utratę wartości przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2015 roku wykazał nadwyżkę wartości odzyskiwanej nad wartością bilansową CGU i w związku z tym nie stwierdzono utraty wartości CGU.

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji wartości niematerialnych w ciągu okresu sprawozdawczego

2015	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO					
Stan na początek okresu	89 362	2 132 059	49 663	113 316	2 384 400
Zwiększenia, w tym:	812	157 708	1 677	154 937	315 134
nabycie	-	2 826	-	154 937	157 763
połączenie jednostek gospodarczych	-	-	-	-	-
inne	-	36 741	-	-	36 741
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	812	118 141	1 677	-	120 630
Zmniejszenia, w tym:	-	-10 196	-14	-153 174	-163 384
likwidacja	-	-7 319	-	-	-7 319
inne	-	-2 877	-14	-32 544	-35 435
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-120 630	-120 630
Stan na koniec okresu	90 174	2 279 571	51 326	115 079	2 536 150
UMORZENIE					
Stan na początek okresu	78 950	1 695 120	27 857	-	1 801 927
Amortyzacja	3 276	144 738	1 340	-	149 354
Likwidacja	-	-7 228	-15	-	-7 243
Pozostałe	-	-46	-	-	-46
Stan na koniec okresu	82 226	1 832 584	29 182	-	1 943 992
ODPISY AKTUALIZUJĄCE					
Stan na początek okresu	-	-	10 961	-	10 961
Stan na koniec okresu	-	-	10 961	-	10 961
WARTOŚĆ NETTO					
Stan na początek okresu	10 412	436 939	10 845	113 316	571 512
Stan na koniec okresu	7 948	446 987	11 183	115 079	581 197

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2014	KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH	PATENTY I LICENCJE	INNE	NAKLADY NA WARTOŚCI NIEMATERIALNE	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO					
Stan na początek okresu	90 484	2 034 712	38 668	111 028	2 274 892
Zwiększenia, w tym:	2 367	120 668	11 444	125 013	259 492
nabycie	-	3 510	-	125 013	128 523
połączenie jednostek gospodarczych	-	411	4 700	-	5 111
inne	737	569	6 569	-	7 875
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	1 630	116 178	175	-	117 983
Zmniejszenia, w tym:	-3 489	-23 321	-449	-122 725	-149 984
likwidacja	-3 489	-15 844	-449	-90	-19 872
inne	-	-7 477	-	-4 652	-12 129
przeniesienie z nakładów inwestycyjnych	-	-	-	-117 983	-117 983
Stan na koniec okresu	89 362	2 132 059	49 663	113 316	2 384 400
UMORZENIE					
Stan na początek okresu	78 453	1 586 795	26 672	-	1 691 920
Amortyzacja	3 925	124 169	1 634	-	129 728
Likwidacja	-3 489	-15 844	-449	-	-19 782
Pozostałe	61	-	-	-	61
Stan na koniec okresu	78 950	1 695 120	27 857	-	1 801 927
ODPISY AKTUALIZUJĄCE					
Stan na początek okresu	-	-	10 961	-	10 961
Stan na koniec okresu	-	-	10 961	-	10 961
WARTOŚĆ NETTO					
Stan na początek okresu	12 031	447 917	1 035	111 028	572 011
Stan na koniec okresu	10 412	436 939	10 845	113 316	571 512

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku nabyte przez Grupę wartości niematerialne wynoszą 157 763 tys. złotych (w roku 2014 nabyte wartości wynoszą 128 523 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku i w 2014 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 49 487 tys. złotych (na 31 grudnia 2014 roku - 35 372 tys. złotych).

36. Rzeczowe aktywa trwałe

	31.12.2015	31.12.2014
Środki trwałe, w tym:	1 376 409	1 458 085
grunty i budynki	1 055 147	1 103 973
maszyny i urządzenia	245 717	261 076
środki transportu	34 170	47 301
inne	41 375	45 735
Środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie	84 243	86 054
Razem	1 460 652	1 544 139

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji rzeczowych środków trwałych w ciągu okresu sprawozdawczego

2015	GRUNTY I BUDYNKI	MASZyny I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 303 114	1 495 518	94 510	344 297	86 054	4 323 493
Zwiększenia, w tym:	49 589	79 072	7 718	7 385	110 597	254 361
nabycie	9 541	12 235	4 324	1 611	110 132	137 843
inne	2 228	1 053	3 360	77	465	7 183
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	37 820	65 784	34	5 697	-	109 335
Zmniejszenia, w tym:	-74 578	-121 932	-19 059	-25 368	-111 825	-352 762
likwidacja i sprzedaż	-29 005	-121 719	-11 692	-25 335	-53	-187 804
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-26 956	-52	-	-	-	-27 008
inne	-18 617	-161	-7 367	-33	-2 437	-28 615
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-109 335	-109 335
Stan na koniec okresu	2 278 125	1 452 658	83 169	326 314	84 826	4 225 092
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 196 576	1 230 481	47 209	298 421	-	2 772 687
Zwiększenia, w tym:	76 894	93 557	15 331	11 297	-	197 079
amortyzacja	69 957	84 941	14 923	10 026	-	179 847
inne	6 937	8 616	408	1 271	-	17 232
Zmniejszenia, w tym:	-54 391	-120 948	-13 541	-24 897	-	-213 777
likwidacja i sprzedaż	-33 002	-120 742	-13 533	-24 883	-	-192 160
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-13 414	-47	-	-	-	-13 461
inne	-7 975	-159	-8	-14	-	-8 156
Stan na koniec okresu	1 219 079	1 203 090	48 999	284 821	-	2 755 989
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	2 565	3 961	-	141	-	6 667
Zwiększenia	1 560	35	-	1	583	2 179
Zmniejszenia	-226	-145	-	-24	-	-395
Stan na koniec okresu	3 899	3 851	-	118	583	8 451
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	1 103 973	261 076	47 301	45 735	86 054	1 544 139
Stan na koniec okresu	1 055 147	245 717	34 170	41 375	84 243	1 460 652

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

2014	GRUNTY I BUDYNKI	MASZYNY I URZĄDZENIA	ŚRODKI TRANSPORTU	INNE	ŚRODKI TRWAŁE W BUDOWIE I ZALICZKI	RAZEM
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na początek okresu	2 277 707	1 500 970	86 167	343 302	93 006	4 301 152
Zwiększenia, w tym:	44 678	73 992	29 165	17 494	122 356	287 685
nabycie	75	1 150	3 128	645	121 022	126 020
połączenia jednostek gospodarczych	3 006	1 261	144	295	5	4 711
inne	-	653	25 893	58	1 329	27 933
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	41 597	70 928	-	16 496	-	129 021
Zmniejszenia, w tym:	-19 271	-79 444	-20 822	-16 499	-129 308	-265 344
likwidacja i sprzedaż	-19 271	-78 787	-19 938	-16 465	-	-134 461
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-657	-884	-34	-	-1 575
inne	-	-	-	-	-287	-287
przeniesienie ze środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-129 021	-129 021
Stan na koniec okresu	2 303 114	1 495 518	94 510	344 297	86 054	4 323 493
UMORZENIE						
Stan na początek okresu	1 143 486	1 205 363	50 168	305 669	-	2 704 686
Zwiększenia, w tym:	68 106	103 960	13 612	8 949	-	194 627
amortyzacja	68 106	103 393	13 612	8 900	-	194 011
inne	-	567	-	49	-	616
Zmniejszenia, w tym:	-15 016	-78 842	-16 571	-16 197	-	-126 626
likwidacja i sprzedaż	-15 016	-78 246	-16 571	-16 163	-	-125 996
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
inne	-	-596	-	-34	-	-630
Stan na koniec okresu	1 196 576	1 230 481	47 209	298 421	-	2 772 687
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na początek okresu	2 565	4 088	-	177	-	6 830
Zwiększenia	-	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-127	-	-36	-	-163
Stan na koniec okresu	2 565	3 961	-	141	-	6 667
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na początek okresu	1 131 656	291 519	35 999	37 456	93 006	1 589 636
Stan na koniec okresu	1 103 973	261 076	47 301	45 735	86 054	1 544 139

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku wartość nabytych przez Grupę składników „Rzeczowych aktywów trwałych” wynosi 137 843 tys. złotych (w roku 2014 wyniosła 126 020 tys. złotych), natomiast wartość składników zbytych wynosi 7 717 tys. złotych (w roku 2014 wyniosła 6 394 tys. złotych).

Kwota otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat w 2015 roku wyniosła 1 995 tys. złotych (w 2014 roku 1 661 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku i w 2014 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2015 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 57 012 tys. złotych (na 31 grudnia 2014 roku 63 077 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

37. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa stosuje do wyceny nieruchomości inwestycyjnych model ceny nabycia.

Nie występują ograniczenia prawa do zbycia nieruchomości inwestycyjnych i praw do przekazania przychodu i zysku z tego tytułu.

Poniżej zostały przedstawione zmiany pozycji nieruchomości inwestycyjnych w ciągu okresu sprawozdawczego

	2015	2014
WARTOŚĆ BRUTTO		
Stan na początek okresu	71 461	56 054
Zwiększenia, w tym:	10 341	24 508
nabycie nieruchomości	324	318
przeniesienie z nieruchomości własnych	10 017	-
przeniesienie z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	24 190
Zmniejszenia, w tym:	-15 549	-9 101
zbycie nieruchomości	-15 437	-3 951
przeniesienie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	-5 150
inne	-112	-
Stan na koniec okresu	66 253	71 461
ODPISY AMORTYZACYJNE		
Stan na początek okresu	27 484	21 843
Zwiększenia, w tym:	9 628	7 697
amortyzacja	1 654	2 940
przeniesienie z nieruchomości własnych	7 974	-
inne	-	4 757
Zmniejszenia, w tym:	-9 762	-2 056
zbycie nieruchomości	-9 650	-2 056
inne	-112	-
Stan na koniec okresu	27 350	27 484
ODPISY AKTUALIZUJĄCE		
Stan na początek okresu	8 682	3 080
Zwiększenia, w tym:	-	6 152
inne	-	6 152
Zmniejszenia, w tym:	-	-550
zbycie nieruchomości	-	-550
Stan na koniec okresu	8 682	8 682
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO		
Stan na początek okresu	35 295	31 131
Stan na koniec okresu	30 221	35 295

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na 31 grudnia 2015 roku wynosiła 43 889 tys. złotych (na 31 grudnia 2014 roku wynosiła 53 435 tys. zł). Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych została zaklasyfikowana do Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej. Wartość godziwą ustalono w oparciu o wyceny zewnętrznych, niezależnych rzeczoznawców majątkowych, posiadających odpowiednie kwalifikacje i aktualne doświadczenie w takich wycenach, dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się nieruchomości Grupy. Wyceny nieruchomości inwestycyjnych opierają się na metodzie inwestycyjnej bądź zysków, z uwzględnieniem takich nieobserwowalnych danych wejściowych jak spodziewana stopa wzrostu czynszów, okresy pustostanu, obłożenie, stopa dyskonta.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W rachunku zysków i strat ujęto następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi

	2015	2014
Przychody z czynszów dotyczących nieruchomości inwestycyjnych	4 319	5 070
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie przyniosły przychody z czynszów	-1 485	-1 556
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które nie przyniosły w danym okresie przychodów z czynszów	-371	-494

38. Inne aktywa

	31.12.2015	31.12.2014
Koszty do rozliczenia w czasie	112 514	108 060
Prawo użytkowania wieczystego gruntu	15 181	15 434
Dochody do otrzymania	52 595	37 203
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	1 770	7 461
Należności od dłużników różnych	289 515	942 477
Rozrachunki kartowe	1 808 150	1 746 293
Razem	2 279 725	2 856 928

Koszty do rozliczenia w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Pozycja „Należności od dłużników różnych” zawiera aktywa do zbycia w kwocie 90 tys. złotych na 31 grudnia 2015 r. (na 31 grudnia 2014 r. – 7 tys. złotych). Aktywa do zbycia stanowią aktywa przejęte za długi, które wykazuje się według wartości stanowiącej kwotę długu, za który aktywa przejęto, pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość tych aktywów utworzony w wysokości różnicy pomiędzy kwotą długu a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów. W przypadku nadwyżki między wartością godziwą przejętego aktywa a wartością długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy.

Grupa dokonuje sprzedaży aktywów przejętych za długi w przypadku nieruchomości w okresie nie dłuższym niż 5 lat oraz w okresie nie dłuższym niż 3 lata w odniesieniu do pozostałych składników przejętych za długi od daty przejęcia. Po upływie tego okresu Grupa przenosi wartość niesprzedanych aktywów przejętych za długi do odpowiednich pozycji rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych przez Grupę.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

39. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	3 394 183	3 152 162	3 388 421
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	703 818	680 200	-
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	4 750 392	4 504 675	-
Inne kredyty	obligacje, wierzytelności z tytułu umów leasingu	490 285	481 200	328 076
Emisja hipotecznych listów zastawnych	wierzytelności zabezpieczone hipoteką, obligacje	1 679 460	1 683 864	1 234 528
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	39 296	38 802	-
Transakcje pochodne	obligacje	45 708	47 163	24 771

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku Grupa posiadała w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	3 003 206	2 774 855	3 004 383
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	679 338	640 200	-
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	5 338 928	5 008 832	-
Inne kredyty	obligacje, wierzytelności z tytułu umów leasingu	1 124 328	1 115 790	931 077
Emisja hipotecznych listów zastawnych	wierzytelności zabezpieczone hipoteką, obligacje	1 335 272	1 339 615	1 037 330
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	40 698	39 915	-
Transakcje pochodne	obligacje	47 790	42 160	33 640

Blokowanie papierów wartościowych wynika:

- w transakcjach Repo i Sell-buy-back – z obowiązujących standardów na rynku pieniężnym dla tego rodzaju transakcji,
- w przypadku blokady na rzecz BFG – z obowiązujących przepisów Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
- dla kredytu lombardowego i technicznego – z polityki i standardów stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- w przypadku pozycji inne kredyty, depozyty oraz transakcje pochodne – z warunków umów zawartych pomiędzy Bankiem Pekao S.A. a jego klientami,
- dla emisji hipotecznych listów zastawnych – z obowiązujących przepisów Ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych,
- w przypadku blokady na rzecz KDPW – z posiadania statusu uczestnika rozliczającego transakcje giełdowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

40. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według struktury produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
Rachunki bieżące	1 121 885	1 503 821
Depozyty innych banków i pozostałe zobowiązania	581 301	455 673
Otrzymane kredyty i pożyczki	3 263 303	3 243 612
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	963 830	126 277
Środki pieniężne w drodze	28 130	15 319
Razem	5 958 449	5 344 702

Zobowiązania wobec banków według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	1 379 402	2 335 096
CHF	744 746	713 045
EUR	3 774 189	2 218 925
USD	50 277	42 023
Pozostałe waluty	9 835	35 613
Razem	5 958 449	5 344 702

41. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według struktury podmiotowej i produktowej

	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania wobec przedsiębiorstw, w tym:	55 167 425	58 339 752
środki na rachunkach bieżących	29 048 523	24 353 752
depozyty terminowe oraz pozostałe zobowiązania	26 118 902	33 986 000
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych, w tym:	5 610 623	6 210 671
środki na rachunkach bieżących	4 689 452	5 090 071
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	921 171	1 120 600
Zobowiązania wobec ludności, w tym:	63 434 250	55 407 585
środki na rachunkach bieżących	33 827 209	30 404 771
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	29 607 041	25 002 814
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 468 820	4 979 370
Środki pieniężne w drodze	186 573	671 622
Razem	128 867 691	125 609 000

Zobowiązania wobec klientów według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	106 548 096	106 221 889
CHF	234 011	205 950
EUR	13 215 198	11 882 782
USD	8 013 651	6 611 746
Pozostałe waluty	856 735	686 633
Razem	128 867 691	125 609 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

42. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według rodzaju

	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania z tytułu emisji certyfikatów depozytowych	1 668 706	2 819 713
Zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych	1 234 527	1 037 330
Razem	2 903 233	3 857 043

Grupa terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według walut

	31.12.2015	31.12.2014
PLN	2 592 848	3 679 880
EUR	310 385	177 163
USD	-	-
Razem	2 903 233	3 857 043

Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	2015	2014
Stan na początek okresu	3 857 043	3 063 737
Zwiększenia (emisja)	3 966 098	6 015 875
Zmniejszenia (wykup)	-4 999 636	-5 312 326
Zmniejszenia (częściowa spłata)	-7 903	-1 838
Różnice kursowe	-1 053	2 686
Kupno	-33	-64 625
Sprzedaż	90 989	136 141
Inne zmiany	-2 272	17 393
Stan na koniec okresu	2 903 233	3 857 043

43. Rezerwy

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

2015	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH SWIADCZEN	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	37 873	267 991	102 386	34 206	442 456
Utworzenie/aktualizacja rezerw	31 147	23 655	71 614	5 814	132 230
Wykorzystanie rezerw	-56 417	-10 246	-	-14 435	-81 098
Rozwiązanie rezerw	-2 310	-84	-54 411	-76	-56 881
Różnice kursowe	-	-	1 182	-	1 182
Inne zmiany	315	-12 458	-	-372	-12 515
Stan na koniec okresu	10 608	268 858	120 771	25 137	425 374
Krótkoterminowe	4 113	21 180	67 527	145	92 965
Długoterminowe	6 495	247 678	53 244	24 992	332 409

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

2014	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	34 986	207 297	113 932	37 322	393 537
Utworzenie/aktualizacja rezerw	5 129	22 657	67 469	13 245	108 500
Wykorzystanie rezerw	-3 053	-6 487	-	-13 878	-23 418
Rozwiązanie rezerw	-2 998	-	-79 724	-	-82 722
Różnice kursowe	-	-	709	134	843
Inne zmiany	3 809	44 524	-	-2 617	45 716
Stan na koniec okresu	37 873	267 991	102 386	34 206	442 456
Krótkoterminowe	9 308	17 087	45 842	1 242	73 479
Długoterminowe	28 565	250 904	56 544	32 964	368 977

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym. Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu kwoty prawdopodobnej do zapłaty.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Szczegółowe informacje dotyczące rezerw na programy określonych świadczeń zostały przedstawione w Nocie 45.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują głównie rezerwy na długoterminowe świadczenia pracownicze.

44. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2015	31.12.2014
Przychody przyszłych okresów	120 308	122 764
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	56 983	55 894
Rezerwy na pozostałe zobowiązania pracownicze	255 274	189 982
Rezerwa na koszty rzeczowe	103 348	132 718
Pozostałe koszty do zapłacenia	156 594(*)	54 099
Wierzyciele różni	274 565	389 985
Rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe	515 533	658 461
Rozrachunki kartowe	192 476	157 519
Razem	1 680 535	1 761 422

(*) w tym kwota 104 122 tysięcy stanowiąca rezerwę na zwroty części wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

45. Programy określonych świadczeń

Na mocy postanowień wewnętrznych regulacji dotyczących wynagradzania, pracownikom Grupy bądź ich rodzinom przysługują określone świadczenia z innych tytułów niż wynagrodzenie za pracę:

- a) odprawy emerytalne i rentowe,
- b) odprawy pośmiertne.

Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarium za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych („Projected Unit Credit Method”).

Wysokość odpraw emerytalnych i rentowych oraz pośmiertnych jest uzależniona od stażu pracy oraz wysokości otrzymywanego przez pracownika wynagrodzenia. Przewidywana kwota odpraw jest dyskontowana aktuarialnie, uwzględniając dyskonto finansowe oraz prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon. Dyskonto finansowe jest ustalane na podstawie aktualnych na dzień bilansowy rynkowych stopach zwrotu z obligacji skarbowych. Prawdopodobieństwo dotrwania danej osoby odpowiednio do wieku emerytalnego bądź momentu, w którym może nastąpić zgon, jest ustalane metodą ryzyk współzawodniczących („Multiple Decrement Model”), gdzie pod uwagę bierze się następujące ryzyka: możliwość zwolnienia z pracy, ryzyko całkowitej niezdolności do pracy oraz ryzyko śmierci.

Programy określonych świadczeń narażają Grupę na ryzyko aktuarialne, obejmujące:

- ryzyko stopy procentowej – spadek rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych spowoduje zwiększenie zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko wynagrodzeń – wzrost wynagrodzeń pracowników Grupy spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń,
- ryzyko długowieczności – zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników Grupy spowoduje wzrost zobowiązań wynikających z programu określonych świadczeń.

Do głównych założeń, przyjętych przez niezależnego aktuarium na dzień 31 grudnia 2015 r., należą:

- stopa procentowa do dyskontowania przyszłych świadczeń w wysokości 2,90% (na dzień 31 grudnia 2014 r. - 2,60%),
- długookresowa roczna stopa wzrostu wynagrodzeń na poziomie 2,50% (na dzień 31 grudnia 2014 r. - 2,50%),
- prawdopodobieństwo odejść pracowników obliczone na podstawie historycznych danych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie,
- umieralność przyjęta zgodnie z Tablicami Trwania Życia dla mężczyzn i kobiet, publikowanymi przez GUS, odpowiednio skorygowanymi na podstawie historycznych danych Grupy.

Uzgodnienie wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

	2015	2014
Stan na początek okresu	267 991	207 297
Koszty bieżącego zatrudnienia	16 594	13 409
Koszty z tytułu odsetek	6 978	9 248
Ponowna wycena zobowiązań:		
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń demograficznych	-134	152
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek zmian założeń finansowych	-9 611	48 648
zyski i straty aktuarialne powstałe na skutek korekty założeń ex-post	-3 155	-4 462
Wyplacone świadczenia	-10 247	-6 301
Połączenie jednostek gospodarczych	442	-
Stan na koniec okresu	268 858	267 991

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analiza wrażliwości

Poniższa tabela pokazuje, jaki wpływ na zobowiązania z tytułu programów określonych świadczeń miałyby zmiany w odpowiednich założeniach aktuarialnych o 1 punkt procentowy.

31.12.2015	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-28 208	34 057
Stopa wzrostu wynagrodzeń	34 158	-28 801

31.12.2014	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PROGRAMÓW OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	
	WZROST O 1 PUNKT PROCENTOWY	SPADEK O 1 PUNKT PROCENTOWY
Stopa dyskontowa	-29 330	35 584
Stopa wzrostu wynagrodzeń	34 256	-28 732

Zapadalność zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń

Poniższa tabela przedstawia profil zapadalności zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń.

	31.12.2015	31.12.2014
Średni ważony okres obowiązywania zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń (w latach)	11,7	12,2

46. Płatności na bazie akcji

Program motywacyjny Grupy UniCredit

W bieżącym i porównywalnych okresach sprawozdawczych występowały następujące programy motywacyjne przyznane pracownikom Grupy Banku Pekao przez Grupę UniCredit:

- Długoterminowy Program Motywacyjny Grupy UniCredit 2007 w zakresie opcji na akcje. Uprawnienia do realizacji opcji zostały nabyte w 2011 roku. Cena realizacji opcji 7,094 EUR. Termin realizacji opcji upływa w 2017 roku,
- Długoterminowy Program Motywacyjny Grupy UniCredit 2008 w zakresie opcji na akcje. Uprawnienia do realizacji opcji zostały nabyte w 2012 roku. Cena realizacji opcji 4,185 EUR. Termin wykonania opcji upływa w roku 2018,
- Plan Nabywania Akcji przez pracowników Spółek Grupy UniCredit, w ramach którego pracownicy Grupy UniCredit mają możliwość nabywania akcji zwykłych UniCredit na preferencyjnych zasadach poprzez uzyskanie Akcji Bezpłatnych przyznanych nieodpłatnie na podstawie liczby Akcji Inwestycyjnych nabytych przez uczestnika. W przypadku sprzedaży Akcji Inwestycyjnych w trakcie trwania Okresu Blokady, uczestnik traci prawo do odpowiedniej ilości Akcji Bezpłatnych. Przyznanie Akcji Bezpłatnych jest zależne od warunków ich nabywania określonych w zasadach Planu.

Wyżej wymienione transakcje płatności na bazie akcji są ujmowane jako rozliczane w środkach pieniężnych.

Wartość godziwa przyznanych opcji na akcje oraz akcje Banku UniCredit S.p.A. została oszacowana na dzień przyznania praw na podstawie modelu Hull and White.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie opcji na akcje i akcji UniCredit S.p.A. oraz średnie ważone ceny wykonania

2015	OPCJE NA AKCJE		AKCJE	
	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA (*)	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA
Występujące na początek okresu	2 345 563	17,84/30,24	-	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-55 848	-	-	-
Wykonane w danym okresie	-	-	-	-
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	2 289 715	17,83/30,23	-	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	2 289 715	17,83/30,23	-	-

(*) Wartość 17,83 zł dotyczy programu opcji na akcje z 2008 roku, natomiast wartość 30,23 zł dotyczy programu opcji na akcje z roku 2007.

2014	OPCJE NA AKCJE		AKCJE	
	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA (*)	LICZBA	ŚREDNIA WAŻONA CENA WYKONANIA
Występujące na początek okresu	2 345 563	17,36/29,42	-	-
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Umorzone w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane w danym okresie	-	-	-	-
Wygasłe w danym okresie	-	-	-	-
Występujące na koniec okresu	2 345 563	17,84/30,24	-	-
Możliwe do wykonania na koniec okresu	2 345 563	17,84/30,24	-	-

(*) Wartość 17,84 zł dotyczy programu opcji na akcje z 2008 roku, natomiast wartość 30,24 zł dotyczy programu opcji na akcje z roku 2007

Poniższa tabela przedstawia warunki Planu Nabywania Akcji w roku 2015

	AKCJE BEZPŁATNE W RAMACH PIERWSZEGO OKRESU SKŁADANIA OFERT	AKCJE BEZPŁATNE W RAMACH DRUGIEGO OKRESU SKŁADANIA OFERT
Data Dostarczenia Akcji Bezpłatnych pracownikom Grupy	30 stycznia 2015	31 lipca 2015
Data Rozpoczęcia Przyznania Akcji Bezpłatnych	30 stycznia 2015	31 lipca 2015
Data Zakończenia Przyznania Akcji Bezpłatnych	31 stycznia 2016	31 lipca 2016
Wartość godziwa „Akcji Bezpłatnych” (za akcję w EUR)	5,280	6,078

Poniższa tabela przedstawia warunki Planu Nabywania Akcji w roku 2014

	AKCJE BEZPŁATNE W RAMACH PIERWSZEGO OKRESU SKŁADANIA OFERT	AKCJE BEZPŁATNE W RAMACH DRUGIEGO OKRESU SKŁADANIA OFERT
Data Dostarczenia Akcji Bezpłatnych pracownikom Grupy	31 stycznia 2014	31 lipca 2014
Data Rozpoczęcia Przyznania Akcji Bezpłatnych	31 stycznia 2014	31 lipca 2014
Data Zakończenia Przyznania Akcji Bezpłatnych	31 stycznia 2015	31 lipca 2015
Wartość godziwa „Akcji Bezpłatnych” (za akcję w EUR)	5,774	5,972

Wartość godziwa przyznanych praw do akcji w ramach Planu Nabywania Akcji w okresie do 31 grudnia 2015 roku, na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 2 415 tys. złotych (654 tys. zł na dzień 31 grudnia 2014 roku).

Koszty wynagrodzeń w 2015 roku z tytułu programów motywacyjnych przyznanych pracownikom Grupy Banku Pekao przez Grupę UniCredit wyniosły 1 608 tys. złotych (w 2014 roku – 322 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

System zmiennego wynagradzania dla Kadry Zarządzającej Banku Pekao S.A.

System dedykowany jest Pracownikom zdefiniowanym w Banku jako osoby zajmujące stanowisko kierownicze, kluczowym dla realizacji strategii Banku, zarządzania ryzykiem oraz długoterminowego wzrostu wyniku Banku. Celem niniejszego Systemu jest wspieranie realizacji strategii działalności Banku, zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie konfliktów interesów.

W ramach Systemu uczestnik może otrzymać premię, w oparciu o podejście puli bonusowej zapewniające kompleksowy pomiar realizacji wyników na poziomie indywidualnym, jednostki organizacyjnej oraz wyników całego Banku, a także oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez Bank standardami. Premia składa się z części wypłacanej w gotówce oraz z części przyznanej w formie akcji fantomowych, jako ekwiwalent pieniężny o wartości odpowiadającej przyznanym akcjom.

W ciągu okresu sprawozdawczego kończącego się w dniu 31 grudnia 2015 roku Bank posiadał następujące transakcje płatności w formie akcji własnych:

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W ciągu okresu sprawozdawczego kończącego się w dniu 31 grudnia 2015 roku Bank posiadał następujące transakcje płatności w formie akcji własnych

	SYSTEM 2011	SYSTEM 2012	SYSTEM 2013	SYSTEM 2014	SYSTEM 2015
Rodzaj transakcji	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych (Cash-settled share based payments)				
Data rozpoczęcia okresu oceny	1 stycznia 2011 r.	1 stycznia 2012 r.	1 stycznia 2013 r.	1 stycznia 2014 r.	1 stycznia 2015 r.
Data ogłoszenia programu	Kwiecień 2011 r.	Kwiecień 2012 r.	Kwiecień 2013 r.	Czerwiec 2014 r.	Lipiec 2015 r.
Data przyznania programu	1 czerwca 2012 r.	12 czerwca 2013 r.	12 czerwca 2014 r.	30 kwietnia 2015 r.	Data Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy
Liczba instrumentów przyznanych	87 901 sztuk	80 003 sztuk	76 013 sztuk	68 040 sztuk	Zostanie ustalona w dacie przyznania programu
Data zapadalności	31 lipca 2016 r.	31 lipca 2017 r.	31 lipca 2018 r.	31 lipca 2020 r.	31 lipca 2021 r.
Data nabycia uprawnień dla uczestników na stanowiskach Zarządu Banku oraz z tytułem Executive Vice President	<ul style="list-style-type: none"> 40% po 2 latach od daty przyznania 40% po 3 latach od daty przyznania 20% po 4 latach od daty przyznania 	<ul style="list-style-type: none"> 40% po 2 latach od daty przyznania 40% po 3 latach od daty przyznania 20% po 4 latach od daty przyznania 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 40% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 30% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 30% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia uprawnień dla uczestników na pozostałych stanowiskach	<ul style="list-style-type: none"> 50% po 2 latach od daty przyznania 50% po 3 latach od daty przyznania 	<ul style="list-style-type: none"> 20% po roku od daty przyznania 40% po 2 latach od daty przyznania 40% po 3 latach od daty przyznania 	<ul style="list-style-type: none"> 20% po roku od daty przyznania 40% po 2 latach od daty przyznania 40% po 3 latach od daty przyznania 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 	<ul style="list-style-type: none"> 60% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Warunki nabycia uprawnień	Ocena zgodności Ciągłość zatrudnienia Spełnienie warunku opartego na wynikach finansowych banku za zadany okres				
Rozliczenie programu	W dniu nabycia uprawnień uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej ceny akcji Banku na GPW za miesiąc poprzedzający dzień Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe Banku za dany rok.				

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla systemów 2011, 2012, 2013, 2014 wartość godziwa programu została oszacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Dla systemu 2015 na datę 31 grudnia 2015 roku Bank sporządził wycenę programu, zakładając, że data przyznania akcji fantomowych wystąpiła w dniu 31 grudnia 2015 roku. Wartość ta zostanie zmieniona w rzeczywistej dacie przyznania programu.

System Zmiennego Wynagradzania w części przyznanej w formie akcji fantomowych to program rozliczany w środkach pieniężnych, i dlatego jego wartość godziwa jest korygowana na każdą datę bilansową aż do momentu rozliczenia programu, który w tym programie pokrywa się z dniem nabycia uprawnień.

Wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych rozliczanych w środkach pieniężnych wyniosła 24 534 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku (na 31 grudnia 2014 roku – 32 003 tys. złotych).

Łączna wartość wewnętrzna zobowiązań z tytułu nabytych praw do akcji fantomowych wyniosła 27 417 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku (na 31 grudnia 2014 roku – 35 642 tys. złotych).

Koszty wynagrodzeń w 2015 roku z tego tytułu wyniosły 6 312 tys. złotych (w 2014 roku – 13 796 tys. złotych).

Poniższa tabela przedstawia zmiany w liczbie akcji fantomowych Banku

	2015	2014
Występujące na początek okresu	199 452	167 904
Przyznane w danym okresie	68 040	76 013
Umorzone w danym okresie	-	-
Wykonane w danym okresie	76 432	44 466
Wygasłe w danym okresie	-	-
Występujące na koniec okresu	191 060	199 452

Powyższa tabela nie zawiera ilości akcji przyznanych dla Systemu 2015. Ilość ta zostanie ustalona w roku 2016 po zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie sprawozdania finansowego Banku za rok 2015. Hipotetyczna ilość akcji wyznaczona w oparciu o kwotę podstawową przyznanego bonusu poszczególnym uczestnikom programu oraz średnią arytmetyczną cen akcji Banku na GPW w grudniu 2015 roku wynosi 100 088 sztuk.

System zmiennego wynagradzania dla Kadry Zarządzającej Spółek

W celu wypełnienia wymogów dotyczących zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze (uchwała Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2011 roku (Dz. U. Nr 263, poz. 1569) - spółki zależne: Centralny Dom Maklerski Pekao S.A., Pekao Bank Hipoteczny S.A., Pekao Leasing Sp.z o.o., Pekao Investment Banking S.A., oraz Pekao Financial Services Sp.z o.o. stosują system zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej.

W ramach niniejszego systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od osiągniętych wyników i efektów pracy uczestnika, danej jednostki organizacyjnej oraz wyników spółki w obszarze odpowiedzialności tej osoby z uwzględnieniem wyników całej spółki, a także oceny zgodności postępowania uczestnika z przepisami prawa oraz przyjętymi przez spółkę standardami.

Co najmniej 40% składników zmiennych wynagrodzeń jest rozliczane i wypłacane w okresie od trzech do pięciu lat od momentu ich przyznania.

Spółki wyceniają wartość przyszłych świadczeń pracowniczych w wartości godziwej przyjętego na siebie zobowiązania, zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze”. Skutki wyceny zobowiązań do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat jako koszty wynagrodzeń.

Wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych rozliczanych w środkach pieniężnych wyniosła 4 030 tys. złotych na dzień 31 grudnia 2015 roku (na 31 grudnia 2014 roku – 3 934 tys. złotych).

Koszty wynagrodzeń w 2015 roku z tego tytułu wyniosły 127 tys. złotych (w 2014 roku – 907 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

47. Leasing operacyjny

Grupa jako leasingodawca

Grupa jest leasingodawcą w ramach zaklasyfikowanych jako leasing operacyjny umów najmu budynków stanowiących nieruchomości inwestycyjne.

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco

	31.12.2015	31.12.2014
Do 1 roku	7 334	12 129
Od 1 roku do 5 lat	2 869	15 240
Powyżej 5 lat	498	8 893
Razem	10 701	36 262

Wartość minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego ujętych jako przychód w 2015 roku wyniosła 19 262 tys. złotych (przychód w 2014 roku wyniósł 20 664 tys. złotych).

Grupa jako leasingobiorca

Grupa jest leasingobiorcą w ramach zaklasyfikowanych jako leasing operacyjny umów najmu budynków.

Kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego przedstawia się następująco

	31.12.2015	31.12.2014
Do 1 roku	111 591	119 923
Od 1 roku do 5 lat	243 264	261 232
Powyżej 5 lat	105 814	160 483
Razem	460 669	541 638

Wartość minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego ujętych jako koszt 2015 roku wyniosła 186 023 tys. złotych (koszt w 2014 roku wyniósł 198 670 tys. złotych).

Umowy najmu są zwykle zawarte na czas nieokreślony. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe minimalne opłaty leasingowe ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia na ogół wynosi 3 lub 6 miesięcy. Umowy najmu zawierane są zarówno w złotych, jak i w walutach obcych. Płatności dokonywane są w złotych niezależnie od waluty umowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

48. Zobowiązania warunkowe

Sprawy sądowe

W całym 2015 roku łączna wartość przedmiotu sporu w toczących się postępowaniach sądowych przeciwko Grupie wynosiła 1 142 702 tys. złotych (w 2014 roku wynosiła 1 205 592 tys. złotych).

W 2015 roku nie występowały postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Banku oraz jednostek od niego zależnych, w których wysokość dochodzonego roszczenia (zapłaty kwoty pieniężnej) stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

W 2015 roku w dalszym ciągu toczyło się postępowanie sądowe przeciwko podmiotom Grupy z powództwa osób fizycznych przeciwko Bankowi oraz Centralnemu Domowi Maklerskiemu Pekao S.A., o zapłatę za szkodę wyrządzoną w związku z nabyciem akcji oraz zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę wywołaną prowadzeniem postępowania egzekucyjnego, które na dzień 31 grudnia 2015 roku ma wartość przedmiotu sporu wynoszącą 206 422 tys. złotych (uprzednio 306 622 tys. złotych). W I półroczu 2015 roku zapadł wyrok oddalający powództwo przeciwko pozwanym. Wyrok jest nieprawomocny. Powodowie złożyli apelację od wyroku, zaskarżając wyrok w części tj. co do kwoty 206 422 tys. złotych. W ocenie Banku apelacja jest bezzasadna.

Ponadto przeciwko Grupie toczą się następujące istotne postępowania sądowe:

- postępowanie – wszczęte w II kwartale 2014 roku – z powództwa beneficjenta gwarancji o zapłatę kwoty 55 996 tys. złotych z tytułu realizacji gwarancji bankowej,
- postępowanie – wszczęte w 2013 roku - z powództwa beneficjenta gwarancji o zapłatę kwoty 43 760 tys. złotych z tytułu realizacji gwarancji bankowej,
- postępowanie – wszczęte w I kwartale 2014 roku – z powództwa beneficjentów gwarancji o zapłatę kwoty 32 750 tys. złotych z tytułu realizacji gwarancji bankowej,
- postępowanie – wszczęte w I kwartale 2015 roku – z powództwa beneficjenta gwarancji o zapłatę kwoty 29 205 tys. złotych z tytułu realizacji gwarancji bankowej.

W obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków w tych czterech opisanych powyżej sprawach sądowych jako możliwe.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa utworzyła rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko Grupie, które w opinii prawnej wiążą się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw utworzonych na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 10 608 tys. złotych, (na 31 grudnia 2014 roku 37 873 tys. złotych).

Postępowania UOKIK

W dniu 4 sierpnia 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKIK”) wydał postanowienie o wszczęciu wobec Banku Pekao S.A. postępowania w sprawie podejrzenia stosowania praktyki sprzecznej z dobrymi obyczajami, która może naruszać zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na sprzecznych z umowami o kredyt hipoteczny wyrażonymi /denominowanymi/indeksowanymi w CHF zawartymi z konsumentami, nieuwzględnianiu przy obliczaniu wysokości oprocentowania tych kredytów ujemnej stawki LIBOR, w sytuacji, gdy wartość tej stawki jest większa niż wysokość zastrzeżonej w umowach marży kredytu.

W dniu 20 sierpnia 2015 r. Bank wniósł odpowiedź, w której odniósł się do przedstawionych zarzutów uzasadniając, że praktyka Banku nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

Do chwili obecnej postępowanie nie zostało zakończone wydaniem decyzji przez Prezesa UOKIK.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W dniu 30 grudnia 2015 r. Prezes UOKIK wydał postanowienie o wszczęciu wobec Banku postępowania w sprawie praktyk, które mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów, polegających na informowaniu konsumentów o zmianach warunków umowy w trakcie jej trwania wyłącznie poprzez system bankowości elektronicznej Pekao24, który nie stanowi trwałego nośnika informacji w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, co może naruszać obowiązek wynikający z ustawy o usługach płatniczych, oraz polegających na niezamieszczeniu w wiadomościach kierowanych do konsumentów, związanych z jednostronną zmianą warunków umowy, istotnych informacji umożliwiających konsumentom ustalenie dopuszczalności wprowadzenia proponowanych zmian, a także na jednostronnej modyfikacji wzorców umownych w sytuacji, gdy brak było podstaw prawnych do dokonania modyfikacji, co może być sprzeczne z dobrymi obyczajami.

W dniu 25 stycznia 2016 r. Bank wniósł odpowiedź, w której odniósł się do przedstawionych zarzutów, argumentując, że praktyka Banku nie narusza zbiorowych interesów konsumentów.

Do chwili obecnej postępowanie nie zostało zakończone wydaniem decyzji przez Prezesa UOKIK.

Udzielone pozabilansowe zobowiązania finansowe

Udzielone zobowiązania finansowe według podmiotów

	31.12.2015	31.12.2014
Udzielone zobowiązania finansowe, w tym:		
na rzecz podmiotów finansowych	700 755	626 967
na rzecz podmiotów niefinansowych	29 386 749	25 804 627
na rzecz podmiotów budżetowych	848 356	944 954
Razem	30 935 860	27 376 548

Udzielone pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne

Udzielone zobowiązania gwarancyjne według podmiotów

	31.12.2015	31.12.2014
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów finansowych, w tym:	1 311 490	1 015 435
gwarancje	1 308 840	971 814
poręczenia	-	42 990
potwierdzone akredytywy eksportowe	2 650	631
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów niefinansowych, w tym:	12 393 161	13 041 275
gwarancje	7 510 192	7 474 912
gwarancje submisji papierów wartościowych	4 806 284	5 566 363
poręczenia	76 685	-
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów budżetowych, w tym:	368 176	151 974
gwarancje	28 176	13 007
gwarancje submisji papierów wartościowych	340 000	138 967
Razem	14 072 827	14 208 684

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Usługi subemisji papierów wartościowych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją

NAZWA EMITENTA	RODZAJ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	POZOSTAŁA KWOTA SUBEMISJI DO JAKIEJ BANK ZOBOWIĄZAŁ SIĘ ZAANGAŻOWAĆ	OKRES OBOWIĄZYWANIA GWARANCJI
Klient 1	obligacje	1 385 000	23.07.10 - 30.06.20
Klient 2	obligacje	458 000	21.06.12 - 31.12.17
Klient 3	obligacje	99 220	06.12.12 - 31.03.16
Klient 4	obligacje	52 400	28.12.12 - 30.03.16
Klient 5	obligacje	76 900	28.12.12 - 30.03.16
Klient 6	obligacje	164 700	01.07.11 - 20.12.17
Klient 7	obligacje	11 430	20.05.13 - 24.02.16
Klient 8	obligacje	17 200	14.04.15 - 10.06.16
Klient 9	obligacje	78 000	14.04.15 - 10.06.16
Klient 10	obligacje	484 880	22.10.13 - 14.12.16
Klient 11	obligacje	50 000	22.10.13 - 14.12.16
Klient 12	obligacje	16 250	27.01.14 - 30.09.16
Klient 13	obligacje	6 500	15.05.14 - 31.12.16
Klient 14	obligacje	700	31.05.14 - 31.12.16
Klient 15	obligacje	157 510	30.06.14 - 31.03.17
Klient 16	obligacje	61 710	22.07.14 - 31.07.16
Klient 17	obligacje	6 530	22.07.14 - 31.07.16
Klient 18	obligacje	100 000	30.07.14 - 30.06.19
Klient 19	obligacje	830	29.07.14 - 30.06.16
Klient 20	obligacje	20 450	29.07.14 - 30.09.16
Klient 21	obligacje	25 000	25.08.14 - 31.08.16
Klient 22	obligacje	45 770	29.05.14 - 30.04.16
Klient 23	obligacje	29 050	15.09.14 - 31.12.16
Klient 24	obligacje	20 000	15.09.14 - 31.12.16
Klient 25	obligacje	5 600	15.09.14 - 31.12.16
Klient 26	obligacje	33 790	31.10.14 - 31.03.16
Klient 27	obligacje	50 000	22.12.14 - 30.06.17
Klient 28	obligacje	52 135	30.12.14 - 30.06.16
Klient 29	obligacje	1 378	30.12.14 - 31.03.16
Klient 30	obligacje	198 780	30.12.14 - 09.03.16
Klient 31	obligacje	20 500	30.12.14 - 31.12.16
Klient 32	obligacje	230 000	23.02.15 - 30.06.17
Klient 33	obligacje	100 000	23.02.15 - 30.11.22
Klient 34	obligacje	350 000	20.02.15 - 30.04.16
Klient 35	obligacje	16 000	27.01.15 - 31.12.16
Klient 36	obligacje	74 000	31.12.15 - 31.12.16
Klient 37	obligacje	39 000	14.10.15 - 31.12.17
Klient 38	obligacje	12 500	14.10.15 - 31.12.17
Klient 39	obligacje	154 955	18.12.15 - 30.09.16
Klient 40	obligacje	30 000	28.12.15 - 31.12.17
Klient 41	obligacje	409 616	25.08.14 - 31.12.16

Papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją, zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nie notowanych na giełdach i nie znajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją

NAZWA EMITENTA	RODZAJ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	POZOSTAŁA KWOTA SUBEMISJI DO JAKIEJ BANK ZOBOWIĄZAŁ SIĘ ZAANGAŻOWAĆ	OKRES OBOWIĄZYWANIA GWARANCJI
Klient 1	obligacje	1 385 000	23.07.10 - 30.06.20
Klient 2	obligacje	540 000	29.07.12 - 15.12.17
Klient 3	obligacje	60 000	29.07.12 - 15.12.17
Klient 4	obligacje	544 000	21.06.12 - 31.12.17
Klient 5	obligacje	156 720	06.12.12 - 31.03.16
Klient 6	obligacje	132 400	28.12.12 - 31.03.15
Klient 7	obligacje	78 700	28.12.12 - 31.03.15
Klient 8	obligacje	164 700	01.07.11 - 20.12.17
Klient 9	obligacje	14 640	19.03.13 - 30.06.15
Klient 10	obligacje	7 500	06.05.13 - 15.05.15
Klient 11	obligacje	4 600	06.05.13 - 15.05.15
Klient 12	obligacje	16 407	24.05.13 - 31.01.15
Klient 13	obligacje	20 000	29.04.13 - 31.03.15
Klient 14	obligacje	140 110	20.05.13 - 30.12.15
Klient 15	obligacje	950	16.08.13 - 31.12.15
Klient 16	obligacje	80 000	16.09.13 - 10.06.16
Klient 17	obligacje	11 000	28.10.13 - 30.12.16
Klient 18	obligacje	73 600	31.10.13 - 30.06.15
Klient 19	obligacje	25 000	31.10.13 - 30.06.15
Klient 20	obligacje	565 000	22.10.13 - 30.12.15
Klient 21	obligacje	50 000	22.10.13 - 30.11.15
Klient 22	obligacje	10 000	22.11.13 - 31.12.15
Klient 23	obligacje	3 983	20.12.13 - 31.12.15
Klient 24	obligacje	25 020	27.01.14 - 31.03.16
Klient 25	obligacje	84 140	30.04.14 - 30.12.15
Klient 26	obligacje	13 100	30.04.14 - 30.12.15
Klient 27	obligacje	31 570	30.04.14 - 30.12.15
Klient 28	obligacje	15 000	30.04.14 - 30.12.15
Klient 29	obligacje	14 000	15.05.14 - 31.12.16
Klient 30	obligacje	5 700	31.05.14 - 31.12.16
Klient 31	obligacje	1 200	24.06.14 - 31.12.15
Klient 32	obligacje	183 180	30.06.14 - 31.03.17
Klient 33	obligacje	61 040	22.07.14 - 31.07.15
Klient 34	obligacje	4 170	22.07.14 - 31.07.15
Klient 35	obligacje	100 000	30.07.14 - 30.06.19
Klient 36	obligacje	26 870	29.07.14 - 30.06.16
Klient 37	obligacje	9 780	29.07.14 - 30.06.16
Klient 38	obligacje	800	08.07.14 - 31.12.15
Klient 39	obligacje	13 000	14.08.14 - 31.12.15
Klient 40	obligacje	25 000	25.08.14 - 31.08.16
Klient 41	obligacje	3 580	29.05.14 - 30.04.15
Klient 42	obligacje	50 000	14.09.14 - 30.06.15
Klient 43	obligacje	6 500	08.09.14 - 31.12.16
Klient 44	obligacje	950	09.12.13 - 31.12.15
Klient 45	obligacje	8 544	03.09.14 - 31.12.15
Klient 46	obligacje	16 000	09.10.14 - 31.12.15
Klient 47	obligacje	3 500	09.10.14 - 31.12.15

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

NAZWA EMITENTA	RODZAJ PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	POZOSTAŁA KWOTA SUBEMISJI DO JAKIEJ BANK ZOBOWIĄZAŁ SIĘ ZAANGAŻOWAĆ	OKRES OBOWIĄZYWANIA GWARANCJI
Klient 48	obligacje	46 140	31.10.14 - 31.03.16
Klient 49	obligacje	4 700	28.11.14 - 31.12.15
Klient 50	obligacje	3 000	15.12.14 - 31.12.15
Klient 51	obligacje	50 000	22.12.14 - 30.06.17
Klient 52	obligacje	119 500	30.12.14 - 31.12.15
Klient 53	obligacje	100 000	30.12.14 - 30.06.16
Klient 54	obligacje	7 500	30.12.14 - 31.03.16
Klient 55	obligacje	198 780	30.12.14 - 09.03.16
Klient 56	obligacje	20 500	30.12.14 - 31.12.16
Klient 57	obligacje	368 256	25.08.14 - 31.12.16

Papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją, zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nie notowanych na giełdach i nie znajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Otrzymane zobowiązania według podmiotów

	31.12.2015	31.12.2014
Finansowe, w tym:	285 084	496 467
od podmiotów finansowych	285 084	496 467
od podmiotów niefinansowych	-	-
od podmiotów budżetowych	-	-
Gwarancyjne, w tym:	11 674 503	12 175 488
od podmiotów finansowych	1 161 416	1 324 576
od podmiotów niefinansowych	9 759 234	10 102 000
od podmiotów budżetowych	753 853	748 912
Razem	11 959 587	12 671 955

Ponadto Grupa ma możliwość uzyskania finansowania w Narodowym Banku Polskim pod zastaw posiadanych rządowych papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

49. Kapitał zakładowy

Struktura kapitału zakładowego

SERIA / EMISJA	RODZAJ AKCJI	LICZBA AKCJI	WARTOŚĆ SERII / EMISJI WG WARTOŚCI NOMINALNEJ	SPOSÓB POKRYCIA KAPITAŁU	DATA REJESTRACJI	PRAWO DO DYWIDENDY (OD DATY)
A	zwykłe na okaziciela	137 650 000	137 650	w całości opłacony	21.12.1997	01.01.1998
B	zwykłe na okaziciela	7 690 000	7 690	w całości opłacony	06.10.1998	01.01.1998
C	zwykłe na okaziciela	10 630 632	10 631	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
D	zwykłe na okaziciela	9 777 571	9 777	w całości opłacony	12.12.2000	01.01.2000
E	zwykłe na okaziciela	373 644	374	w całości opłacony	29.08.2003	01.01.2003
F	zwykłe na okaziciela	621 411	621	w całości opłacony	29.08.2003	19.05.2006 16.05.2007
G	zwykłe na okaziciela	603 377	603	w całości opłacony	29.08.2003	15.05.2008
H	zwykłe na okaziciela	359 840	360	w całości opłacony	12.08.2004	01.01.2004
I	zwykłe na okaziciela	94 763 559	94 764	w całości opłacony	29.11.2007	01.01.2008
Liczba akcji razem w szt.		262 470 034				
Kapitał zakładowy razem w tys. złotych			262 470			
Wartość nominalna jednej akcji = 1,00 zł						

Zmiana liczby akcji (w sztukach)

2015	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

Zmiana liczby akcji (w sztukach)

2014	AKCJE WYEMITOWANE I W PEŁNI OPŁACONE	RAZEM
Stan na początek okresu	262 470 034	262 470 034
Stan na koniec okresu	262 470 034	262 470 034

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

50. Pozostałe kapitały, zysk z lat ubiegłych i roku bieżącego

Struktura kapitału własnego Grupy przypadająca na akcjonariuszy Banku Pekao S.A. przedstawia się następująco

	31.12.2015	31.12.2014
Kapitał zapasowy, w tym:	9 474 405	9 464 071
ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	9 137 221	9 137 221
pozostały	337 184	326 850
Kapitał z aktualizacji wyceny, w tym:	283 597	540 806
przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-86 777	-99 699
podatek odroczoney	16 488	18 943
wycena portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	391 616	628 740
podatek odroczoney	-74 407	-119 461
wycena portfela instrumentów finansowych zabezpieczających	45 280	138 621
podatek odroczoney	-8 603	-26 338
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą, w tym:	-	1 169
różnice kursowe	-	1 169
podatek odroczoney	-	-
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 975 415	1 937 850
Pozostałe kapitały rezerwowe	9 092 740	9 002 629
Obligacje zamienne na akcje – składnik kapitałowy	28 819	28 819
Rezerwa na zobowiązanie z tytułu wykupu akcji podmiotu dominującego – składnik kapitałowy	-	-
Fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej	15 000	15 000
Pozostałe kapitały razem	20 869 976	20 990 344
Zysk (strata) z lat ubiegłych	-16 676	50 161
Zysk netto za rok bieżący	2 292 459	2 714 714
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego razem	2 275 783	2 764 875
Razem	23 145 759	23 755 219

Zysk netto Banku za rok 2014 w kwocie 2 662 266 tys. złotych został podzielony w następujący sposób: 2 624 701 tys. złotych - na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, a 37 565 tys. złotych - na fundusz ogólnego ryzyka bankowego.

Od 1982 roku do 1984 roku oraz od 1988 roku do 1996 roku Grupa funkcjonowała w warunkach hiperinflacji.

MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” wymaga przekształcenia każdego składnika kapitału akcjonariuszy (z wyjątkiem niepodzielonych zysków i nadwyżki z przeszacowania) przez ogólną indeksację cen w okresie hiperinflacji. Takie retrospektywne zastosowanie skutkowałoby wzrostem kapitału akcyjnego i wzrostem pozostałych funduszy oraz spadkiem niepodzielonego zysku w tych okresach w ekwiwalentnych kwotach. Ujęcie takiej korekty nie miałyby wpływu na łączną wartość kapitałów Grupy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

51. Udziały niedające kontroli

Poniższa tabela zawiera informacje o każdej jednostce zależnej, która posiada udziały niedające kontroli istotne dla Grupy

NAZWA JEDNOSTKI ZALEŻNEJ	KRAJ ZAŁOŻENIA ORAZ MIEJSCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ UDZIAŁÓW NIEDAJĄCYCH KONTROLI W KAPITALE / W GŁOSACH		ZYSK NETTO PRZYPADAJĄCY NA UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI		ŁĄCZNE UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	
		31.12.2015	31.12.2014	2015	2014	31.12.2015	31.12.2014
Pekao Leasing Sp. z o.o.	Polska	-	-	-	4 891	-	4 891
Pekao Leasing Holding S.A.	Polska	-	-	-	119	-	119
Pekao Pioneer Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	Polska	35,00	35,00	1 019	5 392	15 964	23 033
Razem				1 019	10 402	15 964	28 043

Skrócone informacje finansowe każdej jednostki zależnej, która posiada udziały niedające kontroli istotne dla Grupy, zostały przedstawione poniżej

	PEKAO LEASING SP. Z O.O.		PEKAO LEASING HOLDING S.A.		PEKAO PIONEER POWSZECHNE TOWARZYSTWO EMERYTALNE S.A.	
	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014
Należności od banków	-	169 936	82 931	70	44 995	65 366
Należności z tytułu leasing finansowego	3 530 228	3 145 745	-	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	-	-	-	48 190	-	-
Inwestycje w jednostkach zależnych	-	-	194 140	194 140	-	-
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	184 080	193 560	3	3	177	546
Pozostałe pozycje aktywów	99 991	77 093	223	3	2 653	2 352
AKTYWA RAZEM	3 814 299	3 586 334	277 297	242 406	47 825	68 264
Zobowiązania wobec innych banków	3 199 168	2 818 791	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów	45 268	50 944	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	48 190	-	-	-	-
Pozostałe pozycje zobowiązań	63 011	120 248	84	82	2 214	2 458
ZOBOWIĄZANIA RAZEM	3 307 447	3 038 173	84	82	2 214	2 458

	PEKAO LEASING SP. Z O.O.		PEKAO LEASING HOLDING S.A.		PEKAO PIONEER POWSZECHNE TOWARZYSTWO EMERYTALNE S.A.	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Przychody	153 496	169 394	61 795	1 399	14 714	18 423
Zysk (strata) netto za okres	53 904	54 585	61 436	995	2 913	15 405
Całkowite dochody razem	53 904	54 585	61 436	995	2 913	15 405
Dywidendy wypłacone udziałom niedającym kontroli	-	-	-	-	8 088	4 823
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	-350 717	13 878	-576	-392	3 662	16 116
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej	-1 966	-826	109 985	298	-925	30 857
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	182 747	156 862	-26 548	-	-23 108	-13 781
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych	-169 936	169 914	82 861	-94	-20 371	33 192
Środki pieniężne na początek okresu	169 936	22	70	164	65 366	32 174
Środki pieniężne na koniec okresu	-	169 936	82 931	70	44 995	65 366

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

52. Informacje dodatkowe do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2015	31.12.2014
Kasa, należności od Banku Centralnego	7 881 607	9 226 254
Należności od banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	6 631 788	6 329 930
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	14 513 395	15 556 184

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 31 grudnia 2015 roku 4 338 995 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2014 roku 4 021 406 tys. złotych).

53. Transakcje z jednostkami powiązаныmi

Transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązаныmi są transakcjami typowymi dla bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje w walutach obcych oraz gwarancje.

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami z nimi powiązаныmi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególne uprawnienia do podejmowania decyzji. W szczególności zawarcie transakcji z członkiem Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku lub podmiotem z nimi powiązаныm kapitałowo lub organizacyjnie wymaga podjęcia decyzji przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązаныe kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy, przy czym decyzje o zawarciu transakcji podejmowane są wyłącznie przez szczególne decyzyjne na poziomie Centrali Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2015 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
UniCredit S.p.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	605 703	-	-	605	1 209	-	2 415
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 114 848	7 724	55 861	4 843	1 507 266	653 064	966
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.							
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	-	3	25 262	-	29
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	35	162 752	-	23
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	-	-	-	16 323	115 116	-	21
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	16 361	303 130	-	73
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	8 568	-	-	-	22 180	-	-
Razem	1 729 119	7 724	55 861	21 809	1 833 785	653 064	3 454

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2015	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	8 497	597 206	-	-	-	-	605 703
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	616 160	94 797	482	779	402 630	-	1 114 848
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	-	5 999	-	37	186	2 346	8 568
Razem	624 657	698 002	482	816	402 816	2 346	1 729 119

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2015	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	1 209	-	-	-	-	-	1 209
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	160 673	8 458	963 829	-	374 306	-	1 507 266
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	16 224	92 203	194 703	-	-	-	303 130
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	4 474	4 007	9 841	3 808	50	-	22 180
Razem	182 580	104 668	1 168 373	3 808	374 356	-	1 833 785

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2015	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	243 767	350 936	-	11 000	-	605 703
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	598 100	403 900	7	67 079	45 762	1 114 848
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	-	-	-	8 568	-	8 568
Razem	841 867	754 836	7	86 647	45 762	1 729 119

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2015	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	1 209	-	1 209
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 010 843	261	374 306	121 856	-	1 507 266
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	303 130	-	303 130
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	7 129	920	-	14 128	3	22 180
Razem	1 017 972	1 181	374 306	440 323	3	1 833 785

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2014 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
UniCredit S.p.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	183 634	-	13	15 339	-	654
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 496 697	456 005	4 493	1 048 862	1 002 599	866
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.						
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	3	22 812	-	36
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	154 825	-	3
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	-	-	23 067	144 297	-	9
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	-	-	-	7 766	-	-
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	23 070	329 700	-	48
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	6 385	-	-	33 291	-	-
Razem	1 686 716	456 005	27 576	1 427 192	1 002 599	1 568

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2014	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	4 766	178 868	-	-	-	-	183 634
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	621 804	117 883	43 218	351 637	362 155	-	1 496 697
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.i UniCredit S.p.A.	2	5 998	-	-	48	337	6 385
Razem	626 572	302 749	43 218	351 637	362 203	337	1 686 716

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2014	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	15 339	-	-	-	-	-	15 339
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	126 309	539 530	277	14 061	7 596	361 089	1 048 862
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	28 208	102 192	198 800	500	-	-	329 700
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.i UniCredit S.p.A.	15 644	8 679	8 425	443	100	-	33 291
Razem	185 500	650 401	207 502	15 004	7 696	361 089	1 427 192

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2014	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	3 581	180 053	-	-	-	183 634
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	606 379	714 067	6	142 632	33 613	1 496 697
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	-	-	-	6 385	-	6 385
Razem	609 960	894 120	6	149 017	33 613	1 686 716

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2014	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	15 339	-	15 339
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	347 597	140	336 914	364 211	-	1 048 862
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	329 700	-	329 700
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	2 894	845	-	22 843	6 709	33 291
Razem	350 491	985	336 914	732 093	6 709	1 427 192

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	216	-246	1 689	-3 070	811	-15 664
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A	42 043	-4 242	9 388	-1 329	41 577	-6 896
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.						
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	-	-2 761	357	-	26	-
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	-	-1 973	226 313	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp.z o.o.	-	-361	64	-117	314	-1
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.(*)	-	-135	57	-	-	-4 303
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-5 230	226 791	-117	340	-4 304
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	253	-419	17	-	-	-
Razem	42 512	-10 137	237 885	-4 516	42 728	-26 864

(*) dane do dnia sprzedaży 3 125 akcji

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2014 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	181	-11	342	-2 742	1 108	-13 639
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A	48 602	-15 493	7 666	-236	7 874	-26 722
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.						
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	-	-3 841	464	-	27	-
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	-	-3 221	229 919	-	-	-8
Dom Inwestycyjny Xelion Sp.z o.o.	-	-565	70	-24	313	-
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	-	-148	162	-	-	-9 380
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-7 775	230 615	-24	340	-9 388
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	261	-633	15	-	-	-
Razem	49 044	-23 912	238 638	-3 002	9 322	-49 749

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2015 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	GWARANCYJNE
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	48 223	236 659	14 588
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	179 072	890 343	34 490
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.			
Dom Inwestycyjny Xelion Sp.z o.o.	2 000	-	-
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	15	-	-
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	52	-	-
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	2 067	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	697	-	-
Razem	230 059	1 127 002	49 078

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa nie posiadała finansowych pozycji pozabilansowych otrzymanych od podmiotów powiązanych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2015	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	28 223	-	20 000	48 223
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	179 072	-	-	179 072
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 007	60	-	2 067
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	30	515	5	18	129	-	697
Razem	30	515	5	209 320	189	20 000	230 059
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	2 631	17 719	66 440	83 818	66 051	236 659
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	16 189	98 861	90 053	322 855	362 385	890 343
Razem	-	18 820	116 580	156 493	406 673	428 436	1 127 002
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	11 300	3 288	-	14 588
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	553	30 406	3 531	-	34 490
Razem	-	-	553	41 706	6 819	-	49 078

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

31.12.2015	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	28 223	-	-	20 000	-	48 223
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	77 772	-	-	101 300	-	179 072
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 067	-	2 067
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	-	-	-	697	-	697
Razem	105 995	-	-	124 064	-	230 059
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	10 497	-	-	226 162	-	236 659
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	60 778	-	-	829 565	-	890 343
Razem	71 275	-	-	1 055 727	-	1 127 002
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	3 288	-	-	11 300	-	14 588
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	8 147	-	-	26 343	-	34 490
Razem	11 435	-	-	37 643	-	49 078

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2014 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	39 009	270 784	-	25 121
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao	96 655	557 728	9 885	51 596
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.				
Dom Inwestycyjny Xelion Sp.z o.o.	10 030	-	-	-
Pioneer Pekao Investment Management S.A.	15	-	-	-
Pioneer Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PPIM S.A.)	54	-	-	-
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	-	500	-	-
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	10 099	500	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	874	-	-	-
Razem	146 637	829 012	9 885	76 717

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe wg umownych terminów zapadalności

31.12.2014	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	39 009	-	-	39 009
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	96 464	191	-	96 655
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	10 015	84	-	10 099
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	20	516	5	50	273	10	874
Razem	20	516	5	145 538	548	10	146 637
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	700	84 875	42 909	142 300	270 784
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	1 214	1 228	44 810	307 825	202 651	557 728
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	500	-	-	500
Razem	-	1 214	1 928	130 185	350 734	344 951	829 012
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE FINANSOWE							
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	9 885	-	-	-	-	-	9 885
Razem	9 885	-	-	-	-	-	9 885
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	1 211	725	14 994	6 699	1 492	25 121
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	550	32 986	15 912	2 148	51 596
Razem	-	1 211	1 275	47 980	22 611	3 640	76 717

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

31.12.2014	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	39 009	-	-	-	-	39 009
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	35 164	-	-	61 491	-	96 655
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	10 099	-	10 099
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A. i UniCredit S.p.A.	-	-	-	874	-	874
Razem	74 173	-	-	72 464	-	146 637
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	9 607	-	-	261 177	-	270 784
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	46 734	-	-	510 994	-	557 728
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	500	-	500
Razem	56 341	-	-	772 671	-	829 012
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE FINANSOWE						
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	9 885	-	9 885
Razem	-	-	-	9 885	-	9 885
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	18 130	-	-	6 991	-	25 121
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	18 336	-	-	33 260	-	51 596
Razem	36 466	-	-	40 251	-	76 717

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze na rzecz Zarządu Banku wyniosły za 2015 rok 17 144 tys. zł, wobec 15 652 tys. zł za 2014 rok. Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składały się: wynagrodzenie zasadnicze, premie oraz inne świadczenia, których rozliczenie nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Świadczenia długoterminowe na rzecz Zarządu Banku za 2015 rok wyniosły 2 453 tys. zł w porównaniu do 2 171 tys. zł za 2014 rok i obejmowały rezerwy na odroczone wypłaty premii.

Z tytułu płatności na bazie akcji na rzecz Zarządu Banku ujęto w kosztach za 2015 rok kwotę 3 473 tys. zł, w porównaniu do 7 294 tys. zł za 2014 rok. Wartość płatności na bazie akcji stanowi część kosztów wynagrodzeń, ujętych zgodnie z MSSF 2 w okresie sprawozdawczym w rachunku zysków i strat Banku, stanowiących rozliczenie w czasie wartości godziwej akcji fantomowych, przyznanych członkom Zarządu Banku.

Koszty wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku, stanowiące świadczenia krótkoterminowe, wyniosły za 2015 rok 978 tys. zł, wobec 925 tys. zł za 2014 rok.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2015 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 roku nie otrzymywali wynagrodzeń – w jakiegokolwiek formie, ani nie mieli żadnych należności z tego tytułu od spółek zależnych oraz stowarzyszonych.

Koszty wynagrodzeń Członków Zarządów i Rad Nadzorczych spółek zależnych

Koszty wynagrodzeń Członków Zarządów spółek zależnych Grupy, stanowiące świadczenia krótkoterminowe, wyniosły za 2015 rok 14 427 tys. zł, wobec 13 351 tys. zł za 2014 rok.

Koszty wynagrodzeń Członków Rad Nadzorczych spółek zależnych Grupy, stanowiące świadczenia krótkoterminowe, wyniosły za 2015 rok 183 tys. zł, wobec 38 tys. zł za 2014 rok.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

54. Transakcje repo oraz reverse repo

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości (transakcje repo oraz sell-buy back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Przedmiotem transakcji repo i sell-buy back mogą być papiery wartościowe stanowiące portfel bilansowy Grupy lub papiery wartościowe zakupione w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell back).

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji repo oraz sell-buy back stanowiące portfel bilansowy Grupy, nie są usuwane z bilansu, gdyż Grupa zachowuje znacząco wszystkie korzyści i ryzyka wynikające z tych aktywów.

	31.12.2015		31.12.2014	
	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA ODPOWIADAJĄCYCH ZOBOWIĄZAŃ
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży				
do 1 miesiąca	2 359 798	2 357 096	2 585 701	2 585 918
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 032 882	1 029 821	141 383	141 419
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 503	1 504	-	-
Razem aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3 394 183	3 388 421	2 727 084	2 727 337
Aktywa finansowe zakupione w ramach transakcji reverse-repo oraz buy-sell back				
do 1 miesiąca	2 050 199	2 044 228	2 380 498	2 378 310
Razem aktywa finansowe zakupione w ramach transakcji reverse-repo oraz buy-sell back	2 050 199	2 044 228	2 380 498	2 378 310
Razem	5 444 382	5 432 649	5 107 582	5 105 647

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse-repo oraz buy-sell back) po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji reverse-repo oraz buy-sell back nie są ujmowane w bilansie, gdyż Grupa nie przyjmuje znacząco wszystkich korzyści i ryzyk wynikających z tych aktywów.

	31.12.2015		31.12.2014	
	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW BĘDĄCYCH ZABEZPIECZENIEM
Należności od banków				
do 1 miesiąca	1 757 063	1 757 459	1 930 808	1 930 148
Razem należności od banków	1 757 063	1 757 459	1 930 808	1 930 148
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
do 1 miesiąca	4 755 472	4 762 663	5 684 231	5 681 251
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	104 833	104 701
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 755 472	4 762 663	5 789 064	5 785 952
Razem	6 512 535	6 520 122	7 719 872	7 716 100

Aktywa finansowe będące przedmiotem transakcji reverse repo oraz buy-sell back stanowią zabezpieczenie przyjęte przez Grupę, które Grupa ma prawo sprzedać lub zastawić.

	31.12.2015	31.12.2014
Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem, w tym:	6 520 122	7 716 100
sprzedanych (tzw. „krótka sprzedaż”)	611 442	591 311
sprzedanych z przyrzeczeniem odkupu	2 050 199	2 380 498

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

55. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

Ustawa o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 4 marca 1994 roku, z późniejszymi zmianami, wprowadziła wymóg tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Bank Pekao S.A. oraz wszystkie spółki z Grupy zatrudniające co najmniej 20 pracowników utworzyły ZFŚS oraz dokonują corocznych odpisów na rzecz ZFŚS zgodnie z przepisami określonymi w Ustawie i Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy. Podstawowym celem Funduszu jest finansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej na rzecz pracowników, byłych pracowników (rencistów / emerytów) oraz uprawnionych członków ich rodzin.

Stan Funduszu stanowią zakumulowane odpisy dokonane przez spółkę na rzecz ZFŚS, zwiększone o odsetki od środków funduszu i wpływy z oprocentowanych pożyczek oraz pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W skonsolidowanym bilansie Grupa dokonała kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Grupy. W związku z tym saldo z tytułu ZFŚS w skonsolidowanym bilansie Grupy na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz na dzień 31 grudnia 2014 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów, stanu Funduszu i kosztów związanych z ZFŚS:

	31.12.2015	31.12.2014
Zadłużenie z tytułu udzielonych pożyczek	44 030	47 099
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	8 576	4 045
Aktywa ZFŚS	52 606	51 144
Stan ZFŚS	52 606	51 144
	2015	2014
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS	25 888	25 910

56. Zdarzenia po dacie bilansu

Podatek od niektórych instytucji finansowych

Po dniu bilansowym została ogłoszona Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 68). Ustawa reguluje opodatkowanie podatkiem aktywów niektórych instytucji finansowych. W przypadku Banku podstawą opodatkowania będzie nadwyżka sumy wartości aktywów ponad kwotę 4 mld złotych. Ustawa przewiduje możliwość obniżenia podstawy opodatkowania, w przypadku Banku, m. in. o wartość funduszy własnych oraz o wartość aktywów w postaci skarbowych papierów wartościowych ustalonych na ostatni dzień miesiąca. Podatek wyniesie 0,0366% podstawy opodatkowania miesięcznie. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2016 r.

Kwota podatku, jaka faktycznie będzie płacona, będzie zależeć od podstawy opodatkowania, która będzie ustalana w przyszłości na koniec każdego miesiąca. Bank szacuje, iż miesięczne obciążenie podatkiem może wynieść od 40 do 50 mln złotych. Obciążenie nie będzie stanowiło kosztu uzyskania przychodu na potrzeby podatku od osób prawnych. Pierwszym okresem rozliczeniowym, za który Bank dokona obliczenia i wpłaty podatku będzie luty 2016 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

08.02.2016	Luigi Lovaglio	Prezes Zarządu Banku, CEO	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Diego Biondo	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Andrzej Kopyrski	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Adam Niewiński	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Grzegorz Piwowar	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Stefano Santini	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
08.02.2016	Marian Ważyński	Wiceprezes Zarządu Banku	
data	imię/nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis

Słowniczek

Słowniczek

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS – International Financial Reporting Standards) to standardy, interpretacje i ich struktura przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości RMSR (IASB – International Accounting Standards Board).

MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS – International Accounting Standards) – starsza nazwa standardów stanowiących część obecnych MSSF.

KIMSF – Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee) komitet działający w ramach Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości publikujący interpretacje MSSF.

CIRS – ang. Currency Interest Rate Swap – swap walutowo-procentowy jest to transakcja wymiany kwot kapitału i płatności odsetkowych w różnych walutach pomiędzy dwoma partnerami.

IRS – ang. Interest Rate Swap – umowa pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której strony wypłacają sobie wzajemnie (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu) odsetki od umownego nominalu kontraktu, naliczane według odmiennej stopy procentowej.

FRA – ang. Forward Rate Agreement – umowa, w ramach której dwaj kontrahenci ustalają wysokość stopy procentowej, która będzie obowiązywała w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu.

CAP – opcja cap na stopy procentowe to umowa finansowa, która ogranicza ryzyko, jakie ponosi pożyczający przy zmiennej stopie procentowej, narażający się na możliwość poniesienia strat w wyniku wzrostu stopy procentowej. Opcja cap to seria opcji call na stopy procentowe, w której wystawca gwarantuje nabywcy, że zrekomensuje mu dodatkowe koszty odsetkowe, które musi on płacić od swojego kredytu, jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie powyżej uzgodnionej stopy procentowej.

FLOOR – opcja floor na stopy procentowe, która ogranicza ryzyko poniesienia strat w wyniku spadku stopy procentowej przez kredytodawcę udzielającego kredytu przy zmiennej stopie oprocentowania. Opcja floor to seria opcji put na stopy procentowe, wystawca gwarantuje odsetki, które musi on zapłacić od kredytu, jeśli oprocentowanie od kredytu spadnie poniżej uzgodnionej stopy procentowej.

IBNR – ang. Incurred But Not Reported – rezerwa na poniesione lecz nieudokumentowane straty kredytowe.

PD – ang. Probability Default – parametr wykorzystywany przy Metodzie Wewnętrznych Ratingów oznaczający prawdopodobieństwo nie wywiązania się dłużnika ze spłaty swojego zobowiązania. PD mówi o tym, z jakim prawdopodobieństwem w horyzoncie jednego roku nastąpi strata kredytowa z nim związana.

LGD – ang. Loss Given Default – część ekspozycji kredytowej banku, która w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności kredytobiorcy (default) zostanie utracona.

EAD – ang. Exposure At Default – wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (default).

EL – ang. Expected Loss – oczekiwana strata na portfelu kredytowym.

CCF – ang. Credit Conversion Factor – współczynnik konwersji kredytowej.

A-IRB – ang. Advanced Internal Ratings-Based Approach – zaawansowana metoda wewnętrznych ratingów, gdzie wszystkie parametry ryzyka (PD, LGD, EAD) są szacowane przez bank, za pomocą własnego modelu ilościowego, w celu wyznaczenia wielkości aktywów ważonych ryzykiem.

VaR – ang. Value at Risk – wartość zagrożona, miara o jaką wartość rynkowa aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadanyim prawdopodobieństwem.

EaR – ang. Earnings at Risk – maksymalny spadek dochodów, względny do określonego celu, który może zaistnieć z powodu wpływu ryzyka rynkowego na określony zbiór czynników ryzyka dla danego przedziału czasu i poziomu ufności.

ICAAP – ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.